

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Scientia universalis concionandi seu dictionarium morale - Cod. Ettenheim-Münster 88-91

P-Z - Ettenheim-Münster 91

Richard, Jean

[S.l.], 1776

V (Verbum Dei)

[urn:nbn:de:bsz:31-110889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-110889)

V
 Verbum Dei.
 Ipsius Dignitas et utilitas: Media
 illud audiendi cum fructu, obstacula
 quae ei opponuntur; mala quae sibi accer-
 sunt ei, qui illud audire et custodire negligunt.

Sermo Primus.

Beati qui audiunt verbum Dei et custodiunt
 illud. Luca. ii.

i. In praecelso ac pio sermone illo, quem Jesus Christus
 olim habuit ad populos, qui illum sancti fuerant in
 montem, Evangelista, qui eundem refert, in eo nobis
 varios beatitudinis gradus denotat, quorum elogium
 texit variisque hominum conditionibus adaptat, quos
 jam beatos vocat.

» Tales sunt iuxta Jesum Christum pauperes qui dili-
 » gunt conditionem suam; iusti et poenitentes qui lugent,
 » mites et pacifici, sive in pace vivant, sive fratribus suis
 » eam conciliant, ipsisque beneficiant. Secundum ipsum
 » qui esuriunt et sitiunt iustitiam saturari merentur;
 » qui mundo sunt corde, se preparant ad saeculū videndum
 » totius puritatis Deum; et qui patiuntur persecutionem
 » propter iustitiam, ambulat in via quae ducit ad regnum
 » coelorum.

An non fas esset credere, quod haec octo diversa bea-
 titudines, quae meritum suum et specialia emolumenta ha-
 bent, videantur valut adunatae in unica, scilicet in pia
 attentione ad verbum Dei et accurata fidelitate illud in
 iis quae praescribit, custodiendi et servandi? Et profecto
 an illud pia audire et custodire possumus nisi paupertate
 tam amemus, nisi in terra exilii nostri gemamus, nisi
 cum mansuetudine fratrum nostrorum vitia feramus,
 ipsisque ea, quae possumus, misericordiae opera exhibea-
 mus? An audire et custodire possumus hoc sanctum Dei
 verbum quin esuriamus et sitiamus iustitiam, cor nos-
 trum mundamus, spiritum patris et patientiae in merita
 lamitatum et persecutionum nostrarum habeamus?

En ergo, Christiani, universale salutis medium et
 pignus beatitudinis, quod Jesus Christus vobis offert dicens:
Beati qui audiunt verbum Dei et custodiunt illud.

Attentio ergo et veneratio, quae huic verbo debetur, pro-
 busque et fidelis illius usus sunt hac ratione optima pra-
 destinationis et beatitudinis signa. At si haec ita sint, quid

Dicemus, et quid sentiamus de illis, qui illud negligunt, aut
rejiunt, qui illud audire non curant, minus adhuc custo-
dire student? Hos binos bonorum et malorum Christiano-
rum caracteres examinamus in duabus hujus Sermonis par-
tibus, et ut clarius adhuc me explicem in consilium me-
um.

Obligatio audiendi verbum Dei damnat eorum indif-
ferentiam, qui illud contemunt, vel negligunt: Obliga-
tio proficiendi ex verbo Dei damnat indolentiam, vel indol-
entiam eorum, qui illud custodire renunt. Frustra ar-
bitrantur se posse Salvari, nisi illud audiant: frustra illud
audiunt, nisi simul custodiant.

Divisio.
2.

Si verbum Dei non esset aliis caracteris quam verbum
hominum, aut si in Secretis Divinis propositum non esset
tanquam salutis medium et canal, per quem gratia Do-
mini in nos effluit: forte illud intueri possemus, quem-
admodum alias res intuemur, quae sive ob exiguitatem pre-
tii sui, sive ob modicum emolumentum, quod in illis inve-
nitur, sunt quotidiana objecta frigida et sterilis indifferentia.

Parti ma
3.

Communiter non aestimamus nisi quod magnum est; nec
amamus nisi quod utile est: At Scitote, Fratres mei, quod
vel ex his duabus rationibus verbum Dei infinite vobis
charum esse debeat, sive illud in se ipso consideratis, sive
respectu finis propter quem annunciatur. Sed in se ipso conti-
netur, per illud nobis Deus loquitur: hinc etiam per excu-
lentiam vocatur ipsius verbum, Verbum Dei. Si finis atten-
datur propter quem annunciatur, est nostra institutio et
doctrina, nostra sanctificatio et beatitudo. Hinc deus Chris-
tus beatos vocat illos, qui illud audiunt: Beati qui audiunt.

Est Verbum Dei: Statim ac ab ipso procedit, omne suum
meritum et pondus portat. Est Verbum Dei: Statim ac origine
sua nobis annunciatur, atque in docilibus animabus
nostris suscipitur, fructus in eis facit, qui maturescunt
ad beatam aeternitatem: dignitas et utilitas ipsius
duae praecellentes rationes, quae nos impellunt ad illud
cum magna veneratione audiendum, et ad illud ab ore
illorum qui illud praedicant, cum pietate colligendum.

4.

Est Verbum Dei: qualis excellentia et magnitudi-
nis caracter! Si enim majestatis caracterem distin-
guimus, in verbis Regum, perspicacitatis in verbis poli-
ticorum, auctoritatis in verbis Legilatorum, eruditio-
nis in verbis litteratorum, bonitatis in verbis paren-
tum, aequitatis in verbis iudicium, sinceritatis et tene-
ritudinis in verbis amicorum: hi diversi caracteres, qui

sos tam charos, et venerabiles nobis efficiant, avanescent et delentur, quando comparantur cum verbo tuo, omni Deus, coram quo haec politicorum perspicacitas, non nisi aberratio, haec Legistorum auctoritas, non nisi infirmitas, haec litteratorum eruditio non nisi ignorantia, haec parentum bonitas non nisi coecus amor, haec amicorum ~~concordia~~ sinceritas non nisi vanale quid, haec Judicum aequitas non nisi debilis à tua effluvis, haec Regum majestas non nisi exiguus splendor à sine infinita magnitudinis tuae dilapsus reputantur.

Populi fideles, qui quamdam venerationem erga Deum profitamini, venite ergo ad audiendum verbum ipsius. Sunt litterae, quas iste Rex Regum vobis mittit; accipite, ut ea quae continent, doceamini. Sunt iudicia, quae legislator iste et Judex pronunciat, cum venerabundo timore illa audite. Sunt salutaria monita, quae omnium Patrum optimus et omnium amicorum sincerissimus vobis dat: cum aviditate illa suscipite. Sunt veritates salutis vestrae essentiales, quae increata et incarnata sapientia vobis revelat; eas cum pia docilitate audite, non nisi magna vobis loquetur, audite me, inquit, quia de rebus magnis locutura sum. An studiosiores eritis, quam mortui, qui audiunt verbum meum, magis rebelles, quam nihilum, quod voci meae obedit? An mihi attentionem denegabitis, quam mihi praebent in suo silentio creaturae vel maxima insensibiles, inimicae, quae non sunt, et quas voco quasi essent? Audite me ergo, quia de rebus magnis locutura sum vobis.

9. Verum quantum magna sunt in se ipsis, tantum nobis charae esse debent propter fructus, quos ex eis colligere possumus, et quarum bonus usus nos beatos efficere potest: Beati qui audiunt verbum Dei.

* 2. ad Timoth. c. 3. Quinam sunt illi fructus? S. Paulus* varios distinguit, cum scribens ad discipulum suum Timotheum ei significat, quod omnis Scriptura divinitus inspirata utilis sit ad docendum; primus fructus: utilis ad arguendum ad corrigendum; secundus fructus: utilis ad erudiendam animam in pietate et justitia; tertius fructus: utilis denique ad efficiendum hominem Dei perfectum et ad omne bonum opus comparatum, ut sit homo Dei perfectus, et ad omne bo-

mem opus instructus. Quartus et ultimus fructus.

Verbo, ut cum S. Thoma et Anselmo me explicam, Lex Dei, quae est Verbum Scriptum, et ipsius verbum, quod est Scriptura annunciata ei, qui illud audit, haec quatuor beneficia praestat. Ipsum docet in sua ignorantia, ipsum arguit in suis perversitatibus, ipsum a suis aberrationibus reducit, atque in justitia viis illum ducit, ipsum ad perfectionem informat, et disponit ad servanda munera sua.

* S. Thomas et Anselmus loc. cit. in c. 3. 2. ad Timoth.

6. Ipsum docet in sua ignorantia, non modo exponendo ei generales veritates illas, de quibus quilibet homo qui agit ex principis religionis convanit, sed etiam si manifestando particularas veritates illas, quas corruptis saeculi, iniquorum exemplorum contagio, blanda amoris proprii illusiones ipsi occultabant, ne illarum manifestatio eum in nimis vehementem consternationem dejiciat.

Ibi profecto mundanae mulieri illi certa vivendi regula praescribuntur, quarum dispositionem nunquam iniurat. Sciebat equidem generatim Deum esse diligendum ex tota mente, ex toto corde, et ex totis viribus. Et sciebatne hunc amorem exigere, ut ei devoretur quidquid illi contrarium est? Sui ipsius et ornatus amor, desiderium placendi, et amorem sibi conciliandi?

Sciebatne quod sibi partem unam transigere ad mundum muliebrem, et alteram oblectantis prophanis; quod relinqueret liberos sine educatione, et tolerare scandalosas libidines savi alicujus, qui alias benefamulatur; et quod occupare totam mentem suam futilibus puerilitatibus et ineptiis sit parare contra magnum istud amoris praescriptum? Non, non, inquam, id sciebat; et ibi hoc docetur, quando verbum Dei audit: utilis ad docendum.

7. Nec minus vobis, Fratres mei, utilis est quando vos arguit et corrigit, utilis ad arguendum, ad corrigendum. Considerate Ministrum, qui illud vobis annunciat, velut hominem beneficium, qui severa sed salutari manu spirituum et ferrum in vulnera vestra demittere novit, ut ex eis putredinem extrahat: velut Angelum ab alto missum, ut oculis vestris applicet fel amarum correctionis, quo sanentur: Velut altarium Daniels, qui vobis aquae ac Nabuchodonosori praedicit magna mala, quae invenitis, nisi iniquam vitam vestram daretis, atque peccata vestra elemosynis redimatis: Velut hominem, qui, ut figuratis Isaia

verbis utar, magnus impetu irrumpit in murum cordis vestri illi inque conquatit, qui voca tonitruo similis ceras terrore percussit, ut praeter modum commotae facilius pariant: utilis ad arguendum, ad corripicendum.

8. Hoc verbum Divinum ulterius adhuc progreditur: quot hominis in obliquis viis errantes à suis aberrationibus retrahit, ut ad aeternam justitiae semitas perducatur? utilis ad audiendum in justitia. Si devotus ista vel devota prius omnem suam pietatem faciebant consistere in ceteris religionis operibus, quiniborum Spiritum haberent, si nullam curam gerentes mortificandi cupiditates suas, maledictam et cavillatricem linguam suam refrenandi, impatientem injurias ulciscendi provirginem suam cohibendi, contenti erant; jejuniis et abstinentiis corpora sua affli-

In jejuniis vestris invenitur voluntas vestra. In quibus voluntas hominis potius quam Dei invenitur. Divinum hoc verbum ipsos admonet, quod si talia munera negligant, ut Supernumeraria Sectantur, nihil ad salutem suam operentur; quod sic imitentur Balaam, qui acri-

arium suum percutiebat, nec animadvertibat, quod ipsemet viam incideret, quam ut ambularet Deus volebat, quod sic sibi honori ducant justitiam pharisaeam aliamque possidere eos oporteat, ad auditionem in justitia.

9. Denique quot modis castum hoc verbum et sine macula probatum sicut aurum confert ad efficiendum hominem perfectum, cumque disponit ad exercenda omnis generis bona opera, quando fuleitur interiori gratia, atque animas dociles invenit? ut sit homo Dei perfectus, et ad omne opus bonum instructus.

Ipsum est quod furentes passionum impetus reprimat, linguam frenat, ne atrocibus maledictis proximum conscindat; impunitatem, ne templa Spiritus Sancti corrumpat; Superbiam, ne cordi irrumpat illudque flagitiosis gloria desiderii inflat.

Si potentia divitum, justis limitibus continetur, et pauperum inopia in urgentibus suis necessitatibus fovetur; si castitas virginum est inviolata, et si integritas viduarum inter carnis tentationes conservatur: si mutus amor in familiis caritur, piaque inter conjugatos emulatio educandi liberos in timore Domini; gratias agere illius Sancti verbi efficacia.

Esse humilem in prosperitate, contentum in adversitate, mitem et pacatum in mediis atrocissimarum

injuriarum; ex toto corde inimicis suis ignoscere, eisque
 data occasione benefacere; cum tranquilla patientia
 vehementes tolerare persecutiones; adificium spei suae
 non obstantibus diffidentia et desperationis fluctibus eri-
 gere; vestigiis Domini Christi insistere, ipsum adorare, illi
 servire, illum ex toto corde diligere; haec hominem per-
 factum efficiunt: et haec sunt, inquit S. Victor post S. Cy- 7 Richardus
 priam et S. Bernardum, tot virtutes, quas Verbum
 Dei illi inspirat.

Beati igitur vos, qui illud auditis, atque Deo cum Pro-
 pheta sancto potestis dicere, quod illud vos ducat in vias vestras, lucerna pedibus
 atque tanquam familiaris et sensibilis lucerna omnes gradus
 vestros dirigat. meis verbis tu-
 um. Epal. 118.

Sed quid de us dicemus atque sentiemus, qui divinum istud
 verbum negligunt illudque fastidiunt? Dicamus quod neque
 illius dignitatem neque utilitatem cognoscant; quod Deus cum
 illis acturus sit, sicut illi cum ipso agunt; quod, cum illud con-
 temnendo cum simul contemnant, vicissim ipse illos contem-
 turus sit et rejecturus. 10.

Dicimus, quod voluntaria sibi omnes salutis vias occludant;
 quod nec in sua ignorantia doceantur, nec in suis pravitatibus
 corripantur, nec a suis aberrationibus eruantur, nec insti-
 tuantur ad praxim illorum munerum, a quorum observatio-
 ne salus ipsorum pendet. Quaremus ab ipsis quid ergo velint, ut
 Deus faciat, quo sanctificentur et salventur?

An expectabunt donec ex inferno veniat mortuus ali-
 quis, qui ipsos dano suo doceat esse sapientes et fideles?
 Sed ipsis respondebitur, quod Abraham diviti Epuloni res-
 pondit: habent legem et prophetas. Dicentne se suffi-
 cienter scire et esse doctos? Sed licet ultro doceretur,
 quod magis periti essent quam se ipsa sint, an non semper
 discendum quid remanet in schola, cuius veritates peren-
 nes sunt, et morales conditio infinita? Etsi peritiores
 essent, quam se ipsa sint, an semper recordantur eorum
 quae sciunt, atque generalia Christianismi praecepta ap-
 plicant eorum circumstantiis, quae ipsos specialiter
 spectant?

Nullus est aegrotus, qui non sciat, quod a multis vobis ip- 11.
 si sit abstinendum, quorum excessus vel etiamnum usus
 ipsi mortem afferat: cur ergo Medicos consulit, quorum pra-
 scripta accurata servat? Nullum reperire est Jurisconsul-

tum, qui intricatam habens causam seu negotium è quo omnia sua pendent, confratres suos non abeat, quoniam consilia audit, quin propria scientia sua fidat. At vero anima morbi cognita et sanata sunt faciliores? An salutis causa et negotium Iesum facilius est ac minoris momenti?

Sed ut parvis omnia absolvamus: quis nostrum non indiget, ut doceatur, corripatur, in recta via ducatur, ad virtutem et munerum suorum observationem informetur? Nemo ignorat quòd ii qui ad coelum ire volunt, debeant ambulare aeternam viam: sed quis praevisè hanc viam novit vel scit quid sibi agendum sit, ne ab ea deflectat? Nemo noscit, quòd si in materia fidei et moralis falsum accipiamus pro vero, eas semitas ingrediamur, quae ducunt ad perditionem: et tamen nihil communius quàm videre hujusmodi luctuosas aberrationes innumerorum hominum, qui eas praeveneri potuissent, si audire voluissent certa quadam monita, quae ipsis Deus per organum suorum concionatorum dedit?

Si estis turbulanti et incostantes, malebrii et jurgiosi, avari et usurarii, intemperantes et lascivi, desidiiosi et inertes: cur non auditis illum, qui haec omnia vitia damnat, atque vos ad contrariarum virtutum pacem impellit? Si malus Spiritus Saül vos conciat, cur non vultis ut cithara Davidis eum fugat? Nihil ultra dicamus: Ecce alia consideratis, quae non est minoris momenti, atque secundam sermonis mei partem constituat.

Pars 2^a 12.

Sicut quis beatus esset, sufficeret audire verbum Dei, latamini, Fratres mei, dicerem vobis, latamini, haec beatitudo vos respicit. Frequens illa et pius concursus omnis conditionis et sexus populorum, qui negotiorum imo forte etiam oblectamentorum suorum cursum interrumpunt, ut audiant quid ipsis in nomine Domini in cathedris Christianis dicatur, est jam valut si quum praedestinationis atque pretiorum beatitudinis sua pignus.

At quando considero, quòd Christus Dominus praeter hanc ad verbum suum attentionem aliam requirit conditionem, sine qua nemo hac beatitudine frui potest; quando animadverto, quòd postquam dixit: Bea-

ti qui audiunt verbum Dei, statim haec addat: atque
concedite illud: contramissite, Fratres mei, contra-
missite, merito dico vobis, vos qui fortè erga divi-
num hoc verbum eam docilitatem, et, prout S. Augus-
tinus loquitur, piam cordis propensionem ad servanda
ea, quae vobis injungit, non habetis?

Perpicue admodum animadvertit hic S. Pater, 13.
quod Deus in nostris Templis sibi duo angusta loca
elegit, Altare scilicet et Cathedram, in Altari offe-
rentur Sacrificia, in Cathedra promulgantur iussa. In
Altari Sacerdotes offerunt Domino victimam redem-
tionis nostrae in favorem populi; in Cathedra hi Ministri
populum compellunt, ut eum voluntatem Domini doce-
ant. In Altari adoratur homo Deus in veritate corporis et
Sanguinis sui; in Cathedra audiuntur oracula Hominis
Dei in veritate verbi sui. In Altari non sufficit ore
corporis adorandum hoc corpus sumere; Oportet, inquit
S. Augustinus, ut cor suum os aperiat. In Cathedra non
sufficit, ut populus sacro verbo aures suas praebeat, oportet
ut illud in animam descendat, in ea consecratur, et secun-
dum omnia sua capita adimpleatur.

Quid de homine sentiamus, qui in Altari aliud quaerit
quam veritatem corporis et Sanguinis Jesu Christi?
Quid pariter de illo sentiamus, qui in Convitiis Chris-
tiani in Cathedra aliud quaerit, quod veritati verbi
ipsius praeferat? Nequid hoc sufficit. Quid sentiamus
de aliis, qui contentus aperire os suum, et sub sacramentali-
bus speciebus suscipere Jesum Christum, illum indignè sus-
cipere? Dicamus cum S. Paulo, quod judicium suum man-
ducet et bibit. Quid etiam de illis sentiamus, qui
contenti aperire aures suas sacro verbo, cor suum ei clau-
derant atque in statu peccati mortalis illud audiant?

Fateor equidem comparationem in hoc non esse omni-
nò accuratam; talis enim qui indignè manducando Corpus
Dei sui novum crimen perpetrat, novum peccatum non
committit, cum in malo conscientia status ipsius ver-
bum audit. Peccatores, ne id sit vobis praetextus perseve-
randi in vestra pravitate et corruptela: concipite, ante-
quam illud audiatis vehementem flagitiorum vestrorum
dolorem petite à Deo gratiam, ut ab eis liberemini, rogate

ipsum, ut mentem vestram illuminet, cor moveat, atque salutis media, quae vobis offert, bonos in vobis procreant effectus.

Vasum etiam quaecumque demum peccato commiseritis, ne desperetis ab eis liberari. Quomvis aquae frigidi spectis ac nix, aquae duri ac crystallus: Deus, cuius misericordia est infinita, habet unde in aquam hanc nivam resolvat, hanc glaciem calefaciat, hanc crystallum emolliat: Non desperat nix, non desperat glacies, non desperat

* S. Aug. in Pfal.
147.

crystallus. Mittet verbum suum, quod calefaciat id, quod frigidum est, liquefaciat quod congelatum, rumpat quod durum: flabit Spiritus eius, et aquae amarae fluent ex oculis vestris: Emittet verbum suum et liquefaciat ea; flabit Spiritus eius et fluent aquae. Rapeto, comparatio igitur non est omnino accurata; sed quid ex ea concludi potest iuxta mentem S. Augustinus? en illud:

14.

Sanis vita et verbum vitae debent tendere ad cor quem vis per vias satis diversas. Sanis vitae ad illud vadit per os; verbum vitae vero per auditum: panem vitae manducamus, verbum vitae audimus. At sicuti quando in Altari hunc panem vitae suscipimus eo nos nutrire, et prout SS. Patres loquuntur, saginare debemus, ita etiam quando in Cathedris Christianis hoc verbum vitae audimus, oportet ut illud gustamus, eo vivamus, roboramur, saginemur, atque pravorum morum nostrorum mutatione aut perseverantia in bono palam faciamus, quid in nobis ipsis operatum fuerit.

Por vos mihi liceat, ut adhuc aliis verbis me explicem. Quamvis Species Sacramentales consumantur, tamen vitae Spiritus remanet in anima eorum, qui non indigne Authorem vitae susceperunt; Spiritus qui illorum inertiam excitat, illos movet ad bonum et ad illud impedit; Spiritus qui illos inducens ad observationem omnium mandatorum suorum afficit, ut in Christo Jesu maneat, sicut ipse modo Spirituali et Sanctificante in illis manet etiam tunc quando realiter et in veritate (corporis sui in illis amplius non est).

An non etiam cum quadam, proportione dici potest, quod postquam Sones verborum Ministrorum Evangelicorum dissipatus est, sit in piis animabus, quae cum necessariis affectionibus illud audiverunt, velut germen aliquod et te-

men vita: germen et semen, quod Deus in illis effundit, cum invisibilis hic Magister interiori ipsis loquitur, illas docet et movet, dum exteriora verba se auribus illarum insimulant: Sed germen et semen, quod petit crescere, et roborari in terris bene preparatis; germen et semen quod vult in eis abscondi, conservari et in tempore suo bonos fructus profere.

Intelligitisne ex his, Fratres mei, quanta sit vestra obligatio ex verbo Dei, quod vobis annunciatum est, compendium faciendi, illud sollicitè custodiendi, in actum redigendi, ei que intra et extra vos fortes illos et pios motus tribuendi, quos Deus, qui interiori vobis loquitur, vobis inspirat?

Intelligitisne ex his, quod frustra illud audiat, si in bonum usum illud non convertatis, quod frustra illud audiat, si morum vestrorum emendatione, et virtutum christianarum adeptione non agatis ea, quae vobis praecipit, et non devitetis ea, quae vobis prohibet?

Quinam sunt illi, quos Christus beatos nunciat? Non illi, inquit S. Augustinus, quibus sufficit audire verbum ipsius, imò nec illi, qui illud laudant et admirantur. Si hoc esset, vos populi, qui turmatim accurrebatis, ut ipsum audiretis, quando stabat secus stagnum genesareth, vos Judaei, qui illum admirabamini, atque palam dicebatis, neminem unquam talia protulisse, quae ipse loquebatur, de hoc numero essetis: verum quia haec sollicitatis et salutis signa nimis sunt ambigua, in ea, quae Christus vobis quibusdam, quae illum sanctae fuerant, et ex quibus multi in eum crediderunt, dixit: Si vos manseritis in sermone meo, veri discipuli mei eritis, cognoscetis veritatem, et veritas liberabit vos.

Esse verum Iesu Christi discipulum, et ea libertate loqui, quae gaudant filii Dei, haec magna sunt privilegia, at quinam illas habent? an ii, qui transunter duntaxat audiunt verbum Dei? an etiamnam ii, qui latentur, quod heroicum quidpiam, verum ac divinum continent? Mundus ipse ut depravatus sit, ultro illi hoc praebet testimonium: et quot occasionibus impii etiamnum et à viis salutis remotissimi id ipsum quotidie fatentur?

Qui Christi discipulus est manet in sermone ipsius; id est, prout explicat S. Augustinus, hoc sanctum verbum non obstantibus obstantibus omnibus, qui ipsi mundus et amor proprius arripit, servat et custodit. Non sufficiunt

ipsi vaga quaedam et levia desideria, quae nihil operantur; Sed re ipsa manum operi admovent ad exequenda omnia mandata Domini.

Qui in ipsius sermone manet, sine solo et exceptione bonum hoc capit consilium et propositum; volo quorum damnum proatis saluus fieri; et ut efficaciter salute meae operam dem, iis omnibus, quae mihi praecipuntur operam dabo et me subiciam. Si mihi dicatur, quod inimicis meis ignoscere debeam, ipsis ignoscam; quod oporteat ut consortium eorum devitem, qui me hactenus in peruersitate detinuerunt, eos devitabo; quod necessesse sit ut, quaecumque denum mihi obveniat calamitas, me divina voluntati committam, id agam; quod potius omnia bona mea mihi amittenda sunt quam ^{ut} vel minimam admittam iniustitiam, ut ea recuperem aut augeam, ea amittam; quod non modo nullum malum opus agere, sed etiam malas cogitationes et iniqua desideria rejicere debeam, rejiciam. Qui ita se gerit et haec agit, vere in sermone Domini manet, atque illius discipulus esse dignoscitur: is veritatem cognovit, quam omni studio sectatur, atque ex ea velut obligationem sibi facit eam in omnibus capitibus suis servandi, quo à peccati servitute liberatus suavi filiorum Dei libertate fruatur.

17.

Excelsus mentis et cordis affectio, quae verus filiorum Dei character est, eosque discernit ab iis, qui illorum speciem imitantur et nomen habent. Hi similes sunt homini illi, qui se ipsum in speculo contemplatus, recedit nec quis sit, amplius re cogitat: illi à contrario agnoscant in hoc speculo maculas et alia vitia sua, iis statim insidentur, nihilque negligunt quod ad decorem et veritatem vultus conferre potest.

* In hac verba Job. Nonne auris dijudicat verba, et famas comedantis saporem.

Hi, inquit S. Gregorius*, verbum Dei audiunt, illi vero illud gustant; hi videntur huius alimenti spiritualis avidi, sed illi se eo pascent. Sonus verborum horum auras ferit, quin veritas in eorum corda descendat: at illi veritatem hanc animo revolunt, conservant et diligunt. Quamvis hi sciant quid agere debeantur, tamen munera sua adimplere parum sunt solliciti: illi vero ex sua obligationis cognitione urgens sibi constituunt ea adimplendi incitamentum. Hi quamvis pulcherrimam virtutis et turpitudinem vitii ultro agnoscant, attamen non nisi cor frigidum arga illam gerunt, et obstinato amore in illud feruntur: illi vero contrariis

prosis animi sensu omnia Sanctificationis sua media
adhibere, eaque, quibus fuerit depravati, à se remo-
vere totis viribus conantur.

An ex his agnoscat, Fratres mei, quo animo sitis
affecti? Estisne Similes auditoribus illis, quos Salu-
tis sua Desiderium at charitas Jesu Christi urget? In
vanum audiretis declamari contra impuritatem, awa-
ritiam, Invidiam, blasphemiam, si quorundam ho-
rum peccatorum conscii vos emendare efficaciter non
studeratis. In vanum vos commotos sentieratis super qui-
busdam veritatibus, quae praeter modum vos perculserunt,
nisi à Deo gratiam postularetis ex iis proficiendi, atque
quantum in vobis est conareremini iis ad morum vestrorum
emendationem uti.

* S. Augustinus ad populum Hippnonensem verba faciens,
cum vidisset sermonem suum gemitibus, suspiriis, et
ingeminatis clamoribus Auditorum suorum inter-
rumpi: cur ita clamatis, inquit ad illos? Quid vobis os-
tendi? Quid vobis dixi, quod adeò vos commoverit? An eo,
quo vobis loquor, momento, vultus meus ab eo mutatus
est, cum cathedram conscendi? Grates misericordiae Do-
mini, qui tam salutares commotiones in vestris anima-
bus excitavit. Grates misericordiae Domini, si quae per
aures vestras intraverant, usque in corda vestra pertran-
sire fecit.

* Tract. 4. in
Evang. S. Joan.
18.

Equam beatum me existimarem, addidit, si tam de-
bili Ministro, pae ego sum, usus esset ad honorandum
ministerium suum et Evangelium suum Sanctifican-
dum! Id Imitaret, chari Auditoras, vobis dicere possum,
nampe gaudium meum fore perfectum, nihil mihi
tantam allaturum consolationem, quam cum sollicito
vos videro ad acquirendas virtutes, quae vobis desunt,
atque remotos ab iniquis viis illis, quae sine auxiliis Pa-
tris misericordiarum vos in abyssum abripuerant.

Quanta sane consolatio Concionatoris, et quanta anti-
cipata fortuna Auditorum, quando cum accurata fideli-
tate servant quae Deus ipsis per organum suum inspi-
ravit? Dociles ad veritates, quos audierunt, et ex iis
proficere comparati, non sunt amplius turbulenti
illi et furibundi, qui vel de minima quaeque in impre-
cations et blasphemias erumpent: Sunt homines
mitis et tranquilli, qui in patientia possident animas suas.

19.

Non sunt amplius voluptuosi illi, quibus venter Deus
arat, Sunt homines sobrii, qui desideria carnis suae reprimunt.

munt, et mortificationem Jesu Christi in corpore suo portant. Non sunt amplius malabii illi et vindictae cupidi, qui mortiferis linguis suis, vel damnis clam ibatis integras familias devastabant: Sunt bona fidei poenitentes, qui quantum possunt labes existimationi et fortuna proximi illatas sarciant. Non sunt amplius homines illi mille prophanis curis distracti et negotiis oppressi, ~~quorum~~ quae nec atiam ipsis otium dabant se ipsos noscendi, atque interdum cor suum ad Deum elavandi: Sunt homines collecti, qui postquam passim audierunt, nihil illa eorum interesse, quam ut salventur, hinc unico necessarios dant operam, Statutasque meditationum et precum suarum horas habent.

Verbum Dei mei hoc in animabus nostris proceras, quando gratia praevienti et adjuti mentes et corda nostra tibi aperimus. Tu nos doces, corrigis, et movas: Sed non sanctificamus nisi cum ex documentis, consiliis, et censuris tuis compendium facientes, serio et sine intermissione gravi nostrae salutis negotio operam navamus.

20. Sed an non sapiens, Fratres mei, Similes estis homini illi, quem S. Marcus mirè nobis depingit? Ille semisopitus, et ingenti tumultu à Somno excitatus subito se è lecto proripuit, et quia nudus erat, linteo cubilis sui se involvit ut videret quid in platea ageretur. Inimmitate militum, qui Christum Jesum acerbè accipiebant, statim commotus fuit; at ubi animadvertit, quod et se ipsum comprehendere vellent, rejecto linteo aufugit.

Sapè in vehementibus illis coniectionibus, ubi vobis exponitur enormitas peccati et sacrilegi illius in Filium Dei sceleris, quam demò crucifigitis, commoti fuistis. Sapè accipientes pro vero dolore quod non nisi temperamenti vestri affectus erat vel debile conversionis desiderium, ad Sacra tribunalia accipistis, et vitam vos merituros promissistis: Sed hoc non erat nisi effectus tumultus cujusdam, qui vos à Somno excitaverat, et Somni interruptio.

Auditis hisca Sermonibus conscientia vestra consternata vobis peccata vestras exprobravit; dixistis vos pro certo peccato renunciaturos et virtutem ampleuros: Sed hoc non nisi Somnium erat et hominis sopore oppressi semiconatus: ad primum quod offendistis obstaculum fugam

capitis, atque in lectum vestrum denuo vos contulistis. An hoc est bona fide agere, an hoc est audire verbum Dei, illudque ad proximum redigere? an à contrario non est illud profanare, rejicere, et medio salutis novam perditionis vestrae causam facere?

Quid ergo agendum? Id nempe quod Iesus Christus vobis dixit, dicit et cui veram alligavit beatitudinem: audiendum verbum Dei, illud custodiendum, et ex eo totis viribus proficiendum. Verbum Dei tuba est, gladius est, panis est, inquit Hugo à S. Victore; tuba quae vos à somno excitat, gladius qui vos defendit, panis qui vos alit. Hujus tubae sono animati, et lacto vos propiite, in quo indolentia vestra vos detinuit, ut ad pugnam pergatis. Hoc gladio armati cum vigore inimicorum vestrorum impetus sustinete, et animose illos invadite. Hoc pane roborati, surgite et pergite sicut Elias, donec pervenistis ad montem Domini.

Verbum Dei

Spuria utilitas et dignitas: magna illud cum fructu audiendi, obstacula, quae ei opponuntur; magna infortunia quae occurrunt illis, qui illud audiunt, et ea, quae praecipit agere negligunt.

Sermo secundus.

Qui habet aures audiendi audiat. Lucae 8.

26.
Pro Dominica
Sexagesimae.

En Christiani miram et inauditam praecautioem et hujusmodi verbis conceptam, quae nihil nisi stupendum continent. Si aures habetis ad quemnam alium usum esse possunt, nisi ad audiendum? et inter homines ubi ille est, qui unquam tam magnam attentionem meruerit ac Iesus Christus?

Inare ergo haec praecautio, dicatis mihi? Ad veritates, quas populos qui ad illum convenerant, docturus erat, extraordinarii erant momenti? vel an penitus notam habebat iniquam pleborumque, qui ad ipsum audiendum venerant, mentis et cordis affectionem?

Utrumque, fratres mei, primum ipsis dixerat, quod, « postquam exisset, qui seminavit seminare, semen suum, et aliud ceciderit secus viam, et conculcatum fuerit, et volucras caeli comederint illud; et aliud ceciderit supra petram, et natum non erit, quia non habebat humorem; aliud autem ceciderit inter spinas, et simul exortae spinae illud suffocaverunt; aliud denique ceciderit in terram bonam, et ortum fecerunt fructum centuplum.

Christi in
labii illi
vel denuo
i: sunt boni
as existimant
Non sunt
distracti et
is otium
I Deum e
sape audire
antur, sine
satisfactione
bus nostris
antes et cor
at moros: sed
s, consilio, et
t sine inter
n navamus
similes est
ingit? Ha
excitatus
lites cubili
garetur, fr
bi accipit
ti, quod et
fugit.
ibus, ubi
illius in
moti fuerit
nisi temper
sionis de
vos multat
multis
intempte
ntia vestra
ent; dicit
m tempore
opore oppo
obstaculum

Porro quia ad eam mystica parabola extraordinariam attentionem meretur, Jesus Christus antequam illiberalis indolis hominibus eam exponeret, arbitratus est attollendam esse vocem suam, ut totum illius sensum capere possent; et illum: Semen istud, inquit illis, est verbum Dei. Qui autem secus viam, hi sunt qui audiunt: deinde venit diabolus, et tollit verbum de corde eorum, ne credentes salvi fiant. Nam qui supra patram: qui ium audierint, cum gaudio suscipiunt verbum: et hi radices non habent qui ad tempus credunt, et in tempore tentationis recedunt. Quod autem in spinas cecidit: hi sunt qui audierunt et à sollicitudinibus et divitiis et voluptatibus vitæ cunctes suffocantur et non referunt fructum.

Hæc quot adhuc hodie inveniuntur huius caracteris Auditores? et vos sacri Ministri, qui eis sanam doctrinam distribuitis, an sufficienter voces vestras attolere valatis, ut eis dicatis: Qui aures habet audiendi audiat? Non alias verbi Dei apud innumeros Christianos inefficacitatis rationes quaramus præter istas.

Divisio
22.

In aliquibus est defectus solertia et collectionis, semen divinum cadit in viam secus viam: in aliis est defectus pietatis et unctionis, cadit supra patram: in plerisque est defectus tranquillitatis et propriorum commodorum neglectus; sunt perplexi. Explicemus has tres graves veritates per modum homiliae juxta ipsiusmet Jesu Christi sensum, et conemur ad sanctum verbum omnino contrarias animi affectiones afferre.

Parti^{ma}
23.

Dina circumstantia in nostra parabola expressa se statim menti meae offerunt, mihi que veram verbi Dei in plerisque, qui illud audiunt, inutilitatem retagunt. Est bonum semen quod bonos fructus proferre posset, sed est semen perditum, sive loci, in quem cadit, vitis, sive illum, qui illud rapiunt, malignitate.

Conulectur: quomodo posset crescere et roborari? Diabolus tollit illud de corde audientium: quid habet simile, quod in eis fructum faciat? et cur hæc omnia? Quia plerumque divinum istud verbum non audit nisi spiritu curiositatis, et specie defatigationis; illud non nisi transeuntim suscipiunt, atque non nisi animæ superficiali, si ita loqui fas est, leviter perstringit. Quia ad illud afferunt spiritum distractum, imaginationem inconstantem et errantem; quia ad illud non majorem faciunt attentionem, quam

si illud non audivissent; namque in illo potius transeuntem
satisfactionem quam institutionem permanentem quaerunt.
Et hoc vox portus Jesum Christum viam publicam, seu
quam verbum Dei cadit: seus viam.

In viis publicis aliqui pedibus incedunt, vel agitant, alii
rheda veluntur; alii clamant, alii tacent; quidam ri-
xantur, alii sese invitant ad ambulandum, alii oblac-
tantur, alii lugent; quidam de negotiis loquuntur, alii de
prosperis vel adversis suis casibus disserunt. Sunt agitatio-
nes, cursus, et motus continui: Imagines nimisquam ve-
re distractionum, et evagationum innumerorum Christiano-
rum, de quibus majorem conquirendi rationem habemus, quam
haberet sapiens quidam idololatra de hujusmodi rebus aetatis
suae idololatrae arguendi.*

* Seneca
Ep. 108.

Ad hoc agrè forebat si mente vaga Philosophus vel Ora-
tor audiretur, ut hujusmodi otiosis Auditoribus exprobraret,
quod illos audirent, ut temporis horam transigerent, quas il-
lesivissent ad quidam impenderent, Diversorium otii est;
quod ipsos audirent, non ut se onere vitiorum suorum libe-
rarent, vel ad sapientiae praecepta, quae ipsis dabantur, ini-
quos mores suos emendarent; ut gratia aures suas demulcerent,
sacramque ^{capere} voluptatem: Non ut illuc vitia deponant, vel ali-
quam legem vitae accipiant, ad mores suos exigant, sed ut de-
lectamentum aurium perforantur.

Bone Deus! Quid non dixisset, si convictus, quod praedica-
tio sit una ex maximè seriis et gravissimis ministerii Evan-
gelici actionibus, vidisset tumultuarium variorum hominum
concursum, qui sermonem aliquem audiunt, sicut comedia
aliqua auditur? Quid non dixisset, si eos vidisset unice atten-
tor ad gestus, ad vocis flexiones, ad verborum dispositionem,
ad castigatas expressiones, ad imagines eleganter adumbratas,
ad Morales capita cum Spiritu et praestantia exposita, quin
minimam ad suae conscientiae statum attentionem faciant,
quin à voluntariis distractionibus suis ad se redeant, ut vide-
antur veritatibus, quas audierunt, commoti?

Tantum abest ut praeparant animas suas ad orationem,
quò à Deo gratias, quibus indigent, obtineant ad ea, quae ipsis
dicuntur, amplectenda, se se mutuo ad hanc actionem, veluti ad
vana Spectacula sibi apostolat, invitant. Tantum abest, ut ad
se ipsos redeant, atque velut pii discipuli se in cordis sui coena-
culo includant ad accipiendum Spiritum Sanctum, qui ipsis pro-
mittitur, conveniunt in nostris Ecclesiis, inquit S. Chrysostomus,

24

valut in publicis mundinis, vel cauponis omnibus, qui eas ingredi voluerint, apertis.

In istis publicis mundinis quilibet suas merces explicat: in nostris Ecclesiis mulier et puella mundana cum toto huius sui apparatu comparent. In mundinis et commercium venditionis et emtionis: In nostris Ecclesiis sola est edictus ad conveniendum locus, in clandestina agitantur commercia aut lusiones Determinantur. In publicis mundinis vix unus altum loquentem audit vel intelligit: In nostris Ecclesiis ubi sunt illi, qui se preparant ad audiendum Deum? ubi sunt illi, qui se ipsos audiant?

Semen Evangelium ergo semis viam affunderis; non offendis nisi mentes Distractas, vagas, non nisi homines sine voluntate, sine attentione, sine vero te suscipiendi desiderio: verum quia in terras caecidisti tam parum aptas ad emittendum fructum tuum, quo devenies? Quo deveniet, Fratres mei, et quoniam sua aequa ac vestra, si ex hoc numero estis, fors erit? En ibam.

25.

Semen istud, inquit Iesu Christus, conculcatum est, et volucros coeli comederunt illud. Pariter Sanctum hoc verbum conculcatur, et venit Diabolus, et tollit illud de corde iniquorum Auditorum istorum, ne credentes salvi fiant. Pedibus conculcant hoc divinum verbum, et istud est illorum peccatum: tollitur a Diabolo, et est peccati illorum poena: illud contemunt, et hoc ipsos vae efficit, ab ipsis aufertur, et inde fiunt infelices.

An credidistis, Auditores, quod hae habituales passionis, haec longa et voluntaria distractiones, eoque protenderentur? credidistisne, quod nullum habere desiderium proficiendi ex verbo Dei, atque ⁱⁿ necessitatibus suis Spiritu ⁱⁿ alibus sibi ⁱⁿ applicandi illud applicandi idem sit ac illud contemnere et pedibus conculcare?

S. Paulus in Epistola, quam ad Corinthios scribit, nos docet, quod qui corpus Domini non discernit a cibis ordinariis, se vaeum efficiat: et Jeremias ^{velut} homines sine iudicio et intelligentia habet eos, qui in errore mentis suae dicunt: Ecceamus ad hominem Dei, et audiamus, quid nobis diciturus sit.

S. Paulus scribens ad Hebraeos haec summa memorabilia eloquitur: Diabla, qui per suam inobedientiam iram faciebat legem Moysis, mortem merebatur, multo maiora supplicia reservantur ei, qui Filium Dei conculcat, et Spiritu gratiae,

quam accepit, contumeliam facit: Sed Christus Dominus jam ante ipsum dixerat, quod Sanctum verbum parvulo exponatur et ne conculcetur, si haec margarita ante poros projiciatur.

An istud Sanctum verbum discarnitis, vos qui illud tanquam verbum hominis duntaxat et non Dei auditis? an non illud conculcatis, vos qui illud abjectissimis creaturis subicitis? An non facitis gratia Spiritui contumeliam, qui tot alios Sanctificavit et Salvos facit, vos quorum non nisi aures duntaxat ferit, et cui in circumcisa corda vestra aditum claudunt? non satis cognoscitis, quousque peccatum vestrum protandatur: Sed poena, quam meretur, vobis fortè adhuc magis est incognita: an illam sive cupitis? ecce illa. Diabolus à vobis tollat hoc verbum, ne credentes, salvi fiat.

Christus Dominus, cujus sunt haec verba, non dicit, quod Diabolus vos impediatur ne audiat verbum ipsius: hic salutis vestrae inimicus ultro vult, ut etiamnum quamdam religionis speciem ostentetis, et haec externa pietatis ambigua demonstrationes parum illum movent: Sed ait Dominus, quod cum astutus sit et malignus, à vobis tollat fructum, quem divinum Semen istud proferre possit: vobis verbum relinquit, quod solum solum nihil prodest: Sed ita agit: hoc quia Deus in vestram punitionem permittit: ut Spiritum, qui vivificat, non accipiat. Similis aquilae illi, quae medullam cervi tulit, vel formicis illis, quae germen à grano auferunt ne pululet, eos dem effectus invisibiliter in cordibus vestris procreabit.

Hoc verbum cum pia attentione et Spiritu collecto auditum vobis fuisset validum salutis medium; Sed sacus viam sparsum vobis sit inutile: illud non suscipitis, non gustatis, quid dico? vix illius recordamini, Diabolus illud sustulit. Verbum hoc vobis fuisset medulla, et prout Spiritus Sanctus alibi loquitur, vana vita: at quia cadus ista medulla caret, non amplius proficiat: Etsi evecta super alias arbores Libani videretur, paulatim arescet, et non nisi fabacem altitudinem conservat. Verbum hoc velut germen intantum fidem vestram excitasset, animasset, resuscitasset: Sed hujus geminis cuspidata ablata, haec fides languens, otiosa, bonis operibus derelicta evit sicut mortua. Enjam multa sed nondum omnia, prosequamur ergo hominiam nostram: Et qui habet aures audiendi, audiat.

Semen quod cecidit supra petram, natum non erit, quia non habebat humorem. Alius character eorum, qui cum audierint verbum Dei, illud cum gaudio suscipiunt, sed qui radices non ha-

PARIS. Ja
27.

bantes tantum ad tempus credunt, et in tempore tentationis recedunt.

Gaudium incipit, fides infirmatur, tentatio praevalet: haec sunt, ut fallor, quae Christus in hac parabola nos vult docere, si pietatem hoc humore, qui à terra semen in^{ca} sparsum emittit, figuratam haberemus, omnia cum auxilio influxus caelorum bene succederent, gaudium istud, quod esset fructus Spiritus Sancti consolaretur et firmaret fidem istam; haec fides animata et firmata omnes tentationes vinceret, atque sic verbum divinum pios progressus faceret: sed defectu pietatis et munerum nostrorum observationis cadit supra petram, nec radices agit.

Spiritus Sanctus
gaudium et pax.

Initio videmur magno cum gaudio illud audire. Si esset gaudium simile illi, quod habuit ~~pater~~ Sponsa Canticum, cum audivit vocem dilecti sui. Si esset gaudium illi simile, quod habuit pius Andreas, qui felicitate sua vehementer commotus exclamavit: Invenimus Messiam, et aliquamdiu apud ipsum mansit, ut illum audiret. Si esset gaudium simile gaudis Davidis, qui fatebatur nihil sibi jucundius fuisse, quam verbum Dei, quod omnibus divitiis et terra voluptatibus praeferbat: quam felix est talis homo, dicam, veniat et gustet in pace manna caeleste. Veniat et colligat ex sacro ore illius, qui infinita major et veneratione dignior est Salomone, oracula sapientiae, quae ex illo procedunt: agnoscat, quod ea omnia, quae de illo ipsi dicta fuerunt nihil sint in comparatione illius, quod ipsemet exprobitur.

Viso Jesu gaudium
est valde.
Luc. 23.

Stultitia quam
dixit stulti
latatur homo
in sententia
sui, et sermo
opportuus est
optimus Proverb.
15.
* gaudium hypo-
crita. Job. 20.

At vero si est gaudium simile illi, quod habuit Herodes visendi Jesum ipsumque audiendi, quia sperabat ab illo magnum aliquod miraculum. Si est gaudium simile illius viri gaudis, cujus stultitiam Salomon deplorat, cui volupe est se ipsum audire potius quam illos, qui ipsi loquuntur, et à quibus bona monita acciperet. Si est gaudium hypocritae, qui haud contentus alios circumvenire se ipsum decipit persuadere conando, quod erga Sanctum Dei verbum sensa pietatis et docilitatis habeat, quae non habet: Vae hominibus istis, dicam, gaudium ipsorum mox pertransibit; oleum peccatorum videtur emollescere cor ipsorum, sed aquae durum est ac petra, in eo semen evangelicum radices non agit, vix natum erit, et arebit.

Quid dico aquae durum ac petra? Spiritus Sanctus me docet, quod ipsa duriores sint, indurati supra petram. Ita sunt haec sunt, inquam, et quidem nimis multi, quorum cor adeo dura temperationis est, ut deo propheta arbitrati sint se inanitate et insensibilia potius alloqui debere quam ipsos. Terra, terra exclamavit Jeremias, audi sermonem Domini. Altare, altare, exclamavit alius, propheta haec dicit Dominus.

* c. 21.
* 3. Reg. 13.

An non potius oportet ut Jesus Christus Judaeos alloquatur, quam terram, ad quam orationem convertit? Non, respondent SS. Patres, terra potius simon suum pandisset, quam ipsi cor suum Deo aperissent, adeo obstinati erant illud verbo ipsius claudere.

Probabiliter aequius erat hominem alloqui, qui auras habet ad audiendum, quam Altare, quod illis carebat; hominem, cujus cor emoliri poterat, quam lapides insensibiles et impenetrabiles. Ita nos credidissimus: nihilominus propheta, relicto Principe, Altare alloquitur; quare? quia inquit S. Chrysostomus, verbum Domini unum magis commovebit quam alterum. Altare aperietur, et Jeroboam inde durior evadet: Altare scindatur, et ius, qui in eo est, effundatur super terram, et nullum mutationis et contritionis cordis signum in Jeroboam apparet.

Quid Deus facere poterat, ut Principem istum docilem redderet eumque emolirer, quod non fecerit. Oportebatne, ut expressa Delegatione illum peccati sui moneret? In hunc finem venit propheta de Juda in Bethel. Oportebatne, ut ipsi manifestaret veritatem Missionis suae per adimplationem eorum quae illi praediceret? Hoc est signum, inquit ad illum, quod Dominus tibi dare vult, Altare scindatur, et ea ipsa subito apertum fuit. Oportebatne etiamnum, ut in gratiam huius Principis miraculum aliquod patraret, quo ad perpetuam gratitudinem impelleretur? Manus quam extenderat ad apprehendendum prophetam, exaruit: vir Dei iste, illi priorem motum suum reddidit. Nihilominus quodnam consilium cepit Jeroboam, et quid dixit? Veni mecum ut prandeam, et dabo tibi munera. O cor durum! O cor petra durum! Verbum Dei nunquam in te radices aget.

O Si Deus nostri gratia similia patraret miracula, subito corda nostra emolirerentur! Id quidam dicitis, Fratres mei, Ego autem nescio an ita vos evaniret, prout vobis pollicemini: at vero hoc scio, quod cor durum resistat ei, quod multorum aliorum corda emolirerit. Id, inquam, scio quod plerique statim cum gaudio verbum Dei suscipiant: Sed tantum ad tempus credunt, et in tempore temptationis recedunt. Statim gaudio cor suum prandunt, videtur quod sancta unctio in illud penetravit: Sed non sunt nisi exigua gutta aquae, quas petra superficialiter sumpsit, semperque manet petra.

Saul eximias dotes Davidis: imo lacrymando dicit, quod sit te justior: Sed lacrymarum tuarum aqua tam parum cordis tui duritiam affuit, ut eum odisse non desistas. Baluam admiraris tabernacula Israelitarum, et optas ea morte mori, qua ipsi moriuntur: at cum his aclamationibus

29.
levavit vocem suam, et flevit dicens, justior tuus quam ego 1. Reg. c. 24 * Num. 23

et desideris semper in tua malitia perseveras: quod petra est, pe-
tra manet. Cum gaudis statim suscipiunt verbum Dei; sed non
nisi ad tempus credunt, et quamprimum tentationis hora venit,
recedunt, inquit Iesus Christus.

O fides temporum et non Evangeliorum, quam fluxa et
* lib. de Trinit. fragilis es, exclamat S. Hilarius*. Fides practica et formida
bonis operibus, quae permanent, quam raras! Plurique credunt
veritates Christianas, ubi amor proprius nullo afficitur incom-
do: at quamprimum se laesum sentit irritatur et recalcitrat.
Generatim peccatum damnant, sed quamprimum in eo por-
tam aliquam habent, non amplius severam illam habent fidem,
de qua circa alia Moralis capita gloriantur.

* S. Gregor. hom.
15. in Evangel.

* Si audiunt contra avaritiam perorari, eam vituperant; si ubi
aliqua se offert occasio iniquis viis bona coaccervandi, illius, quod
vituperaverunt, non amplius recordantur. Si audiunt declamari ad-
versus impunitatem, generatim hoc ipsis probatur et aequum vi-
datur: at ubi cupiditatis ipsorum objectum suis illicitis munitum
occurrit, tunc tentatio prevalat: iniquum desiderium minus vi-
dit; ad tempus credunt, et recedunt, credunt et tamen Deum
offendunt.

30.

Quam horribilis Christianismi et peccati, praebitorum
promissorum, et spontaneorum in die tentationis violationum
paenitentia! Unde provenit tam monstruosa agendi ratio, et in
quid plerumque desinit? Provenit à corde, cui nec pietas nec
charitas inest, et quod cum humore illo sit destitutum non
nisi titubantem et fluxam fidem habet. Initis statim
videbant solem veritatis, sed modo non nisi nubibus obs-
curatum vident, ignis et fumus cupiditatum sepe hos agrotos
oculos inter et magnam splendorem illum, qui prius gau-
dio afficiebat, interponere.

Supraevidit
ignis et non
vident so-
lam.

Edocari cupiebant veritates, quae salutem spectant: At
quamprimum incommoda videntur ab eis oculos avertunt,
quemadmodum duo illi Susanna senes: forte etiamnum
consilium capiunt eos non nisi veris terram convertendi,
statuerunt oculos declinare in terram. Non tam est
debilitas quam malitia; non tam defectus luminis, quam
timor, ne nimis propè luceat.

Si maledicus ille contra proximum suum mortifera te-
la vibrat, si impius et dissolutus iste parum curat piis ex-
emplis sarcire scandalosas impietates suas, si hic usurarius
fratres suos anormibus ultra sortem exactionibus ad inicitas
rabiligit: Id non evenit, quod hi et illi sapientius non aubie-
rent declamari contra haec varia peccata: sed quia malunt

perseverare in suis pravitatibus, quam quæere explicatio-
nes, quæ ipsos ad mutandam vitam inducerent.

À suis cupiditatibus seducti et absepti non amplius habent
oculos nisi pro terra. Salutis ichnographia quam sibi exarant,
ea est quam amor proprius ipsis adumbrat. Acquisita moni-
ta contemnunt; terribilissimis minis non amplius inveniuntur,
dummodò per apertam apostasiam fidei non renunciant,
sufficit ipsis, quòd in ovili manent valut occulti lupi et ex-
terius sub eodem pede collocati; dummodò non tangantur in
ea parte in qua sunt sensibiles; cum voluptate audiunt de-
clamari contra peccata illa, à quibus se immunes sentiunt;
veritates quæ personaliter ipsos respiciunt, sola sunt quæ
ipso deterrant, et quæ semper trepida ipsorum cupiditas fer-
re non potest.

O miseros homines, exclamat hic S. Augustinus*, O mis-
ros homines, qui volunt esse mali, et qui nolent esse veri-
tatem quæ damnantur mali! O miseros homines, qui dili-
gunt peccatum suum, et qui nolent ut ipsis diceretur, In-
pra ipsos esse Deum, qui illud iustitia inexorabili pu-
nit! O miseros homines, qui non debent esse quod sunt,
et qui nolent veritatem esse id quod ipsa est! Ipsam liben-
ter audiant, si ipsis faveret; semper libenter crederent,
si fides ipsorum de levitati et malignitati cupiditatum sua-
rum accommodaret. At ubi illas debet, tum ab hoc lumi-
ne se avertunt, et in tempore tentationis recedunt.

* Tract. 90.
in Joan.

Sed quid dicemus de illa nova Auditorum specie, quos
Jesus Christus sub aliis figuratis verbis nobis exhibet? Non
est amplius illa seminis pars pedibus conculcata, et ab avi-
bus ablata, nec etiam est amplius illa seminis pars quæ defi-
ciente humore aversit atque radices non habet: est tertia
quædam seminis pars, quæ lata in spinis suffocatur. Vides
nunc quid de ea dicat, quidque nos inde concludere possimus.

Tria junta mentem Richardi à S. Victore*, saluti anima
aliquis se opponunt, atque impediunt, ne verbum Dei eos, quos
prostat, effectus in ea progignat. Hæc anima se in plura effundit
objecta, quæ ei necessariam attentionem et applicationem ad
veritates quæ audit, auferunt. Est mens levis et inconstans
quæ nec vinculum habet nec frænum, Mentis effrenatio. Hæc
anima rebelis inspirati^{oni}bus divinis; quæ etiam emolire possunt,
has coelestes aquas non nisi in illarum superficie suscipit: Est
mens male affrata, quam longa consuetudo et habitus indu-
xit, Mentis obduratio. Hæc anima disposita, prout vide-
tur, ad suscipienda salutaria monita quæ ipsi dantur, et
tamen sine fructu audit: est mens occupata, implicata, obliga-

Partia.
31.

* part. i. lib. 3.
de continentia
ne tentationis
hominis c. 17.

ta, Mantis obligatio. Cum jam de primis duobus mentis caracteribus locuti fuerimus, quid de tertia hac Auditorum Speie dicamus?

Videntur minus Sontes quam alii. Apud ipsos non reperitur nec avaritia Sordidorum Divitum illorum, qui retinentes bona, quae coaccervarunt corda et crumenas suas claudunt pauperibus, nec flagitiosa voluptates illae, quibus impudici illi se tradunt sine ulla Dei timore et formidandorum ipsius ultionum, nec affrenata licentia illa et scandalosa dissolutions, quibus innumeri alii se permittunt. Non adeo mirum esset, si verbum Dei in tam iniquis terris exceptum, nullum in eis fructum proferret.

32. Sunt homines qui in cordibus suis Divinum hoc Semen recipiunt, qui de sua religione gloriantur, qui virtutem laudant et quibus salvari jucundum foret; homines affabiles, honesti, humani; integri in exercitiis officiorum suorum, et accurati in exsequendis muneribus suis: Sed homines praeterea, qui cum toti sint aliorum, nunquam forma sui ipsorum sunt, semper agitati et turbati, semper domesticis et alienis negotiis oppressi; homines quorum aliqui non nisi locupletari atque multa bona et facultates liberis suis relinquere student, et quorum alii, qui vitam commodam amant, omni ratione eam adipisci allaborant: Homines denique, qui quando possunt, Deum cogitant, negotia vero sua, quando attentionem et curam illorum exposcunt, et qui sicut verbi parabolae nostra utar: Simunt crescere spinas ex una parte, dum semen ex altera crevit.

Quid de istis hominibus dicamus? Hoc sunt anathema, quod nisi se emendent, sine fructu verbum Dei audituri sint. Quod occupationes, cura, bona, voluptates, impedimenta saeculi sint tot spinas, quae semen istud suffocant: Praeculum id nimium claris et expressis verbis indicat, ut de eo dubitari possit. Quod in spinas cecidit, hi sunt, qui audierunt, et a sollicitudinibus, et divitiis, et voluptatibus vitae cunctis, suffocantur, et non referunt fructum.

Inde pessime inferretur, quod cura rerum temporalium sit insuperabile salutis et spiritualis profectus anima, quae verbum Dei audit, obstaculum: Quot enim divites, potentes et variis negotiis occupati salvantur?

Sed inde inferre, quod nemo se totum his negotiis davo vere debeat consue ut sibi tempus et necessariam libertatem ad providendum animae suae necessitatibus auferat, quod

à contra illa salutis negotio, quod est praeipuum, postponere
teneatur, eis se commodare, non vero tradere, in iis volun-
tatem Dei facere non satisfacere cupiditatibus, uti terra bo-
nis per christianam abalienationem, non per inordinatam cu-
piditatem foui, ad se ipsum redire ad tranquillam audiendum
quid dicturus sit Dominus, ante omnia regnum Dei et justi-
tiam ipsius querere, et de cetero in eius providentia requies-
cere: Haec, fratres mei, est consentio, quae iude inferri debet,
et consilium, quod quilibet homo capere tenetur, qui in bona
terra vult recipere Samsen Evangelicum.

Spinae pondere suo non tam gravant terram quam inutili- 33.
ter eam occupent ac impediunt, ne quod circa illas satum est
fructum referat. Haec Spinae non tantum malum inferunt, quan-
do quis eas accedit, quam ubi eas apprehendit atque manibus
promit. Ex hoc intelligitis, quid dicere velim, nempe quod
officia, quae aliqui exercent, et tumultuosas professiones, quas
amplectuntur, iis solum noceant, qui in iis libertatem men-
tis, et tranquillitatem ad vacandum soluti necessariam amit-
tunt, iis solum, qui cum has spinas conculeare vel illas non-
nisi transactero accedere deberent, sponte eas in suis cordi-
bus collocant.

In fluctibus maris ambulavi, inquit sapiens, et in omni Eccli 24.
terra steti, et in omni populo, et in omni gente primatum
habui, et omnium excellentium et humilium corda virtute
calavi, et in his omnibus requiem quasivi et apud me metip-
sum dixi: In hereditate Domini morabor.

Salis est virorum justorum character, hominum illorum, qui
in medio mundi vivunt; qui supra fluctus temporalium nego-
tiorum ambulant, sed qui in iis se sepeliri non permittunt,
qui terram percurvant, sed qui habent conversationem suam
in caelis; qui familias gubernant, sed qui in iis quaedam men-
tis et cordis libertate semper dominantur. Quod alii magnum
et excellens aestimant, illud ipsi conculant sua indifferen-
tia vel illius contentu: inter curas et impedimenta, qui-
bus undique obsidentur, conantur sibi conciliare quietem,
ad quam aspirant, et non aliud desiderant quam habitare
in Domo Domini.

Sapientes et tranquilli verbi ipsius auditores nonnisi an- 34.
comis vos celebrare possum. At quam legendi estis vos im-
becilles, quos frivolae occupationes detinent, nugarum fas-
cinatio turbat, inquietudines saeculares agitant, et ex-
hauriunt! Quam legendi estis misera corda, quae fluxa vo-
luptatis corrumpunt immodicis sollicitudinibus argunt, fu-
gitiva bona pungunt, laerant et creuant!

Parum interest Damoni qua ratione et modo vos perdat, dummodo peccatis. Sive saeculi bona diligatis, sive concupiscentia carnis vobis dominetur, sive superbia vita vos obnoctet, sive pondus saecularium negotiorum vos in abyssum rapiat, atque impediatur ne Dei et vestri ipsorum sitis: in salutis vestrae inimicus parum curat, habet quod cupit: sed nisi fidem et rationem amiseritis, id vos imprimis curare debetis.

Quovunque seminum cum agricola perdat suum semen, illius jacturam semper dolet: sed si illud seorsum effunderet, sive per lapidos aut inter spinas projiceret, cui nisi sibi ipsi culpam illius jacturae posset adscribere? Iniqui verbi Dei auditores, vos estis publica via illa et spina, quae sanctum Dei verbum inutile efficitis. Si demon proctiosum hoc semen tollit, cur non impeditis, ne id faciat? Si arserit, cur non curastis, ut radices ageret? Si suffocatum est, cur non evulsistis spinas, quae illud circumdabant?

Id ex vobis ipsis facere non valetis, *exi dicitis*; sed postulate a Deo gratiam id agendi, respondet S. Augustinus*, rogare illum ut vobis tribuat spiritum illum collectum, piuum, tranquillum, cor illud bonum et optimum, quo indigetis ad suscipiendum, conservandum, augendum et fovendum in vobis sanctum ipsius verbum. Postulate ab ipso lacrymas verae poenitentiae ad irrigandam terram hanc ingratham, libertatem spiritus collecti, ad cohibendas illius evagationes; firmitatem cordis generosi, ad evellendos ex eo lantes, ut ab his omnibus, quae vobis nocere possunt, liberi fructus centuplices referatis tam pro tempore quam pro aeternitate.

Tormenta Moralia

Sensa Patrum et Theologorum, Conciantorum circa dignitatem et utilitatem Verbi Dei. Media illud cum fructu intelligendi; obstacula, quae ei opponuntur, p.

39.

* lib. 4. de doctrina christiana.

1.
Verbum Dei Majestate, pulchritudine, et fortitudine sua praeditum est: sua majestate splendet, sua pulchritudine placet, et sua fortitudine movet: sed ut tres hos effectus in anima aliqua producat, nec densa irreligiosis et dissipationis nubis splendore, quomittat, nec occulta praeventiones mentis illicitis, quibus grata efficitur, nec obnitentia cordis indurati motibus, quae ei vires tribuunt, sunt opponenda.

II.

36.

Temptus fuit, quo Deus per seipsum hominam illumina-
bat. In statu innocentiae Adam satis perspicaces oculos à Deo
acceperat, ut statim ad veritatis cognitionem venire posset;
sed postquam peccavit, veritas ab eis recessit, et oculi non
tri adeo sunt debilitati, ut alieno auxilio indigeamus,
quò munera nostra doceamur.

III.

Inter cognitionem hominis innocentes et aliorum homi-
num idem vidatur esse discrimen ac illud, quod inter oculos
juvenis alicujus et senis intare dicitur. Quamdiu aetas et
firma constitutio hos oculos in suo vigore et justo situ inveni-
unt, lumen videtur et objecta, quae illud ipsis exhibet:
At quamprimum aetas aut morbus aliquis ipsos debilita-
vit, tunc necessarium est inter objectum et oculos cogus
aliquod extraneum, quod ex una parte congregans et au-
gens imagines objecti, et ex altera excitans spiritus vi-
suales, quos debilitas dissipavit, faciat videre, quod videre
non poterat, vel ob suam exiguitatem, vel ob nimiam
distantiam, vel potius ex defectu organi.

In statu innocentiae Adam erat juvenis, et quia à Deo
perspicaces oculos acceperat, sine medio inveniebat veritatem,
per quas ire oportebat ad summum bonum et vera me-
dia se in eas obtento conservandi. At postquam propter ip-
sius peccatum Deus ab ipso et à nobis recessit, postquam
oculi nostri debilitati debilitati fuerunt ac propter debili-
tatem distracti ad aspiciendas mille res periculosas vel inu-
tiles, quibus claudi debebant, necessarium est medium ali-
quod inter remotam hanc veritatem et languidos hos ocu-
los: oportet ut ex una parte Ministri Domini hanc ve-
ritatem in ipsis etiamnum sinu quaerant, ut eam homi-
ni admoneant, et ex alia parte sermonibus suis excitent
attentionem spiritus auditorum suorum ut auxilio var-
bi munera sua doceri valeant.

IV.

Adam manu Dei in paradiso terrestri collocatus
non necesse habuit cum colere: fons à sinu terrae emanans
hunc deliciarum locum irrigabat, in suavi algore conti-
nebat, illiusque fecunditatem et pulchritudinem effusa-
bat.
Eandem semper ratio fuisset mentis et cordis hominis, in-
quit S. Augustinus, si semper innocentiam suam conservasset, * *ibid.*

Interiorius audisset, quid Deus illi dicebat, et veritas ipsius
semper ante oculos illius splendisset. Sed post peccatum
mens ista velut terra inculta et ingrata arari debet, ne-
cessaria est aqua, quae illam humectet, oportet ut plu-
via de nubibus cadat, id est, prout ipsa exponit, oportet ut
sana doctrina ab ipsa tollat ariditatem, eamque quo-
dammodo reviviscere faciat.

* Qui sunt isti,
qui ut nubes
volant

Apotoli, quos sacer textus, nubes volantas appellat,
haec gravia officia post mortem Divini Magistri sui Judaeis
et Gentilibus praestitarunt, ad quos missi fuerant, cir-
cum verbum Dei annuntiaverunt, et haec coelestis pluvia in
has aridas terras cecidit.

V.

37.

Deus homines non vult docere per semetipsum, qui est
primum lumen; non vult eos docere per Angelos, qui sunt
velut secundae fauces: vult eos doceri per alios homines. Ni-
mis superba et periculosa esset tentatio aspirare ad pri-
vilegium S. Pauli et expectare donec evahemus usque
ad tertium coelum ad ibi addiscendam veritatem, inquit
idem S. Augustinus; neque etiam proatendere debemus ab his
secundis Magistrois, qui sunt Angeli, doceri.

caveamus tales
turbationes su-
perbissimas et
periculosissimas,
S. Aug. ibid.

Postquam S. Paulus prostratus et excocatus fuit, missus
est ad Amaniam, ut ab eo intelligeret quid agere et credere
ipsum oporteret. Si Cestus Cornelius ab Angelo didicit, ipsius
orationes Deo gratas esse, tamen Angelus ista misit illum
ad S. Petrum, ut eo tanquam Magistro uteretur. Et quando
Eunuchus Candae Reginae anxiebatur circa intelligen-
tiam ejusdam Isaiae textus, non Angelus sed Philippus Diaconus
ad eum missus est, qui ei illum explicaret.

* Act. 10.

VI.

38.

Verbum istud ab hominibus annunciatum saepe mentes
rebeldes offendit. Irreligio et indocilitas, quas afferunt, ob-
stant quominus splendeat et effectum, quem habere
posset, proferat. Ipsius respectu dividuntur audi-
tores. Inter morales sermones, qui majorem ad honesti-
tatis virtutes habent relationem, magis placeant
quam illi, qui de virtutibus christianis loquuntur. Prae-
clara quaedam Senecae sententia vel facinans Plato-
nis illa magis movet quam plura Evangelii effata.
Quando non nisi de his, quae vir honestus agere vel fugere
tenetur sermo fit, tunc illum audiunt, sed quod nihil
divinum aut praeter modum grave contineat, religio et irre-

ligio in eo partem habere possunt: at si de humilibus et severis virtutibus in eo tractatur, quarum necessitatem Christus palam fecit ac ipsamet exemplum dedit, tum alia ipsis est mentis et cordis affectio.

Verbum ipsius eo modo accipitur, quo ipsamet acceptus fuit. Quando avaris loquebatur, tunc despiciebatur; quando Phariseis hypocrisim suam exprobrabat, scandalizabantur. Quando de coelo in terram descendit, erat Deus, et non nisi tanquam homo habitus est: verbum ipsius, quod est divinum verbum, praedicitur, et accipitur pro verbo humano. Si in eo splendorem deprehendunt homines, is eis voluptatis non persuasionis est occasio: et quemadmodum in Templo aliquo magnam architecti artem quandoque magis admirantur quam divinitatem, quae ibi adorari debet: ita etiam in verbo Dei interdum artem illius, qui illud enunciat, magis attendunt quam auctoritatem divinam, quae ibi totum humi pondus tribuit.

* Qui avarit avari
luca 16.

VII.

39.

Hoc verbum in se ipso spectatum nihil continet, quod placere non debeat: sed quia plerumque, qui illud audiunt, mens adversus ipsum est praeventa, illorumque cupiditates ipsos excecant, eis fit intolerabile: placere non potest superbis, quia vult ut quis sit humilis: non potest placere voluptuosis, quia mortificationem praecipit; nec vindicta cupidis, quia ipsis loquitur de reconciliatione et venia.

VIII.

Ubi verbum istud audiri se facit statim mentem hominis adortum est, ut illum fidei jugo subiceret: verum quia non nisi in speciem impossibilia et sano sensui contraria ei proponebat, ad miracula confugit. Visi sunt claudi recte ambulare, paralytici e lectis suis surgere, aegroti desperati promptam et perfectam sanitatem recipere: et inde conclusum fuit in hoc verbo divinum aliquid contineri. Tunc veritas oculis loquebatur ut mentem persuaderet, potestque dii fidem se insinuasse per res quae sensus foriebant. At postquam haec fides stabilita fuit, atque praecipuus verbi Dei finis sit depravatorum morum emendatio, veritas velut redactam se vidit ad quaerenda nova placendi media, ad eloquentiam confugit, ut gratam se praeberet, animaeque adulata est ut eam sanaret.

Et tamen quid plerumque evenit? Veritas generationi placet. Sed quamprimum singula expendit auditor qui veretur, ne dominantem passionem suam adoriatur atque tenerrimam cordis sui partem feriat, recedit; nec vult ut ipsa eoque protendatur, inquit S. Augustinus*. Verum ubi tam malo affectus est animo omnino timendum est, ne Deus amulator observantia et submissionis, quae ipsius verbo debetur, illud ei auferat, aut ipsius testimonio utatur, ut illum inexcurabilem reddat, atque convincat.

* lib. 10. confess.

40.

IX.

Oportetne rebus sic stantibus ut Concionatores ministerio suo renuncient? Minime, respondet S. Chrysostomus*.

* De Lazaro con. i. Sostomus*. Frontes quamvis nemo hauriat, tamen scatebrae
 » emittunt, et amnes etiam si nemo bibat nihilo scilicet
 » fleunt: sic oportet illum qui concionatur, quamvis
 » nullus auscultat, tamen praestare quidquid in eo situm
 » est. Siquidem haec lex sacri sermonis Ministris à benignis
 » Deo praescripta est, ne unquam quod ipsis agendum est,
 » defatigentur, neque ullo tempore sileant, sive quis aus-
 » cultat, sive quis praetermittat, et id in Jeremia Scriptu-
 » ra nobis demonstrat.

» Multis, etiamsi non auscultaverint sermonibus
 » nostris, rediit in memoriam nostra objurgatio, ac reor-
 » dantes rubore suffusibunt, embruant tacitâ cogita-
 » tione, nec simili imprudentiâ ea fecerunt quae sole-
 » bant. Hoc autem initium est salutis optimaque muta-
 » tionis, si quae poenitentis sui pudeat, si quis daniel
 » ea qua fecit.

» Quin ex sermonibus aliud non minus lucrum nobis
 » obvenit, nimirum quod eos qui sobrietatem amplectun-
 » tur, reddimus modestiores magisque compositos, dum ora-
 » tione nostra delectantur, quod optimis utantur cogitibus
 » qui non abducuntur multitudinis exemplo. Non erexi
 » quidam agrotantes, sed eos, qui valent, reddidi firmio-
 » res. Non abduxit quosdam à vitio sermo noster, sed
 » excitavit attentionem et renovavit vigilantiam eor-
 » um, qui jam ambulabant semitas mandatorum Dei.
 » Nec etiamnum deperdo quicquam, quae hodie verba mea
 » non obtinuerunt, cras obtineant, et ea, quae cras per-

suadere non valueris, perentia vel aliis temporibus sim
persuasurus, et fieri potest, quod qui hodie ea qua ipse
dixit videt, illa aliquando suscipiet et faciet.

Si vis imbrivum praeforavit semen, cogitur agris-
la vasis abire manibus: nostra vero cum loquimur
et exhortamur non est eadem conditio. Imò si semen
per te jactum auditor non receperit, nec obedientia
fructum ratulerit, tu tamen communicati consilii mer-
cedem referes à Deo, nec minus accipies praemii non
auditus, quam accepturus eras, si obtemperasset.
Quod erat in te praestitisti. Non ad id ut persuadea-
mus auditoribus sumus adstricti, sed tantum ut admo-
neamus; nostra sunt partes admonere, illorum vero ob-
temperare. Et quemadmodum si nos admonendi officio
non functi fuerimus, etiamsi decem milia benefacto-
rum prodierint, ipsis solis positum est praemium ad nos
nihil redibit lauri: ita si nobis admonentibus, illi
non auscultarint, ad ipsos solos redibit omnis ultio, no-
bis autem nihil imputabitur, quin potius copiosa mer-
ces nobis à Deo veniat; siquidem quicquid erat in no-
bis situm, praestitimus. Nihil aliud jubemus, quam
apud mensorios deponere pecuniam, loqui, et consulere.

X.

41.

Unde provenit quod verbum Dei his nostris diebus
tam paucas conversiones efficiat? An non fortà ipse est
sufficiens unctio et vis? At nihil est ei impossibile. Ip-
sum integros convertit populos et innumeras natio-
nes. Multum diversum à verbo hominum, qui non
faciunt quae dicunt, et quibus persuadere posse nul-
tum est. Ipse Deus majestatis, qui tonat et fulmi-
nat. Ipse vox in magnificentia erumpit, ipsa con-
fringit caecos, et conculcit deserta, et omnes in Templo
sancto annunciat ipsius gloriam.

* Psal. 28.

Quemadmodum verbum increatum est causa
principalis omnium eorum, quae facta sunt in ordi-
ne naturae; ita etiam verbum praedicationis est cau-
sa instrumentalis eorum, quae in ordine gratiae fi-
unt. Quot prava consuetudines per illud abolitae
suspuit? quot perniciosi unus amputati? Quot natio-
nibus fidem inspiravit. Quot corda ad bona aeterna
erexit per fastidium at sincerum contemptum rerum

pariturarum? Si hodie eadem conversiones non operantur, non ergo est, quod vires illud deficiant.

An quia in magna massa pauci sunt operarii? Nunquam plures fuere. Bistatis libri in manibus sunt immensarum hominum; parvulis lae praebatur, et robustis cibus solidior. Aliqui docentur in Cathedris, alii ad pietatem informantur in privatis colloquiis, omnibus mysteria explicantur, casus conscientiae solvantur, vitium arguitur, virtus monstratur et laudatur.

XI.

Unde ergo provenit haec verbi divini apud immensos homines sterilitas? Ex variis causis, quarum aliqua nota sunt, et aliae occultae, sed in hoc ipso terribilioras.

Ex verbo Dei nullus fructus refertur. Quare? 1° Quia inveniuntur certi quidam auditores, pravitatebus suis adeo implicati, ut vehementissimi etiamnum sermones nullatenus eos moveant. Aliqui bona aliena retinent, nec ea restituere volunt, apud alios ratum fixumque stat vindictam sumere, quidquid eis dicatur..... Si Concionatores ipsis terribilia Dei et poenas aeternas minantur, expaverunt, pallent, forte etiam lacrymantur, sibi que peccata sua deere vere proponunt, sed violentia passionis suae et vis inveteratae consuetudinis ipsos abripit.

2° Quia verbum Dei non audiunt cum sincera intentione varoque desiderio proficiendi, consuetudo, societas, curiositas ipsos ad concionem adhaerendam alliciunt. Quales erant tempore Eschielis Judaei, tales plerumque sunt auditores Christiani. Hi Judaei unus ad alterum dicebat: vanitas est audiamus quid nobis dicetur. Audiebant sermones qui ad eos fiebant, verum sicut comedias et tanquam cantionibus suis aptas. Quamvis propheta iste maxima mala ipsis minaretur, tamen non minimè movebantur, et corda ipsorum bonis et voluptatibus terra semper adherentia, vestigia sequebantur, quae ipsorum avaritia et aliae variae passionibus eis exprimebant.

3° Quia eo quo oportet animo non sunt affecti, sive priusquam audiant verbum Dei, sive cum illud audiunt, sive postquam illud audierint.

XII.

272.
275.
42.

Antequam quis verbum Dei audiat, oportet ut, quantum potest, mentem suam ab omni prophana cogitatione exuat: bonum liquorem vult in ea suscipere, malos, qui in ea sunt, expellat necesse est.

Cum illud auditur, timor et reverentia sunt magis preparationes ad fructum ex eo colligendum. Audite verbum Domini, qui transit ad verbum eius, inquit Isaias. Hinc inter nationes, propter quas Deus usque post mortem Josiae castigare distulit populum suum, ne Princeps iste cum dolore videret expletionem frequentium minarum ipsius, haec fuit causa. Quia audisti verba Domini, et perterritum est cor tuum, et humiliatus es coram Domino, et sedisti vestimenta tua, et flevistis coram me, audivi orationem tuam, idcirco colligam te ad patres tuos, et collegens ad sepulchrum tuum in pace.

Denique postquam quis à sermone rediit, oportet ut in mentem suam revocet veritates, quas audivit, seriò carpendat, atque animo revolvat ea, quae ipsum fortius commoverunt, conscientiam examinare, atque, perspicere, num peccatorum illorum de quibus sermo factus est, reus non sit, aut num certarum quarundam virtutum, quarum necessitas palam facta est, exercitium non neglexerit. Haec facere oporteret, quae tamen vix unquam praestantur, et haec sunt causae satis notae inutilitatis verbi Dei apud innumeros Christianos.

XIII.

43.

Sed sunt adhuc aliae causae occultae, et quarum Jesus Christus mentionem fecisse videtur quando ad Judaeos dixit: Qui ex Deo est, verbum Dei audit; propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis.

Formidabilis haec sententia secundum totum suum sensum accepta duo includit: 1. quod ille, qui ex Deo est, ipsius verbum audiat; et 2. quod qui ex Deo non sunt, illud non audiant. Per primum nobis denotat vim gratiae, per secundum illius necessitatem ostendit: illius vim in eo, quod cum auxilio et impulsu hujus gratiae auditur; illius necessitatem in eo quod sine ista gratia cum fructu audiri non possit: ipsius vim in eo quod mentem illuminat atque cor movet; ipsius necessitatem in eo quod ubi mens illuminata non

* lib. i. De gratia

est, nec cor motum, verbum istud auditum effectum suum
 producere non valeat. Id est, prout explicat S. Augusti-
 nus*, quod Deus, qui docet hominem non simpliciter per
 legis litteram sed per Spiritus gratiam ita illum docet,
 ut quod quisque didicerit, non tantum cognoscendo
 videat sed etiam volendo appetat, et agendo perficiat.

XIV.

Primo haec est causa illa occulta inutilitatis verbi
 Dei apud innumeros homines. Uti ipsis dicantur for-
 tissima veritates, citentur disertissimi textus, ipso-
 rum oculis exponantur exempla movendis animis
 aptissima; nihil tamen eos movet, nec vis veritatis,
 nec fervor concionatorum, nec pia proborum vita, nec
 tragica et infelix mors peccatorum: quare? quia gra-
 tiam illam, qua indigent, non habent, nec illam postu-
 lant, nec de illa cogitant, atque ea se milles indignos
 effecerunt.

Cui malius credere, quem libentius audire, atque
 cum majori sollicitudine et ardore sequi oportebat quam
 Jesum Christum? attamen non obstantibus omnibus suis
 institutionibus, minis, exhortationibus, miraculis, Judaei
 illum injuriis onerant, damnosum et blasphemum
 nuncupant, imò illum volent lapidare et occidere. Quid
 ipse fecit? Se abscondit ab eis et exit de Templo.

XV.

Quid ex his concludendum? haec duo: primam, quod
 cum gratia Dei verbo ipsius omnem vim tribuat, Christia-
 nus qui salvari desiderat, illam cum humili miseria
 sua confessione et reverenti ad ipsius misericordiam fi-
 duciam ab ipso postulare debeat, ipsum rogare, ut ei me-
 tem et cor aperiat, quatenus cum accurata fidelitate
 ea omnia, quae illius nomine ipsi dicuntur, exequatur.

Secundum est, quod quando ex verbo Dei non profi-
 cit, istud infortunium sibi ipsum impetare debeat, et
 cogitare, quod per sua peccata, negligentiam, indoli-
 titatem, duritiam se indignum reddiderit gratia, qua
 cum nemini sit debita minus adhuc ipsi dabitur qui
 illam contemnunt atque eam abutuntur; quod sic agere sit
 ex magno salutis medio magnam reprobationis causam facere.

XVI.

libenter nos praedicare et gratanter opus Dei favore
 manifestum est, inquit S. Ambrosius, sed cum videmus
 plures à fratribus pigris ad Ecclesiam convenire, et do-

minicis diebus praecipue minime savis interesse mysta. - u
riis: praedicamus inviti; non quod nos pigeat loqui, u
sed quia negligentiores praedicatio nostra gravat potius u
quam emendet. Ideo inviti loquimur, et tacere u
non possumus. Praedicatio enim nostra in plebe, aut u
regnum operatur aut poenam; regnum credulis, perfidis u
poenam.

XVII.

Quanta consolatio audire mirabiles progressus, quos
primis Ecclesia saeculis facit verbum Dei! Simon Petrus
concionatur, et statim ad ipsius primam concionam
tria hominum millia convertuntur. Doctor Gentium
praedicat; et innumeri populi omnium regionum,
conditionum, catatum antiquis erroribus suis renun-
tiant, atque austeram Dei crucifixi disciplina se sub-
dunt.

Jam ferre ab origine Christianismi Eularia, jux-
ta testimonium S. Irenaei, Tertulliani, S. Cypriani,
Ambrosii, p. longius latiusque patet quam Romanum
Imperium quod gloriabatur se solum esse univrsam
orbem. Verbum istud magnam illam gentilitatis ar-
boram, cujus superbi rami nubes penetrabant, et sub
eius umbra animalia terra pabulabantur. Dejecit.
Haec abscondita scintillae tam mira incendia excita-
vit, hoc granum Sinapis, inquit S. Ambrosius, minimum
omnibus seminibus ad immodicam altitudinem parve-
nit.

XVIII.

46.

In isto verbo sive scripto sive annunciato omnibus
malis nostris ^{recondita} invenimus, et, prout loquentur SS. Patres,
in hoc spirituali armamentario, ~~ae~~ ^{ae} in turri
Davidis mille clypeos reperimus, quibus commode uti
possumus ad repellenda tela, quae solutis nostrae hostes
undique in nos vibrant.

Si tentamus a superbia, nobis ob oculos ponitur terris-
bilis Angelorum apostatarum lapsus: Vidi Sathanam des-
cendentem de caelo et sicut fulgur in abyssum se praeci-
tantem. Si ampla munera diligimus, illorumque
pericula ignoramus, monemur quod qui imperant seve-
ritatem judicium subituri sint. Si desiderium coacer-
vandi divitias ad eas sine mensura acquirandas nos soli-
citat, quid prodest homini, dicitur nobis, si universum
mundum lucretur, animae vero suae detrimentum
patiatur.

Probi animum deponere possant in expectatione
remota mercedis: Sed verbum Dei ipsos consolatur. Repo-
sita est mihi corona justitiae, inquit Apostolus,
eam mihi justus Judex vivorum et mortuorum reddat,
non solum mihi, sed et omnibus iis, qui diligant eum.
Pecatores in lethalem desperationem intuitu numeri
et enormitatis delictorum suorum labi possant: Nolo mor-
tam peccatoris, inquit Deus, sed magis ut convertatur et
vivat. Si inveniuntur, qui ut testudines tardi sunt et
lenti, assultant verbum Dei, petant ab ipso gratiam ut
illud fructificare faciat, et habebunt agilitatem aquila-
rum. Si qui de sua ignorantia conqueuntur, manifesta-
tatis hujus verbi ipsos illuminabit et parvulis necessariam
dabit intelligentiam. Si nimis amara ipsis videtur pra-
xis virtutum, quando verbum hoc gustabunt, non modo
sentiant dulcedinem mellis, sed etiam quidquid ipsis dicit gra-
tum eis erit. Si ipsorum anima terrae adhaeret, postulant
à Deo, quemadmodum hic sanctus propheta, ut ipsos vivi-
ficet sicut verbum suum, faciant sicut ille ex ip-
ius mandatis causam meditationum suarum, et sancta
ipsius lex sit illis locus consilii: invenient, sicut ipse,
arma apta ad repellenda omnia tela et conatus ini-
micorum suorum.

47.

* Richardus à S.
Victore part. 2.
expos. in Cantica
et de Diffantia
Sacrific. Abraham.

XIX.

Quam verbum aeternum docet, et qui divinum hoc
verbum audit, à multis molestiis se liberat, nec in la-
queos incidit, quibus multi implicantur: sed ut modo
utili et etiamnum perfecto illud audiat, oportet ut pro
sua parte in id incumbat juxta varios gradus, quam
accipit, gradus. Par est 1° ut se in interiori silen-
tio contineat, cupiditatibus suis silentium imponat,
illas cohibeat, illarum tumultum et murmur repri-
mat, quia prout ait Spiritus Sanctus, non in agitatio-
ne venit Dominus. Quando anima perturbatur, quan-
do peritara et temporalia illam occupant, quando
solicitudo rerum terrenarum illam inquietam red-
dunt, distinctè audire non potest quid ab illa exi-
gat: si volubilitatem imaginationis et peccato-
rum suorum coëreat, si appetitus sensitivi motus mo-
deratur, si desideria veteris hominis propensionibus
novi moderat, tunc audiet verbum quod ei loquitur.

2.º Oportet, ut suam agendi rationem ei tradat, proprias cognitiones ei devoveat, se coram ipsius magnitudine infinita ad nihilum redigat, agnoscat, quod ex se ipsa nihil scire et facere valeat, quò ceteram mercedem mereatur: tunc ita coram ipso humiliata, et facto firmo illi placendi proposito Divinum ipsius verbum cum fructu audiet, atque etiam ad magnam Spiritualitatem pervenire poterit. 3.º Oportet, ut ex se ipsa parum agat, et multum ex Spiritu Dei, ut perspicacitati et sua agendi rationi diffidat, ut in lege investigat quidquid pro sua conditione ipsi necessarium est, ut reprimat naturalem propensionem quam habet se ipsam querendi, et omnia propter se agendi; ut Deum intueatur tanquam Ducem, protectorem, patrem, consilium et iudicem suum.

XX.

Verbum Dei splendet, sed non semper convertit, fulgura micant et terra videt illa, sed is non semper vel tantum in superficie commovetur. Peccator qui hoc verbum audit, videtur inde agitari et turbari; sed hæc agitatio plerumque non nisi externa est et fallax, turbatio non est nisi fluxa et debilis. Verbum istud tarret, sed non penetrat, exteriora ferit, sed non descendit usque ad cor, et talis qui sermone, quem audivit, vehementer percussus, jam se valut mutatum et conversum credit, semper re ipsa idem manet. Quomodo hoc? Ecce ratio, quam affert Richardus à S. Victore*. Cum dantur justis, * In l'fal. 25. qui interdum effectum tentationis cum ipsa tentatione confundunt, etiam sapere dantur peccatores qui effectum verbi divini cum ipso hoc verbo confundunt. Sunt quos tam vehementi et subito impetu Daemon adortur, ut furiosis ipsius aggressionibus se succubuisse credant. Ipsorum imaginationem ad eos turpibus cogitationibus implet, ipsorum intellectum vaporibus tam atris obscurat, ut quò delicatior est ipsorum ad virtutem sensus, eo magis timent, ne officio suo desint. Se inferno proximis arbitrantur, quamvis ab eo sint remoti: quamvis adhuc casti sponsi amplexibus fruuntur, sibi imaginantur se in prædam cedere furori inimicorum suorum. Anima munda et timida metum deponite, affectum tentationis cum

48.

ipsa tantatione, et sensum cum consensu confunditis.

XXI.

Peccatores innumeri etiam Sæpe fabuntur. Magnum discrimen ponere debent inter veram conversionem, quam Sanctorum verbum in piis animabus operatur, et inter verbum istud auditum cum quodam turbationis et conversionis desiderio: utrumque tamen confundunt.

Quando ipsis verba fiunt de brevitata vite, de rigore iudiciorum Dei, de proxima mortis periculis: Quando vehementibus patheticis expressionibus ipsis ostenditur absoluta obligatio salutis operam navandi, conscientia consulendi, rumpendi tam chæra vincula quæ ipsos peccato astringunt, se à proximis occasionibus separandi à proximis occasio-ibus, ubi adeò frequenter innocentiam suam amiserunt: sentiunt nescio quid in se ipsis, quo impelluntur ad mutantam vitam, illiusque propositum aliquod afformant; et quamvis non ulterius progrediantur, se tamen jam esse conversos arbitrantur, Sufficit quippe ipsis verba sua intentio.

Salis est error innumerorum hominum, qui de sua pietate ex debilibus, quæ ad illam habent, desideris iudicant, et qui fluxam agitationem cum reali mutatione confundunt. Dicunt, quemadmodum Saul: Implevi verbum Domini; sed à rationibus suis longè sunt remoti, et quicumque illos propius examinaret discretè ipsis quod Samuel huic principi dixit: Non, non implevisti verbum Domini; quid audis? per tuam inobedientiam odium ipsius incurristi: coronam et vitam amittes.

XXII.

Ubi peccator verbum Dei audit, carnalis ipsius anima inde contremisct, inquit S. Bernardus*. Verbum istud cordis recessus scrutabitur, secretissimas cogitationes investigabit et examinabit. Hæc ratio, quamvis per peccatum suum re ipsa mortuus sit, tamen reviviscere poterit per gratiam, et si audierit vocem Filii Dei, vivet quia quod ipse dixit Spiritus et vita sunt.

XXIII.

Deus locutus est hominibus per legem naturalem; per legem scriptam, et etiam per Secretas inspirationes,

49.

* Serm. 24. De
divinis

50.

Inquit Hugo à S. Victore. Lex naturalis insculpta est cor-
di, lex scripta aures ferit, sed neutra salutem opera-
tur, nisi Deus homini loquatur per suam gratiam.

* lib. 5. Miscellan-
neorum tit. 50.

Equidem lex naturalis ai ultro dicit: Quod tibi non
vis fieri alteri ne faceris: Sed hanc legem quam ob-
servare cupit, ubi de suis commodis agitur, sine
scrupulo violat, quando agitur de commodis aliorum.
Lex ultro idem dicit quod nec faciendum sit nec falsum
dandum testimonium, &c. Sed id non observabit, nisi in-
stantum Dei verbum ipsum moveat, et in suo officio
obfirmat.

XXIV.

Deus loquitur hominibus ministerio hominum, sed etiam per se ipsum ipsis loquitur. Hoc magnum est
mysterium, inquit idem Hugo à S. Victore. Verbum divi-
num carne humana indutum semel tantum apparuit: sed
quotidie se audiri facit per organum aurium qui no-
mine suo hominibus loquuntur. Mali non solum illum
videre potuerunt in mortali vita sua, curiabelo, sed imò
illum morte officere valuerunt; et infelices hi, qui ho-
die adhuc verbum ipsius audiunt, illud contemnunt et
ignominia afficiunt. Si Judaei illum cognovissent,
utique non occidissent: et hodie si peccatores verbo ip-
sius delectarentur, non ita illud contemnerent. Ver-
um istud est vivum, egreditur ex ore Dei, qui est ipsa vi-
ta, atque cor vivificat. Quod exterius est transit, quod
verò interius est manet.

cc * Semper 2.
Miscellan. lib.
cc 4. tit. 27.

Vivum est, nec mutatur, est efficax, non deficit. Vi-
vum est, ut credamus, efficax ut speremus. Penetrans est,
explorat et scindit omnia, hinc comparatur gladio
utrinque secanti. Vadit usque ad divisionem animae
et spiritus, intrat usque ad medullam, usque in cogita-
tiones et secretissimas intentiones...

Cum vivum sit, credamus, quod omnia possit, nisi
ex nostra parte ei magna ponamus obstacula. Cum
sit efficax, speremus, illud, quod promittit, facturum; et
quia se ipsum fallere non potest, metuamus ipsius ju-
dicia, et conemur ea nobis faventia reddere. per dolorem,
quod ea, quae nos docuit, non perfecerimus, et per firmum pro-
positum nostra munera non amplius negligendi.

XXV.

Ut ad probum usum verbum Dei convertatur tria
sunt necessaria, voluntas illud audiendi, desiderium

si,
Auctor incertus
apud S. Bernard.
lib. Santan.

poterant, amplius accipiant. Panis iste nullam vim ha-
bet ad eos nutriendos, haec aqua eos non refrigerabit, a-
nae sitim eorum restinguet. Quod infortunatis his ab-
stulit, nobis dedit, meritoque exultamus Sicut qui
invenit spolia multa.

XXXI.

Ita, addit idem Sanctus Ambrosius*, Sine labore meo
inveni spolia ista, quae non habebam. Inveni propheta-
rum Scripta, libros Moysis et Regum historiam, quae
me docet eventus et exempla, quibus ad virtutem im-
pellos: Inveni admirabilem Consiliarium et incompara-
bilem Legislatorem Christum, qui in vita sua morta-
lis curriculo locutus est hominibus, etque quotidie ad-
huc loquitur per suas gratias: inveni Paulum excellen-
tissimum idum Gentium Doctorem, qui mihi impenetrabilia
mysteria patefecit, atque admirabiles vivendi regulas
reliquit: inveni Sapientem auditorem populum Christia-
num, qui novit ea, quae dicuntur, audire. Ille enim audit,
qui ea, quae audit, intelligit. Lex Spiritualis est, non illam
audit Judaeus, qui audit corporaliter; Sed ille audit, qui au-
dit in Spiritu. Habent illi libros, Sed sensum librorum
non habent. Habent Prophetas, Sed non habent quem illi
prophetaverunt. Quomodo enim haberent, quem non recia-
perunt, quem contempserunt, oderunt et occiderunt?

XXXII.

Multa habet spolia, qui habet Dei verbum. Habet ve-
lurractionem, justitiam, virtutem, sapientiam, ger-
men et semen vitae. Ab Hebraei spoliaverunt Egyp-
tios, et vasa eorum abstulerunt. Judaeorum spolia
habet populus Christianus, et totum habemus, quod
illi se habere nesciebant. Illi aurum et argentum
materiale abstulerunt; nos aurum mentis accepimus,
acquirisimus caelestis sermonis argentum.

Sed an non timere debemus, ne quod ipsis evenit, id
et nobis eveniat? Si Deus terribilis in consiliis suis su-
per filios hominum, naturalibus sativae oleae ramis
non peperit: an nobis ultro pariet, qui sumus rami
silvestres et insiti? Si populum adeo dilectum ful-
mine percussit, quod verbo suo absums sit Sanctam
que prius legem violaverit: an cum majori misericor-
dia nos accipiet, nos qui acceptis majoribus gratis fide-
liores esse dabamus?

Audiebant Sanctum Verbum, et mala sua desideria
Sequebantur. Jurabant per Templum, et blasphemabant
Dum Templi. Gloriabantur se habere legem
mundam et sine macula, et ipsorum mores pro-
sus corrupti erant; et an non id ipsum hodie adhuc in
plerisque Christianis deprehenditur?

XXXIII.

56

» Loquuntur sicut libri et conciones, et vivunt in mi-
» sera morum dissolutione. Nihil Christianismo subli-
» mius in cathedris, nihil vilius et abjectius hoc Chris-
» tianismo invita quam ducunt. Audiant dicit de Summa
» Christi humilitate hucusque ipsius contemptu, et vix unus
» superbiam suam mortificare studet. Audiant quod
» qui poenitentiam non agunt sint perituri: hanc ubi
» est haec poenitentia nisi in concionibus et libris? Audi-
» unt quod nec fornicatores, nec adulteri, nec avari, nec
» maledici intraturi sint in Regnum caelorum: et tamen
» ab his peccatis se emendare nolunt. Audiant dicit mira-
» bilia de corruptione Sauli, de incertitudine mortis,
» de severitate iudiciorum divinorum... et nihilominus
» aequa parum pietatis et moderationis habent ac si haec
» nunquam audivissent.

» Quid mea refert, inquit infidelitas et atheismus,
» quid mea refert, quod audiverim dicit mysteria Chris-
» tianorum sancta esse, ipsorum Moralem esse puram et
» mundam, ipsorum spem sibi beatam aeternitatem
» polliceri, si ipsorum vita est voluptuosa, impura, se-
» pulsa in carne et sanguine? inter me, qui nec Christum
» nec Baptisma ipsorum cognosco, at ipsos solummodo ce-
» remonia et fidei nominis differentia intercedit. De cae-
» tero injurias salscuntur, decipiunt, omnibus suis cu-
» piditatibus satisfacere student, sicut ego. Gloriantur
» quantum voluerint de sanctitate Religionis proclavis ver-
» bis foveunda, undique illam bonis operibus stantem commo-
» quod mihi de perfectione Christianorum dicitur, non videtur
» mihi nisi perfectio astuta excogitata: doctrina ipsorum
» ab eorum moribus adeo diversa de sua veritate mihi du-
» bium ingerit.

Infidelis, athens, impius qui ita dissereret, procul
dubio falleretur, quia veritas verbi divini subsistit citra
subjectionem proba vel iniqua vita eorum, qui illud
audiunt: sed sensus ipsius prevalerent omnibus ratio-
nibus quae ipsi dici possent. Consecutiones, quas deduceret,
essent falsae et injustae: sed prava, quae viderat, exempla
ipsum induerent ad refutandum id, quod ipsi dictum fuisset.

Filiis Israel, an non amplius distinguere potestis à filiis
Aethiopum? An cives Jerusalem similes facti sunt civibus
Sodoma et Gomorrhae? usquequò nomen meum propter vos
blasphemabitur?

Qui verba Dei abutuntur haec parum animo revol-
vunt. Monstruosa vita oppositis fidei ipsorum illud ste-
rile efficit, atque infidelium et religionis contemto-
rum conversionem impedit: quando hi vident, quod
hujusmodi Christianis sufficiat praeclaris sermonibus au-
res praebere, quin illos ad praxim reducant; admirari con-
cionatorem, nec facere quod dicit; cum voluptate audire
eucronia primorum Christianorum, nec tamen vel in mi-
nimo eos imitari: intuentur concionam velut praeclaram
quamdam declamationem, concionatorem velut indus-
triam importorem, et historiam primorum saeculorum
tanquam fabulam et fictionem astute concinnatam.

Sic triumphat impietas et affrenata licentia figurata
per monstruosam illam Apocalypsis bestiam, quae habebat
capita septem, et cornua decem, et super decem cornua ejus
decem diademata; per bestiam illam, quam universa
terra admirans secuta est; per bestiam illam, quae suum
aperuit in blasphemias adversus Deum et Tabernaculum
ejus, et cui data est potestas bellum facere cum sanctis.

Sic multi se infamibus libidinibus tradunt, viam
veritatis iniquorum blasphemias exponunt. Si vitam mo-
deratam agerent, honorarent verbum quod audiunt, et
venerandum raderent: sed cum omnino contrarium
ei, quod praecipit, faciunt, causa sunt, quod alii improba-
ci injuriosi de illo sentiant, quod sanctitatem christia-
nam respiciant velut sanctitatem dexterae concupiscentiam
sed impracticabilem, ipsum Jesum Christum tanquam pari-
tum legislatorem, qui mira praedicat, sed cujus praecepta ni-
mis humiliantia sunt et dura. Si honorare cupiunt istud di-
vinum verbum, oportet ut quodammodo illo se induant, illud
quae apud se portant, inquit S. Chrysostomus.

Nunquid non uti
filiis Aethiopum
vestis mihi,
filiis Israel. Amos
c. 9.
Facti sunt mihi
omnes ut Sodoma,
et habitatores
ejus quasi Gomor-
rha. Jerem. c. 23.

Luxurias per
quas via veri-
tatis blasphe-
matur. 2. Petri
c. 2.

Parpulchrum est videre coronam, Sceptrum at
trabam in apotheca eorum, qui hae pretiosa regia in
Signia custodiunt: At longe aliud est videre ea in ipsa
Principis persona. Hae corona novo Splendore Super ca-
put ejus micat, Sceptrum istud novam imperii Spaciam
in ipsius manibus invenit, et traba ista novam majes-
tatem Super angustos ipsius humeros,

Verbum Dei pulchrum est in ore Concionatorum,
pulchrum est in pietatis libris; Sed infinitè pulchrius
est, quando Christiano est applicatum. Eleemosyna
pulchrior est in ido, qui eam facit, quàm in ido, qui ejus
agit praconem; venia inimicorum majorem habet
Splendorem in reconciliatione eorum qui se odio prose-
quebantur, quàm in ore illius, qui ejus necessitatem demon-
strabat: Non auditores tantum verbi, Sed et factores.
Inducta ~~est~~ hoc verbo, inquit S. Ambrosius, ne nomine tan-
tum sitis Christiani, ne videamini nudi et hoc parpul-
chro ornamento Spoliati, ne fiat nudo nomine Christia-
nus.

S. Paulus, prout notat S. ~~Thomas~~ Thomas Duos caracte-
res in verbo Dei, qui sunt ipsi Speciales, Distinguit;
caracterem Sinceritatis, et caracterem Simplicita-
tis. Verbum istud est Sincerrum, ignorat quid sit
~~et~~ simulare vel probare; quod iniquum est; et
tamen plerique, qui illud audiunt, amant, ut
blandè et benignè cum ipsis agatur. Verbum istud
est Simplex, nullo alieno eget ornatu, nulla
turgenti ac inflatà et artificiosa oratione, ut
se ipsum sustineat; et tamen plerique, qui illud
audiunt, desiderant exprossiones praestantes,
eloquendi rationem Delicatam et Splendidam;
et haec sunt duae injuriae quibus officitur.

* Ostendit Sincera-
ritatem suam
praedicationis, 7,
S. Thomas in 2.
c. 2. 1^a ad The-
salonicenses.

Verbum istud est Sincerrum; S. Paulus scribens ad
Thesalonicensenses, haec eloquitur*: Sicut probati sumus
à Deo, ut crederetur nobis Evangelium, ita loquimur
non quasi hominibus placentes, Sed Deo; qui probat corda
nostra, neque enim aliquando fuimus in Sermone artu-
lationis, Sicut Sitis, et in ministerio nostro vobis sin-
cere proposuimus ea quae ipse nobis inspirabat.

Si primi fideles illi hac Morali contenti et si Apосто-
lus gratias Deo agebat, quod cum audivissent verbum
ipsius, quod ipsis predicabatur, illud susceperint, non
ut verbum hominum, sed ut verbum Dei: potest di-
ci, quod nostrae aetatis Concionatores paucos admodum
tales inveniunt auditores: non nisi veritates exigunt
qua ad blandores, ad blandiantur, aut non ta-
singulatim omnia perstringant.

Si, quos aetas et devotio ab obtruncatione tutos praes-
tant, libenter audiunt declamari contra ornatum
vanitatem; sed quando ipsis dicitur, quod passiones su-
as mortificare, mitius et benignius cum domesti-
cis agere, inurbanam et asperam eorum, qui illos
accedunt, agendi rationem excusare debeant, Sta-
tim dicunt Concionatores in communi omnium ho-
minum consuetudine rudem esse, atque adversus Mo-
ralem, quae ipsos fert, clamant.

XXXVII.

Talis est genius plerorumque auditorum, qui
volunt ut blande tractentur. Non dicunt, sicut vasa
ni illi apud Isaiam, videntibus illas, nolite videre, et
aspicientibus nolite aspicere, nobis placentia loqui-
mini chimeras et errores, enim vero esset error vi-
nis crosus. Spirituarius et astutius rem aggradiun-
tur, exigunt etiam severam Moralem, sed nolunt, ut
ea ipsis applicetur. Invehantur Concionatores, si oppor-
tunum judicaverint, in usuram generationem; sed non
descendant in particularem illam chyrographorum
speciem, ubi foenora cum sorte confunduntur. Decla-
ment, si voluerint, contra peccata carnis, sed manibus
peccatis parcant; contra oris intemperantiam, sed
indulgeant intemperantiae lingua maledicia et cavilla-
triciis.

Attamen finis verbi Dei est exhibere non modo in gene-
re sed etiam in particulari pravitates in quas homines la-
buntur: est speculum veritatis, inquit S. Bernardus, quod
nemini blanditur, nullum sedugit, in quo talem se quis-
que reperiet, qualis fuerit.

Equidem verum est, quod Concionatores neminem in par-
ticulari nominant, sed in genere. Satis dicunt, ut occasionem
cuicunque praebant sibi dicendi: tangit me hic sermo, me-

um est circumdare iniquam vitam meam. Modò pro-
ponunt unam veritatem, modò aliam; eos suscipi-
ve proponunt, sicut sicut agricola illi, qui agrum
non simul et semel, sed levatim arant, inquit S. Chry-
hom. 3. ad pop. Iostomus: oportet ut pius auditor suam operam
conferat ad evuenda zizania, si cupit, ut bonum semen
fructificet.

XXXVIII.

59.

Verbum Dei non tantum est sincerum, sed etiam
simplex. Quod vobis dico, inquit S. Paulus Epistola ad
C^olosenses, sincere dico, ut nemo ^{vos} recipiat. Nihilominus
vir iste ignobilis, abjectus, artem exercebat
in pedibus: sunt verba S. Chrysostomi*: in tantum
virtute progressus est, ut vix triginta annorum spatio
Romanos, Persas, Pharthos, Syrtas, et omne hominum
genus sub iugum miserit veritatis.

* Serm. 42.
De laudibus
S. Pauli.

Dicitur fortè, quòd doctissimus fuerit, quòd in suis Epis-
tolis et orationibus deprehendantur dictiones plena
eloquentia et eruditione. Hoc verum est; sed tamen
discipulorum ejus plurimi pauperes imperiti erant, quòd
ipse commemorare non erubuit, tamen talem etiam
obtinuerunt potentiam.

Quòd predicabant, non modò commendatione sui va-
uum erat, verum offensione plenum. Crucifixum an-
nunciabant adorandum: nihil eorum per se ipsum tra-
heva ad se poterat fidem eorum, quibus Evangelium
predicabatur.

Ex alia parte si conditio conditioni comparatur,
apud inimicos cum quibus ipsis dimicandum erat, videre
erat quidquid mentem seducere, et cor luvare poterat;
divitias, nobilitatem, gloriam nationis, eloquentiam,
et diturnam de stirpe in stirpem transmissi cultus
possesionam.

Nihilominus homines isti adeò simplices, qui captis-
sum hunc verborum tumorem contemnebant, auditi
fuerunt, et alii relicti et contamti. Talis est conditio
erroris, ut quamvis eloquentiâ fulciatur, nullo etiam
sibi obistente consenscat ac defluat; talis è di-
verso est veritatis status, ut etiam multis impugnan-
tibus suscitatur et crescat.

227.
289.
60.

XXXIX.

An ergo licitum non erit Coniicatori adhibere quidquid habet eloquentiae, ut argumentum suum evadat atque cum arte veritates Christianas tractet? Mirum foret, inquit S. Augustinus *, si cum mendacium contra ipsammet veritatem Rethoricâ utatur, veritas eam non adiberet, ut contra mendacium se tueatur. Oportetne, ut ii, qui falsa persuadere conantur, artem calleant sibi conciliandi attentionem auditorum suorum, et eam praedicatores veritatis ignorant? ut illi didicerint ingeniosè errores suos insinuare eosque verisimiles facere, hi verò circa gravissimas salutis actiones methodo sicâ fastidiosâ, et rudi duntaxat se explerent? ut illi terrorem et consternationem illis injiciant, quos fraudulentâ arte luseri norunt, et hi veritatem tueri non sicut nisi lentâ, frigidâ, ita ut auditores eorum non nisi cura fastidii eos audiant?

* lib. 4. de
Doctrina
Christiana

Cum ars eloquenter loquendi in bonos vel malos usus trahi possit, ad persuadendum verum vel falsum, occur Evangelii Ministri ad eam studia sua non conferrent, ut illam adhibeant ad defensionem veritatis, cum mali tanta ab eâ accipiant emolumenta ad obtinendum id quod injusta cupiditates ipsorum eos desiderare faciunt?

XL.

61.

Ubi inveniemus Oratores S. Joanne Chrysostomo eloquentiores, inquit pius quidam et doctus Episcopus in proelara sua ad historiam Ecclesiae praefatione? Ubi inveniemus qui illustrior et sublimior sit in suis ideis, luculentior in sententiis suis, perfectior in dispositione, numero, nexu sermonum suorum? Ipsius verba tam fluida sunt, elegantia simulque praestantia, ut nihil nitidius nec amoenius esse possit. Oeconomia et nexus publicarum ipsius actionum cum tam suavi vehementiâ tendit ad ea omnia, quae persuadere vult, ut mentem et cor auditorum suorum rapiat non per fastidiosos et obscuros circuitus, sed per suavem rerum singularum narrationem, ubi homo ad se ipsum revocatur illum talem depingendo qualis est. Nihil in suis operibus conspicitur quod non sit velut imago verae eloquentiae. Quid esset, si ea supersisset in lingua, quae nobis peregrina non esset? Splendor, suavitas et pulchritudo dictionis suae, quam

* Joan. Angel.
Episcopus
Cestransis.

pauci etiamnum in lingua graeca periti norunt et admirantur, prout dubio nos fascinaret et in admirationem raperet.

S. Basilius Magnus hoc illustri nomine se signum reddidit sublimitate expressionum et idearum in suis scriptis. Nullus invenitur Orator Christianus magis inflammatus quam ipse, cum in vitia invehitur, et mollior, quando invitat ad proximam virtutis et bonorum operum. Quando convincendum et persuadendum, plenus est fortitudine, quando vult movere et flectere auditores suos, huic fortitudini jungit admirandam suavitatem, atque tanta facilitate vertit sermones suos, ut stylus ipse sit semper vehemens et sublimis in magnis, semper familiaris et insinuans in minoris momenti rebus.

Sed quid dicemus de S. Gregorio Nazianzeno? ut palam fiat, cum quanto studio et ardore eloquentia incubuerit, ipsemet audiendus est; haec in oratione funebri adita in morte S. Casarii fratris sui eloquitur: A teneris jam annis Alexandriam se receperat, ut ibi philosophiam perfectè addiceret: quod me spectat, cum vehementer eloquenter loquendi desiderium me premere sentirem, per aliquod tempus in Academia Balestina me exercui. Et verò eloquentiam ad tam altum gradum evexit, ut celebris Sophista Libanius, qui cum magno applausu Rhetoricam docebat, rogatus à discipulis suis ut ipsis significaret, quem dignum ei in sua cathedra succedendi post mortem suam arbitraretur, ut ut idololatra esset responderit: Gregorius nisi Christianus esset.

62.

XLI.

Inter Patres Ecclesiae Latinae plures referri possent, qui in hac arte excelluerunt; sed quia hoc nimis longum foret, an ea, quae doctus Lactantius de S. Cyrilliano eloquitur: Proterquam quòd in professione sua publicè docendi eloquentiam magnam gloriam adeptus fuisset, plura opera in suo genere excellentissima composuit. Magna et mirà facilitate, mentis fecunditate, et vi cogitata sua verbis aequabatur, ut vix in suis operibus discerni possit, utrum dicendi lepos, an facilitas mentem suam explicandi, aut facultas persuadendi et movendi in eo excelluerint.

* lib. 1. Institut *

Quantum ad S. Hieronymum omnes conveniunt, quod semper tanquam perfectus Orator habitus sit. Quanta firmitas et quantus fervor, ubi hereticos impugnavit? Quanta Styli acrimonia et vehementia, quando quæstio fuit atrox calumnias refutandi, vel impios objurgandi? Quam suavis et insinuans suavitas quando oportuit laudare mortuos, vel consolari vivos? Quanta prudentia, ubi facta quædam narravit, vel consilia dedit? Quanta venustas et decor in epistolis ad amicos suos exaratis?

Mirum videre quam eleganter animi sui Sanctiorumque Prophetarum, quorum linguam didicerat, sensa exprimat, amoenam varietatem, quâ omnes ipsius Sermones abundant, modo referendo res similes, modo comparando et conciliando in speciem contrarias, modo adhibendo certas expressiones, vel ingeniosè repetitas, vel eloquenter ad presum et concisum Stylum redactas.

XLII.

Immeritò igitur prætenderetur, verbum Dei nudè et sine arte omnique eloquentia ornamento spoliatum proponi debere. Periculosiusque error esset credere, quod Coniatoris hæc præcipua occupatio esse deberet, nec culpa coram Deo vacaret auditor, si in Sermonibus quos audit, non nisi flores quæreret neglectis fructibus. Si in horto Sponsæ sunt plantæ visui grata, in eis etiam inveniuntur medicinales, hæcque aliis præferri debent.

Initis circa argumenta studio excogitata nos exercuimus, inquit Lactantius; verum hæc prima exercitia ^{* lib. i. Instit.} non exiguo adjumento nobis fuere ad tuendam cum majore vi et splendore veritatis causam.

Equidem ipsa sine auxiliis eloquentia defendi potest, prout multi etiam Sapiens defenderunt: Sed quando hoc ornamento, quod ipsius naturali pulchritudini additur, munita est, idque fervor honoris religionis permittit, majoram in mentes vim habet.

XLIII.

* Sicut arbor plantata super ripam aquæ illius suave frigus per radices suas ad se trahit, succusque per truncum et ramorum suorum poros se communicat, ut eam fructum ferre faciat, ita etiam ille, qui cum assiduitate divinas Scripturas legit, at qui ut ita dicam, plantatus

Sty.
" S. Chrysost.
Sermon. 5. De
utilitat. lect.
Scripturar.

» est super ripam harum Sacrarum aquarum, valut in bona
 » terra nutritur, quæ ipsi admirandam fecunditatem com-
 » munit.

* Idem Serm. 115

De Christi pro-
 cibis

* Non est eadem ratio bonorum Spiritualium ac tam-
 » poralium: qui alium pecunia sua participem facit, pro
 » se minus habet, et respectu illius, qui divinum verbum
 » fratribus suis distribuit, hæc pecunia tam parum minui-
 » tur, ut tutius et commodius illam possideat, quando ip-
 » sam aliis communicat..... Sicut hordeum, si semper in
 » horreis sitraconditum, consumitur, quia à tinea exedi-
 » tur; si vero prolatum foras in arva spargatur, multipli-
 » catur, rursusque renovatur: ita Sermo Spiritualis si sem-
 » per intus concluditur, dum torpore consumitur, cito ex-
 » tinguitur. Sin autem tanquam in arvam fertile in ani-
 » mas fratrum dispergatur, ita fit, ut et iis à quibus sus-
 » cipitur, et iis à quibus possidetur, multiplicatur the-
 » saurus.

XLIV.

65.
 * Ad Rom.
 c. 10.

» Quomodo invocabunt, in quem non crediderunt? aut
 » quomodo credent ei, quem non audierunt? quomodo
 » autem audiant sine predicante? Ergo: inquit hæc

* Epist. ad
 Sixtum.

» Sanctus Augustinus, oportet ut quis audiverit, ut credat;
 » nec audivit nisi postquam verbum Dei annunciatum
 » est. Adeoque Minister Jesu Christi, qui fidem hæc an-
 » nunciat secundum gratiam quam accepit, gradum, et pro-
 » priam tanquam ille, qui plantat et irrigat; sed nec ille
 » qui plantat, nec ille qui irrigat, quidquam facit,
 » nisi Deus det incrementum, et unicuique iuxta men-
 » suram, quæ ipsi placet, fidem distribuat.

* Idem ad Epi-
 ch. Ep. 199.

» Inde est, quod Apostolus alibi, postquam fratribus
 » suis paternam et charitatem in fide precatus est, ipsis signi-
 » ficet, quod donum istud à Deo proveniat, ne, qui illud
 » habebant, à se ipsis provenire arbitrarentur: quia non
 » omnes qui audiunt verbum Dei, propterea fidem accipi-
 » unt, sed iis, quibus eam Deus dat et secundum mensuram
 » quæ ipsi placet; quemadmodum non omne illud, quod
 » plantatur et irrigatur, propterea fructificat, sed quod
 » à Deo incrementum et virtutem fructificandi et produ-
 » cendi accipit. Quod ex duobus hominibus, qui eadem don-
 » menta audiunt, vel idem miraculum vident, unus vadit,
 » alter vero non, causa querenda est in abyso thesau-

rorum Sapientia et Scientia Dei, cujus iudicia sunt impenetrabilia.

XLV.

66.

Quando Deum oramus pro Cathecumenis, patimur ab ipso, ut mentis imò innovati, semina injecta excipiant ac quidquid audierint, accurate retineant. Unde etiam Thae verba subnectit Ecclesia Minister, ut confirmet fidem suam in animis eorum, hoc est, ut non in superficie jaceat, sed altè radices agat, ut justitia Evangelium ipsis revelet, hoc est, ut sapientes eos, et ad illud excipiendum idoneos reddat, atque ut doceat, et semina jaciatur. Nam sive idonei sint, nihil tamen id ipsis afferret emolumentum, nisi Deus detaxerit, sive Deus detegat, ipsi autem repudiant, in idem detrimentum relabentur, hinc etiam Ecclesia utrumque à Deo postulat, ut nempe aperiat corda eorum, ipsisque Evangelii sui veritates aperiat.

S. Chrysost. Rom. 2. in 2. ad Corinth.

XLVI.

67.

Verbum Dei auribus animae intonans eam torrat, turbat, judicat, inquit S. Bernardus, vivificat, calofacit, illuminat illum qui cum necessario mentis affectu illud audit: Si auris est cibus, qui illum nutrit: Si impatitur est gladius qui illum defendit: Si vitam quam tenere debet non videt, est lumen quod ipsam ostendit: Si aegrotat est medicina qua ipsi sanitatem tribuit, &c.

S. Bern. Serm. 24. De Divers.

Supplementum

Significandis variis Sermonibus, qui de verbo Dei tractant, non immorabimur. Numerus Concionatorum, qui hanc materiam tractaverunt nimis magnus est. Imò conati sumus in his Documentis moralibus praeclariora Patrum loca colligere, et quae us ad di protulerant, vix ab eis, quae ibidem dicta fuerunt, diversa fuissent. En tamen adhuc alia loca, quae legi possunt, et varios auditorum imò Dei respectu ipsorum affectus spectant.

flerumque fit, ut cum audientis cor exigentibus culpis in casum exterioris à Predicatore moveatur, quia nuntum est omne quod loquitur, si ille interioris in corde non clamat, qui aspirat verba quae audiuntur. Nec mirum si à corde reprobo Predicator minimè auditur, dum non nunquam ipse quoque Dominus in his quae loquitur resistendum moribus impugnetur. Hinc est, quod Cain divina voce

S. Greg. lib. ii. moral. c. 5.

» admoneri potuit, et mutari non potuit, quia exigente ul-
 » tã malitia, jam intus Deus cor reliquerat, cui foris ad tes-
 » timonium verba faciebat. Si incluserit hominem, nullus
 » est qui aperiat. Qui cum iudicante Deo, in malitia clau-
 » ditur, nec emendandi locum inveniat, quem invenire mi-
 » nimè mereatur. Nam saepe nonnulli à pravis actibus exire
 » cupiunt; sed quia eorundem actuum pondere premuntur,
 » in mala consuetudinis carcere inclusi à semetipsis exire
 » non possunt, p.

g. et audito-
 ribus
 89. Plura sunt S. Augustini loca, ubi loquitur de prædica-
 toribus, et quo animo utrique esse debeant. Solidissima et
 religiosissima sunt ea, quæ hæc de se loquitur Serm. 3. de
 verbis Domini, in Psalmum 51. et 141. Sermone 4. de Sanctis,
 libro 2. quest. Evang. Sermone 13. comparat verbum
 Dei panem, lumini, p. atque inde has consecutiones
 eruit:

» Bene comedite, sed cum audieritis bene digerite.
 » Bene manducat et malè digerit, qui audit verbum Dei
 » et non facit; non animi ducit utilem succum, sed con-
 » dum ructat in digestionis fastidium. Lux ista ci-
 » bus est oculorum. Hæc lumina nostra pascuntur, et si
 » quis in tenebris intus fuerit, tanquam jejuni ejus defi-
 » ciunt oculi. Perdidissent enim homines oculos sedendo
 » in tenebris, nec aliquid erant oculis, nec aliquis percipit,
 » nec humor alienus influxit, nec pulvis, nec fumus.
 » produlitur homo post tenebras, et non videt quod videbat
 » Si ergo talis cibus est oculis vestris, quid est
 » Deus mentibus vestris? Ad sunt aures, ad sunt men-
 » tes, et in eo quod loquor duo quædam sunt, sonus et intel-
 » lectus. Simul feruntur, simul ad aurem perveniunt; so-
 » nus remanet in aure, intellectus descendit in cor. Equal-
 » lentius intellectum amare debemus. Sonus est quasi cor-
 » pus, intellectus quasi animus; sed sonus mox ut aurem per-
 » cussit, transit, p. Si vobis esurientibus panem appone-
 » ram, non perveniret ad singulos totus: divideratis vobis
 » quod apposuissim, et quanto plures essetis, tanto minus ha-
 » beretis. Modò autem sermonem profero, et verba inter
 » vos, et syllabas non dividitis, p. Hæc omnes comparationes
 » et documenta sunt æqualiter præclara et moralia.

Patet labata hæc de verbo Dei materiam tractant
 in pluribus propositionibus, ubi refert selectissima Patrum
 Græcorum et Latinorum loca, quæ de illo differunt
 alii Compilatores, ut Lopez, Didacus, Alvarez, Stallo, Mansi
 sunt observatu digna.

Nicolasus Hanaprus in excellenti libro suo exemplorum
de vitiis et virtutibus, praeantissima Scripturae loca con-
gessit circa eos, qui audiunt verbum Dei et varios ipso-
rum caracteres.

Veritas

Iprius pulchritudo et fortitudo:
Cecitas et injustitia illorum qui eam
dicere nolunt, ei resistunt, eamque
odio prosequuntur.

Sermo Primus.

Si veritatem dico vobis: quare non creditis mihi?
Joan. 8.

Pro Dom. s. Luca-
Fragasinae

70.

Quo infelicifato evenit, auditores, quod veritas alias
adeo amabilis, nihilominus tam parum diligatur? Nam
omnes cognoscere desiderant, et plerique eam credere renu-
unt; in speculatione eam quaerunt, et in proxi fugiunt.
Tribunalia Judicum conserant, ut eorum sententias pro-
nunciet, Thronos Regum, ut suis consiliis praesideat. Ca-
thedras christianas, ut moneat, doceat, reprehendat popu-
los. Imperitissimi eam scire, fraudulentissimi eam os-
tendere, iniquissimi eam diligere gloriantur. Est in medio
nostrum et tamen eam reperire felicitas est: nos illumi-
nat, et tamen eam intueri sapientia est: nos rectos et
integros efficit, et nihilominus qui eam dicit magnis se ex-
ponit periculis.

Joannes Baptista eam dixit, ei que mortem attu-
lit: Paulus eam dixit, et fabularum narrator habi-
tus est. Jesus Christus eam dixit, et Judaei illum lapi-
dare voluerunt. Ubique eadem veritas: Sed in ore hujus
hominis Dei, qui in hunc mundum venit, ut ei testimonium
perhiberet: quos effectus producere non debebat? Vocatur
Semen: ubi bona terra, quae eam recepit? Lumen: ubi man-
tes illae; quae eam videre voluerunt? Malleus: ubi corda
illa quae emoluit et contrivit? profecto exiguum horum no-
vi numerum: Quot e contra eam impugnaverunt, ei que
obstitaverunt? Si veritatem dico vobis, quare non creditis
mihi? Id Judaeis caecis et induratis reprobrat Christus: Sed
an non innumeris Christianis id ipsum adhuc reprobrat?

Ego in hoc natus
sum, et vani in
mundum, ut
testimonium
perhibeam ve-
ritati. Joan. 18.

Jam vero ex his verbis binas hasce eius consecutiones,
quae totum hunc constituent sermonem. Si veritatem dico
vobis, ergo dicenda est, prima consecutio. Quare non credi-
tis mihi? ergo credenda est, secunda consecutio.

294.
296.

Divisio.
71.

Qui veritatem norunt et eam reticent, tales eam injuria afficiunt: qui veritatem impugnant, nec eam iriunt cum dicunt, tales quandoque etiamnum majorem adhuc illi injuriam inferunt. Apud illos est maligna diffimulatio vel frigidum silentium: apud istos est obstinatus renixus, vel callida astutia. Dicere veritatem quando dicitur; eam credere quando auditur, haec sunt duo Christiani alicujus munera: nihilominus saepe ii, qui illam ~~scire~~ sciunt, illam non dicunt, et ii quibus dicitur, illi non assentiuntur. Duae magis momenti considerationes, quibus totum hujus sermonis argumentum continetur.

Pars I. ma
72.

Commutataverunt veritatem
..... veritatem in injustitia detinent.
Rom. i.

Duo hominum genera juxta mentem magis Apostoli veritatem, ^{laedunt} atque injuria afficiunt. Alii eam commutant, et falsis coloribus, quos ei tribuunt, conantur efficere ut ibi inveniatur ubi non est. Alii eam occultant, et velut captivam in injustitia detinent. Illi dicunt, quod dicere non oportet; isti tacent, quod eos dicere oportet. Illi sunt adulatores, qui perversis et fallacibus sermonibus merenariae obsequentiae placere student. Isti vero sunt ignavi illi, qui injurioso silentio et frivola observantia displicere metuent. utrorumque characterem examinemus, ut cognoscamus, quid inde veritas patiatur.

Antithesis a
pud Stoicorum.

Bion apud Socratem.

Jam dudum est, quod inter fera animalia, nullum sit magis pertimescendum, quam calumniator, et inter circumvoluta adulator sit, cui magis diffidendum: calumniator injuriosis verbis veritatem insolenter adortur: adulator vero officiosis mandaciis clam illam laedit.

Imo dici potest, quod ex duobus hisce inimicis unus sit magis pertimescendus quam alter. Calumniator moerore afficit, adulator occultum gaudium inspirat, Calumniator odium in se concitat, adulator sibi conciliat amorem. Ecur respectu eorum mentem non ~~muta~~ mutamus et nostram agendi rationem? Ecur unum ex virtute non toleramus? Ecur alteri non diffidimus ex prudentia? ~~Ambo veritatem laedunt; sed~~ talis qui calumniam cum acerbitate repellit, adulatorem cum voluptate audit.

Et tamen quid est adulator? Est homo, qui sive ut commodam nanciscatur fortunam, sive ut particeps sit oblectationum et mensa illorum, quorum libri

coniliare vult amicitiam, sollicitè illorum propensiones ob-
servat, ne quidquam dicat, quod ipsis molestiam creet, vel
sibi ipsi nocere possit. Homo qui ut ut Solus sit, Sincere
videri et haberi omni studio contendit, qui modo excu-
sat violentiam, et modo iniquum ~~inimicum~~ inspirat
consilium: aequaliter paratus ad probandum vitium aut
virtutem, sed à dicenda veritate inganue, longè alienus:
homo qui taveritate fortitudinis, odio justis animi san-
ctus, desideria quietis honesta, dilapidationi proclari sum-
tus, inordinata sexus amoris civilitatis obsequentia fami-
liaritatis teneritudinis nomina tribuit.

S. Basiliius in
hæc verba: oro
suo benedice-
banti.

Si cum tantis per tenere conscientia hominibus ipsi res
intercedit, oportet ut illorum Stimulos sedet, eisdem ex
ipsismet eorum scrupulis novam meriti causam facere no-
vit. Quasunque demum injustitias committant sive oc-
cultis usuris, sive enormibus vexationibus; conatur ipsis
persuadere in his nihil mali esse, vel quod alii magis ad-
huc enormes committant.

Si de concilienda sibi hominum omni religione et
virtute carentium amicitia agitur, tum in illos inveni-
tur, quibus virtus est et religio. Vagos aut pseudo Savo-
tos perinde ludibris habet; et ne prestantis meriti homi-
nes ipsi noceant, conatur eos suspectos reddere ipsisque po-
testatem auferre, quam in illorum mentes haberent.

Omnia apud ipsum loquuntur; nutus oculi, malignus
supplicior risus, capitis motus: An ergo hæc momenti ali-
cujus esse possunt, quaritis? interrogate Spiritum Sanctum,
respondet vobis, hæc sapè nimisquam sufficere ad infli-
genda periculosa vulnera*.

* Qui annuit
oculo dabit
Solorem Prov. 10.
74.

Cernitisne hos ambiguos homines? hos homines adeò ses-
tivos, ubi oportet eos tales esse? adeò serios et graves,
quando propria commoda id ab illis exigunt? Id unum
studeat, ut periti fiant ad falsitatem, inquit S. Bernar-
dus*; ipsorum verba adeò selecta, adeò honesta, et tam
opportune prolata pro suis eloquentiam spirant, quæ has
figuras duntaxat adhibet, ut veritatem impugnet.

* Eruditi pro fal-
sitate, et elo-
quentes ut ve-
ritatem impugnent.

Ne ergo dicatis amplius, quod hæc observantia, artes,
et astutia nihil adeò perniciosum aut falsum conti-
neant ac quis sibi imaginatur: dixit à contrariis, quod
candor veritatis ibi impugnetur, charitas patiatur, nec
de aliquo papis moveri homines illi quam ubi si de ipsius
vitiis adulantur.

rationant, labor
pugnant, nec
a stiamnum
nil illos est
quid istos
Dicere veritas
videtur, hæc
us sapè in quib
t in quibus
i considerat
m continetur
a mentem
ciunt. At
unt, conatur
occultant, et
unt, quod
ortent, sicut
mibus meritis
ro sunt igno
vantia. Sicut
caminesus,
ero animalis
humiliator
fidendum
lenter adven
nabit.
us hinc in
lter. Calu
im gaudium
t; adulato
mentem
leor unum
ifficimus
veritatem
te repellit
homo, qui
sive ut
ellorum, p

Hae ratione anim palam faciunt, se illius existima-
tionem vel conscientiam parum curare. Hae ratione illum
tentant et perdunt per ea, quibus summo pere affiuntur.
Hae ratione illum impediunt, ne vitia sua cognoscat, at-
que ad eis remedia necessaria adhibeat. Hae ratione
veritatis causa proditur, commutatur depravatur ita ut
amplius dignosci non possit.

75. Veritas postulat, ut vir prudens et sapiens diffidat la-
queis, quos meretricia obsequentia ipsi tendit, sed adu-
latis tam astuta eos abscondit, ut in eos incidat etiam
cum id minime suspicatur. Veritas exigit, ut quo se tu-
tum ab errore praestet, ad conscientiae tribunal appellat,
sed adulatio jam praecurrit, iudicem et testem hunc jam
praevenerit.

Veritas vult, ut iudicio virorum peritorum à propriis
commodis alienorum integrorum stat: sed adulatio illos
eidem reddit suspectos, et quia uni libentius fides adhibe-
tur quam alteri, hinc naturaliter etiam impudens ad
id propendet. At ubi es devanit, quanta confusio in tota
sua agendi ratione? Quanta effrenatio in iis, quae salutem
suam, ~~quae salutem~~ imò quandoque etiam in iis quae hono-
rem vel fortunam suam spectant?

Adoranda Salvator, qui es ipsa veritas, ex hoc
principio velut infelices intuitus es illos, qui cum gaudio
has fallaces et mortiferas benedictiones suscipiunt. Ami-
cus fidelis ipsos ad officium reducere, adulator eos ab illo
removet: amicus fidelis conscientiam ipsorum amici-
tia ipsorum praefert, adulator sibi minime ducit sim-
pulo unam alteri devovere: amicus fidelis sincerè
cum illis loqueretur, atsi eis displicere deberat: adulator
cui nihil ita cordi est, quam ut eis placeat, procul est ut
has partes amplectatur: Amicus fidelis veritati testi-
monium perhiberet etiam cum dispendio propriorum
commodorum; et commodum adulatoris est ut verita-
tem et justitiam prodat.

76. Hae veritas non minori affiatur injuriâ, cum illi,
qui eam cognoscunt, atque dicere tenentur, suo silentio
vel turpi quadam observantia ei debitum perhibere tes-
timonium rancunt.

Notate, quaso, me tanquam certum ponere, quod tales, sciant veritatem eamque dicere teneantur. Ne ergo referri huc debere arbitramini suspiciones illas leviter conceptas, iudicia temeraria illa, animi praesumptionem illam circa aliorum vitia, malignam vel temerariam perquisitionem illam eorum, quae in familiis peraguntur, curiositatem illam omnia sciendi, quae quidam tenentur, ut deinde opportunè, praepostere sententiam suam promant, et suo loquendi pruritui satisfaciunt.

Neque etiam animo fingatis fervorem aliquem inutilem et immoderatum, qualis esset inferioris ad Superiorem suum, servi ad Dominum suum, ovis ad Pastorem suum. Quando non audimini, aut periculo exponitis observantiam vestram, qui vobis praesunt, debitam laudandi, ne vobis licentiam loquendi sumatis, inquit Sapiens. Quid ergo agatis? Quod agricola illi, qui videntes magnam tempestatem agris, unde copiosam messem sperabant, jam jam imponentem, nihil aliud faciunt, quam ut ad coelum manus tollant Deumque precantur, ut illam avertare dignetur. Interea coram Deo gemite super injuriis veritati et justitiae illatis; nec non in vestris precibus ab eo postulate, ut illam illis manifestet qui ab ea recedunt.

Mihi sermo est de illis utriusque sexus personis, quae de veritate convicti atque ad eam dicendam obstructi velut captivam detinent in injustitia: de illis, inquam, qui sive ob illustres natales suos, sive ob dignitatem et officium suum necessaria polent auctoritate, et qui tamen circa quaedam capita, quorum declaratio bonos effectus profigere possat, mentem suam aperire renuunt: De illis, qui modo eosiam quadam et falsa praedilectione, modo timore politico aliud ore proferunt, quam cogitent, et quod ut dicerant, multum referret.

Loquor de fictis amicis illis, qui ridiculis rationibus colunt animos, quos ad officium reducere possant, si sincere veritatem dicere velent. Magnam in eis collocant fiduciam, atque ingenuos arbitrantur: exiguum verbum omnia resarciret, illud renuunt.

Loquor de timidis et ignavis illis, qui frigide oblectantes audiunt, quin animum habeant purgandi absentem, quem in personam praesentia denigrant, et cujus honorem saluum praestare possant: multum diversi à Sancto Rege

Detrahentem se illo, cuius fevor persequabatur sine misericordia illos, qui
croto proxiimo suo secreto fratrum suorum famam proindebant,
hunc persequatur
Psal. 100.

Loquor de indifferentibus et mollibus hominum hominibus illis, qui ne odium vel contemptum incurant, si quod sentiunt, eloquentur, toti in eo sunt, ut veram opinionem suam dissimulent super rebus, circa quas ipsorum consilium expetitur: ferre sicut pseudoprophetae illi, qui adulatoris promissis principem illum Israel bello implicarunt, quod ei non nisi calamitatem et pudorem videndi se deceptum accessit.

Loquor de Casuistis illis et Moderatoribus, qui non audente sevaris Decisionibus eos deterrere, quorum estimationem vel protectionem sibi asperare volunt, student potius occultare vulnera animarum eorum, quam eis utilia afferre remedia. Quasi vero nihil aliud illorum intavisset, quam ut cupiditatibus ipsorum adulentur, nec non justos conscientiarum ipsorum stimulos obtundant; Quasi vero veritas indignas observantias istas impune toleraret; Quasi vero propriam suam causam vindicare non deberet, ipsa qua erubescere, se occultare, simulare nosit, quando oportet, ut loquatur.

77. Est tam pulchra, tam integra, tam casta, ut vel minima macula ipsi displiceant. Supra tempora, loca, tempestates, varia hominum commoda cuncta omnibus se talem, qualis est, manifestat non obstantibus nubibus, quae illi opponuntur, et noctis obscuritate, qua malevoli involvere illam conantur, inquit S. Augustinus*.

* lib. 2. de libero arbitrio.

Si quis ad illam se convertit adque diligit, officiose praevenerit eos, qui illam quaerunt, ipsisque semper praesens est. Si ab illa quamdam explanationem expectant, nulli docet: quosdam monet, alios arguit: istos consolatur; illis minatur, omnes docet. Si quis illam iudicare praetendit; Ipsa est quae de omnibus rebus iudicat, et sine illa nulla aequa feruntur iudicia. Quis ergo cum gaudio eam non audiat? Sed si proba examinentur ea, quae in mundo fiunt, et cum quanta indignitate plerumque haec veritas suscipiatur et audiat, facile dignoscatur, quod pauci sint, quibus ardeat, et qui eam diligant.

Part 2. da
78.

* Veritatem ejus quis requirit?
Psal. 50.
Viam veritatis

Quaerere veritatem, diligere veritatem, ambulare in veritate, sunt dictiones, quas Spiritus Sanctus variis Scripturae locis adhibet*. Quaerere veritatem, Sapientia est; eam diligere, prudentia; ambulare in viis ipsius, fidelitas est et magnanimitas. Nemo potest quaerere veritatem, nisi illam aestimet: nemo po-

allegi, Gal. 118.
Ingressi in
veritate tua.
Gal. 85.

test illam eligere, nisi ei obediatur: nemo in viis ipsius ambulare potest, nisi illius documenta et monita sibi applicat.

Hocposito, nihil aliud Superest, quam ut concludatur, quod inter Christianos pauci sint, qui veritatem inquirant, quod inter eos, qui illam eligunt, pauciores adhuc sint, qui in viis eius ambulent, atque monita ipsius sibi adaptent, et applicent. In aliquibus est defectus estimationis, parum eam curant, eam negligunt; in aliis est defectus docilitatis, eam impugnant, ei obstant: et semper in omnibus est defectus applicationis, eam dissimulant, detorquent, abiciunt.

Parum eam curant, eam negligunt. Theoricè eam honore prosequuntur, practicè verò contemunt: Splendor eius emicat, sed radios ipsius fugiunt, ubi propius ferunt. Magnas illius sibi afformant ideas, nec ultra progrediuntur, hæcque eis Sufficiunt.

Quis majori flagrabat desiderio Christum videndi et audiendi ac Herodes? Sed quamprimum illum audivit, indignè eum accipit, eum contemnit, et tanquam nefarium remittit: Domestici ipsius aquè dolosi et irrisores se ille, statim illum admirantur; sed cum hac sterili ægleda admiratione relicto eo recedunt.

In hac Herodis et suorum agendi ratione agnoscamus innumerorum hominum caractarem. Curiositas allucinat, novitas placet: cupidi sunt audiendi et sciendi quod ignorabant, sed quamprimum inter rationem et cupiditatem oritur conflictus; quamprimum veritas manifestat quod cupiditas occultare studet: hæc manifestatio, perversa est molesta voluntati, quæ in tenebris suis manere desiderat, inquit S. Gregorius.

Quia volunt videri quasi religionis ac pietatis sensa adhuc habere, hinc amant audire veritates generales, quæ indiscriminatum omnes tangunt: sed quia vitam saltem tam citò mutare dolerent, hæc vaga æstimatio et fluxus honor, quem veritati tribuunt eò magis minuitur et languet, quò magis ad singula descenditur: et, ut cum S. Augustino loquamur, admirantur et non convertuntur. Cum Balaam exclamant: Quàm pulchra tabernacula tua Jacob et tentoria tua Israël! moriatur anima mea morte justorum hominum! Favens speciebus animi affectus ad audiendam veritatem et ex eâ proficiendum: sed his omnibus pie futurae mortis desideris opponunt iniquæ presentis vitæ voluptates; Intrebor, ajunt cum pseudo-propheta isto, sed non proficè.

* Audientes admirati sunt; et relicto eo abierunt. Matth. 23.
79.

Quot etiamnum adhuc inveniuntur hujus characteris Christiani? Divisi inter sciendi peritum et nimium sciendi motum in gelida mentis et cordis suspensione haerent. Equidem intueri volunt, sed non tam propè: de conscientia eam consulere aliquam, sed ea conditione, ut illum non secundum totam suam amplitudinem explicat. Volunt edoceri, sed sine consecutione, publicis sermonibus interesse, sed non nisi perfunctoriè et vagè illos audire. An sic veritati exhibent observantiam, an non è contrario illi inferant injuriam? An sic ei praeminentia characterem, qui illi debetur, tribuunt, an non potius eam cupiditatibus suis accommodant, atque peccatis suis servire faciunt?

Postquam Pilatus à Christo intellexit, se in mundum venire, ut testimonium perhiberet veritati, curiositas eum impulit, ut ab ipso quaereret: Quid est veritas? Sed ut ostenderet se id parum curare, ipsum reliquit, suffecit ipsi Judaeis dicere: Quid vultis faciam de isto homine? Nullam in eo invenio mortis causam. Illius innocentiam falsus est, sed illum contempsit, et suum Judicis officium oblitus eum perversa inimicorum suorum voluntati permisit.

Veritas divina, sic adhuc hodie plerique se accipiunt: fatentur se nihil habere, quod damnari mereatur: at ubi tibi illum, qui tibi debetur, praeminentia characterem tribuere eos oportet, tunc tibi larga ventunt, eaque contemunt.

80.

Ab hoc primo gradu statim ad secundum transeunt: mox occulto veritatis contemptui succedit aperta rebellio. Eam omnibus posthabitis eligere debent, si obedire atque sapientibus ejus praeceptis se submittere; at quia in mille occasionibus diversis partes aliquas amplecti oportet, non diu deliberant moxque eam maligni affectus et obstinati vanities sentire affectus facit.

Inter omnes legislatores nullus unquam fuit qui faventius audiri meruerit ac Jesus Christus. Quot miracula! Quot invicta missionis et divinitatis suae argumenta! Et tamen in quid haec omnia desiderare? Quidam dixerunt, est vir probus, et submissa voce; alii clamaverunt, est vir nequam et seductor. Aliqui partes ipsius amplexi sunt, sed valde debilitati; alii atrocibus calumniis aperta invertebant in innocentiam et doctrinam ipsius.

Si haec nostra aetate veritas tam insignibus insignibus injuriis non afficitur; si quadam hypocrisis subtilitate improbi majori utuntur circumspersione, quam olim Judaei,

quorum rebellis usque ad minas et furorē protendebatur: attamen haec politica subtilitas non minus est ipsi injuriosa, et quamvis cum tam crassa pertinaciā non arumpat, Semp̄ ex eodem indocilitatis et malitiae procedit fonte.

Veritas dicit: Ne ullum damnū proximo vestro inferatis, si quē intulistis, mox illud refarcire studeatis; sed cupiditas altiūs adhuc vocē attolens ait: Fortuna in mundo laienda est; et qui occasiones, quamvis quodammodo suspectas ditascendi negligit, is consilium capit per totam vitam suam in squalore et pulvere manendi.

Veritas dicit: Diligite inimicos vestros, benefacite his, qui oderunt vos; sed altiūs adhuc vocē effers, ait: Si quis hanc regulam sequeretur, qualis in mundo existimaretur?.....

Veritas dicit: Convertimini ad Deum ex toto corde vestro in jejuniis et fletu; sed cupiditas altiūs adhuc vocē extollens dicit: Laetamini, et tempus jucundā transigite, obsecrandum est praesertim dum adhuc floret aetas.

Veritas dicit: Nubi fratrum vestrorum per vestras immodestias, indocentes libertates, lascivos ornatus, et familiaritates suspectas scandalum praebete; at cupiditas altiūs vocē effers ait: Scandalizetur qui voluerit, dummodo malam intentionem non habeatis, castitatis et pudoris limites non excedatis, exiguae vanitati vestrae satisfacere potestis atque ita vos ornare, ut placeatis et amemini.

Voces et regulas adeo contrarias conciliare cupiditas equidem studet, at veritas tolerare nequit. Quid ergo in hac contentione agendum? nam unam denique oportet eligere: at sapē in quamnam propenditur? Proprium cor vestrum consulite, fratres mei, quoties optastis tantam certarum quarundam materiarum non habere notitiam quantam habetis? Quoties occulti desertores veritatis internē apud vos dixistis, quod Judaei tamē rā suis prophetis dicebant: Recedite à nobis, ne prophetatis? recedant, taceant? Per quem ergo canalem salutis scientia ad vos perveniet? Si veritas quae vos liberare et sanare potest, à vobis recedit, quomodo à tenebris et captivitate in qua estis, exire valebitis?

Ductores fideles concionatores et canistae à propriis commodis alieni, innumeris hominibus non estis nisi odii vel contentūs objecta. Si cupiditatibus ipsorum ad blandiremini, parquā grati essetis, si ipsis errores et mendacia

Ne prophetatis. Amos 2.

praeberatis, vos laquearentur et laudarent: Si ipsorum vulnera venens inficere potius quam sanare unacum ipsis studeatis, vos consulere tanquam peritos medicos: Sed quamprimum specillum ad mali inimicum usque demittitis; quamprimum profundis incisionibus abscessum inde eicere conamini; quamprimum ea ipsis respondatis, unde cupiditas ipsorum consternatur; tum placere desinitis, vos fugiunt, persequuntur, atque odio habent.

82.

In hac hominum specie non sumus, ait; id equidem crediderim, Auditoras, sed an non veritatem creditis; et haec est tertia injuria qua efficitur: quando circa quadam capita, quae vos specialiter tangunt, illam accipitis, quasi vobis peregrina esset, aliisque vitia applicatis, de quibus vosmet ipsos accusare debeatis: nam an non vos haec Christi Jesu objurgatio fecit: Si veritatem dico vobis: quare non creditis mihi?

Ita, vobis ipsis hanc dico veritatem: Veritatem dico vobis; Si etiam aliis eam dico, quid ad vos? Est remedium quod vobis offero, si illud aliis applicatis, ut à malis suis sanentur, an à vestris sanabimini? Est panis, quem vobis do; quare dum vos eo indigetis, dicatis illum esse pro aliis, quin vos ipsi ex eo vivatis? Est semen quod in terrâ bene preparatâ fructus bonos proferat; cur propria vestra culpa illud semis viam cadere sinentes, permittitis, ut aves illud auferant? Est speculum, in quos vos ipsos respicientes inveniretis mille maculas, quae mihi displicant: quare tam precipitanter receditis? quare non amplius recordamini, qui et quales sitis?

Ita, vobis dico hanc veritatem: Si vos estis facti, preparati montes dociles et humiles, animae ingenuae et sinerae, quae illam sibi applicaverunt, in ea conversionem et felicitatem suam invenerunt: quare surdi ad vocem meam et vobis ipsis crudelis ex tam magnâ gratiâ compendium facere remittis?

Ita, dico vobis hanc veritatem: Quis me cogit ad eam vobis dicendam? An non multum invidiosum erat, quod vos, in sinu Ecclesiae meae educaverim, praeclara virtutum exempla vobis ostenderim, conscientias vestras lethargice sopora oppressas excitaverim, quare in medio tot et tantorum luminum spontè vos ipsos obsecastis?

Ita, vobis dico hanc veritatem: Si fama vestra pro peccati non revelando iniquitates vestras: Si verbi mei Ministris satis fuit in genere peccata damnare, nec vobis in faciem vestram exprobraverunt: Si invidiam insectantes

non dixerunt, vos estis, qui, qui hac turpi cupiditate tabescitis, quos modo affigiavi: Si damnantes usuram et furtum piraticas et injustias vestras occultas tenuerunt: Si adversus libertates, quae ius parentibus exequentur conceionantes spaciati circa tot congressus et familiaritates suspectas vos non nominaverunt: Si in omnibus his occasionibus vobis pepercerunt, an non primi esse debebatis, qui vos de iis accusaretis, et non in proximum peccata rejiceretis, quorum forte minus reus est quam vos?

In quanam Schola invenistis, quod aliena peccata vos culpâ liberent? vel potius ut praetensa apologia vestra turpem et malignam Detractionem jungitis? Qua fronte in mille rebus vos vos sentientes festucam in oculo fratris vestri videtis, dum trabem non videtis, qua vestros affodit.

Ne ergo, Fratres mei, veritates, quae vos respiciunt à vobis avertatis, et proculut alios arguatis, omnem vestram iram in propria vestra vitia effundite. Sufficiat vobis malis vestris ea remedia applicare, quae vobis praescribuntur, et nullum sanorum Ministrorum verbum praeterebatur Sinatis, quin vobis ipsis dicatis: an non ad me dirigitur?

Idem suscipite consilium, quod olim cepit humilis et sincerus filius Sirach: Quarite, sicut ipse, veritatem in sermone precum vestrarum, et in impatientia desideriorum vestrorum illam, quemadmodum ipse, à Deo anxie postulante, et si aliquamdiu colluctati estis ad vos convertendum ad eam, faventem ei date attentionem, et cum gaudio exequimini ea omnia, quae vobis praecipit. Nihil illa vobis dicit, quod vobis non sit utile, nihil quod ad conciliandam vobis gloriam et mercedem sine fine non sit idoneum.

Quaerivi sapientiam palam in oratione mea ante templum postulabam pro ea.... Inclinari modicâ aurem meam.... Colluctata est anima mea in illa, et in faciendo illam confirma- tus sum. Eccli. 51.

Veritas.

Pulehritudo et fortitudo ipsius:
Cocitas et injustitia illorum, qui eam dicere renunt, qui ei resistunt, eamque oderunt.

Sermo secundus.

Dixerunt ei: Numquid at nos caeci sumus? Dixit eis Jesus: Si caeci esetis non haberetis peccatum, nunc autem dicitis quia videmus, peccatum vestrum manet.

Joan. 9.

Duo characteris multum diversi caecorum genera nobis in Evangelio exhibentur: unum à natiuitate caecum, quem Jesus Christus sanat; et propria voluntate caecos, quos in sua cocitate relinquit et obstinatione. Ex una parte ipsius misericordia me consolatur, ex altero ipsius justitia me terret. Ex una parte spero illum id quod visibiliter in oculis hujus

84

pro feria 4ta quarta quadragesimae habentem. itam pro feria 2. Pentecostae. in hac verba: Dilendunt magis tenebras quam lucem.

coeci fecit, in anima mea oculis invisibiliter operaturum esse; ex altera parte metus, ne mecum agat, prout cum L'haire agit, atque postquam, sicuti illi, lumini quod mihi offert, terga verterim, mantis mea coecitati, et cordis mei corruptioni me permittat.

Id à fortiori ratione metus, quod sapientissime mihi accidit, ut in infinitis parè rebus mihi adblandiar, atque sicut male-dicta generatio illa me in medio tenebrarum mearum, magna luce illustratum arbitror: et si in hoc statu permanerem, eadem veritas, qua lumina suo eos qui ad eam accedunt, latificat, coecitate me faceret si ab ea recessero.

Hac, fratres mei, quilibet, cui recta est conscientia, dicere et cogitare debet: At haec, vos peccatores, parum animo volutis etiamnum in iis, qua praecipue salutem vestram spectant: attamen si in tanta aberratione vivitis, an istud vindicta mysterium minus in vobis perficiatur?

In mille rebus vos innocuos arbitramini, ubi tamen re ipsa maxime rei astis, auctores vestri error: sed val ex hoc ipso nullum formè remedium peccatis vestris est reliquum; auctores reprobatio vestra et infortunium. Unde hoc demonstrabitur? ex textus mei verbis. Nuncquid et nos coeci sumus? inquit Pharisaei Jesu Christo. Quam deplorandus error! Si vestram cognoscatis coecitatem ab ea sanari possatis; nunc autem dicitis quia videmus, peccatum vestrum manet, respondet eis Jesus Christus, quam terribile infortunium!

Divisio
85.

Vobis imaginamini, quod veritatem cognoscatis, et tamen illam vobis absconditis: Quanta coecitas! Illius caracteres in prima sermonis mei parte designabo. Ubi haec coecitate percipi astis, in peccata plerumque irreversibilia labimini. Quantum infortunium! Illius fatales consecutiones in secunda parte vobis ostendam. Qui obsecari vult obsecratur: homo incipit, Deus perficit, inquit S. Augustinus*.

Traict. 53. in
Joan.
pars I. ma
86.

Ne in tam lubrica tantisque momenti, ac ea est, quam tracto, materia mentes vestras suspensas teneam, an advertitis, quaeo, quod homines sibi veritatem occultant, sequa ipsos obsecrant duobus praecipue modis, indifferencia et indolencia; hic est primus modus: Superbia et perveracia; hic est secundus. Quod parum solliciti sint essentialia munera sua singillatim expendere, quorum ignorantia est voluntaria et proinde flagitiosa, primus

coecitatis caracter. Arbitrantur se satis scire, quò
in viis salutis ambulare, imò fortè etiam alionem in
iis duas esse possint; secundus coecitatis caracter. Inui-
piamus à primo.

Postquam Deus de coelo in terram descendit, non
solum ut nos redimeret et salvarat, sed etiam ut nos
doeret, veritatisque et vitae verba nobis loqueretur.
Postquam Iuxta nos esse velimque auferre quod
veteres constitutiones cooperabat, necnon mysteria
Regni sui nos docere dignatus est: Desinamus, Fratres
mei, prætexere invincibilem munerum nostrorum
ignorantiam, quasi verò tanto lumine illustratis,
tantà gratiâ præventis, tot modis eruditis quidpi-
am necessarium nobis desisset ad morum nostrorum
emendationem.

Habemus legem et Prophetas, imò quod plus est,
habemus pro Magistro hujus legis Authorem, et horum
Prophetarum Deum, qui postquam diu locutus est Ba-
tribus nostris, nobis in sacris Libris documenta et Paci-
siones adeò claras et certas ultro relinqueret voluit,
ut de nobis dicere possit, quod de Judæis dicebat: Si *Joan. 15.
non venissem, et locutus fuisset eis, peccatum non
haberent, nunc autem excusationem non habent de
peccato suo.

Sed frustra lumen præfertur iis qui sunt in tene-
bris, si ut idem videant aperire oculos negligunt:
frustra Supremus Legislator post se relinquit homi-
nes, quorum ^{in Labia} custodiunt Scientiam*, si ab ore illorum
illam colligere, atque addiscere id quod ignorari non li-
cet, negligatur. *Malach. 1.

Non tibi, o mi Deus, imputanda est deploranda tot
Christianorum coecitas; sed iis duntaxat, qui ex gratis,
quas ipsis tribuis, profectum haurire negligunt, et qui
lumine tuo illustrati incertis, ut ita dicam, ma-
nibus velut coeci in meridie palpantes incedunt. Si
morbi ipsorum insanabiles evadunt, desinant dicere
se nec remedia nec Medicos habere: Nunquid non sunt
plantæ medicinales in Galaad, et periti Medici in Israël
et Juda? Si à recta via aberrant, adscribant aberratio-
nes suas non paucis ducum, sed exiguae suae eos sequen-
di propensione. Si manent in tenebris et in umbra in-

87.

tis, dicant quod minus diligant lucem quam funestam noctem, quam sibi acceperunt, quia tranquilla in ea sedant.

In hoc numero pono illos et illas, qui et quae mille salutis occasiones, quas divina misericordia illis offert, sponte negligunt, nec adveniunt in quod eos sive oporteret. Si sancti ipsius verbi Ministrorum ad docendum et movendum comparatos audirent: Si abjectis oblectamentis et prophanis libris, pios libros legerent: Si in rebus ambiguis et suspectis viros à propriis commodis alienos et paritos consulere: ex consiliis et monitis ipsorum magnam utilitatem haurire possent, et Deus illorum sollicitudine munera sua cognoscendi permotus proprium opus suum benediceret, et veritate sua, quae illos ad Sanctum montem summo illos collustraret, sed nihil minus quam hoc curant; imò tam parum illud cogitant, ut certas quasdam incommodas animi volutationes, quibus ad se redire possent, à se removeant, ut sub perfugio habitualis indolentiae eam, quam semper duxerunt, vitam agant.

4 ducunt,

In hoc numero pono illos et illas, quos et quos continua negotiorum et sibi invicem succedentium oblectamentorum circulatorum ita occupat, ut otium ipsis non sit quidquam aliud cogitandi. Haec pusilla tota in se ipsam ornando occupata est; hic Mercator ut negotium suum bene succedat; hic Judex in extricandis variis partium rationibus; vir iste, ut necessitatibus familiae suae prospiciat; haec mulier, ut de domo in domum, de salutatione ad salutationem curat: Hora, dies, septimanae tam rapide pertranscunt, ut nullum ipsis remaneat otium ea addiscendi quae morum suorum rationem spectant. Imò illi et illae quiet quae magis ad bonum propendere videntur sapientius in funesta praecipuorum munerum suorum oblivione vivunt, adeò fascinatio nugacitatis obstruat pauca bona, quae in ipsis sunt, inquit Sapiens: adeò turbulenta et inconstans concupiscentia pervertit mentem optinam et à malo remotissimam.

fascinatio nugacitatis obstruat bona et inconstans concupiscentia pervertit mentem optinam et à malo remotissimam. Sap. 14.

Et nihilominus post haec plerumque arbitrantur se innocentissimos esse: Idque illos consolari videtur, quod dicere possunt: Si malum perpetravi, nesciebam!

Nesciebatis? Veritas sese undique offerabat vobis, vósque illam vobis calastis. Lumen coeleste super caput vestrum lucebat, et vos faciem vestram velastis, ne illud vidaretis.

Nesciebatis: an non curare debebatis, ut illud decerneretis? Quid vobis propinquius quam vos ipsummet? Santa solitudine in mundi modos decurias et usus inquiritis; adeo suspulori estis, ne quidquam agatis, cuius merito vos poaniteat, adeo accurati ad ea resicenda, quorum ignorantia fortuna vestra noceret: et respectu eorum qua propriam vestram personam spectant, respectu quorundam munerum, quorum omissioni alligata est infelix aeternitas, non nisi quidam incusiam habebitis, atque hac excusatione vos tuebimini: si in hoc malum aliquod est nesciebatis?

Nesciebatis: quid obfuit, quominus illud sciretis? Nesciebatis: ingenie loquamini, dicite, quod illud scire nolueritis, ne sicquaedam agenda vobis forent, quibus negotia, vel oblectamenta, ^{vestra} interturbata fuissent.

Nesciebatis: consulere debebatis peritos viros, nihilque illis celare, adire debebatis amicum illum, quem nostis esse virum probum, doctum, integrum; In non agitis, cocitas à vobis solis provenit. Ita, à vobis, qui confessorio illi dissimulastis id, quò casus, quem illi proponebatis, facile enodatus fuisset. Ita, à vobis, qui ingenitatem et bonam fidem ab amico illo postulantibus matuebatis ne nimiam habens consilia vobis doceret, qua sequi doluissetis. Ita, à vobis, qui solam cupiditatem auscultastis, cui honorem rationem, conscientiam, quidquid charissimum vobis esse debebat, devovistis.

En hujus stupendum exemplum, quod libri Savi nobis suppeditant, nampe duorum infamium Senum, qui de Susanna pudicitia nefarie cogitaverunt. Perditam mulierem hanc deperiebant, id satis erat, ipsius pulchritudo, et flagitii voluptas continuo menti illorum obversabantur. Si legem, inò rationem at rectum sensum consulissent, sibi ob oculos posuissent mentis non solum enormitatem criminis sui, sed summam illud perpetrandi difficultatem; non modò formidanda Dei iudicia, cujus oculis nihil occultum est, sed etiam plures alias rationes, quæ eos à proposito suo deterrere poterant.

Sibi ob oculos mentis posuissent aetatem suam; erant Senes: conditionem suam, erant iudices populi: statum

Exarserunt in concupiscentiam eius
..... Observabant
sciam aptum, quando
do possant aam in-
vanire solam.
Daniel. 13.

suum; videbant se captivos in domo mariti mulieris, quam corrumpere volebant: pudicitiam et castimoniam hujus mulieris; an ad prova sua desideria illam preparare potuissent? an ipsa consentiret? periculum illam tentandi; an non clamasset, et opem implorasset? propriam diffidentiam; unus erat suspectus alteri, nec eis, quae mente gerebat, aperire audebat: extrema supplicia, quae devitare non poterant; ipsimet perpetrare volebant, quod in aliis tam severe puniebant. Quot rationes turmatim sese menti ipsorum offerebant? Sed eas sibi celabant. Evortunt sensum suum, ait scriptura, et declinaverunt oculos suos, ut non viderent eorum, neque recordarentur iudiciorum justorum.

* glid.

88.

Si plerique ad haec coecitatis et furoris extrema non deveniunt, certum tamen est, quod in centum aliis occasionibus sibi veritatem celent, et cupiditas quamprimum praevaluit, oblit, quominus cognoscant munera quibus obstricti sunt, aut saltem, prout oporteret, ea non attendant.

Nam advertite, quae, quod sint aliqua, quibus animus humanus cum tota sua attentione incumbit, et alia, quae leviter sunt atque cognoscit. Conatur nihil eorum ignorare, quae sive quoque modo sua interest, arbitraturque se injuria affici, si vel minima circumstantia ei dissimulata vel celata fuisset.

Non tantam habet vivacitatem et bonam fidem circa alia, quae sibi videntur aliena, vel consilium suis nocerent. Ea secundum partes illas, qui cupiditatem suam demulcent sunt atque intuetur, et si quandoque iustorum Dei iudiciorum meminuit, tunc ideo, ut se non diu ab eo derelictum esse cogitat. Equidem strictim veritatem intueri vult, sed cum amor proprius inde nullam accipit molestiam; ei ultro aliquid concedere paratus est, sed non tam ut se decisionibus illius submittat, quam ut impediatur ne ab illa propius illuminetur.

Imò neutiquam huc subsistit, atque ut ut coecus sit, quandoque arbitratur se aequè et fortè magis illuminatum esse quam sint ii qui cum veritatem docere volunt: secundus coecitatis character funestior adhuc quam primus.

Ibi veritatem à se avertit, hic sibi persuadet se eam cognoscere. Ibi est indifferentia et negligentia; hic Superbia et pertinacia. Ibi pugna est conscientiam inter et cupiditatem; hic cupiditas vincit, et conscientia, ut ut erronea sit, tranquilla manet. Ibi non videt, quamvis totus lumine sit circumdatus; hic se videre arbitratur, quamvis omnium coecitatum funestissima sit percussus.

Ecce quidpiam est, hominem in ipsa meretricia oculos aperire, et nihil videre: at quod oculis apertis nihil videat et tamen se videre protervis contendant, res est incomprehensibilis. Vicam illorum solennis, qui non vident, infortunium suum sentiunt, et quando eis dicitur, ut gaudeant, moesta cum Tobia exclamant: Quale gaudium mihi, qui in tenebris sedeo, et lumen caeli non video? At cum indignatione intruemus illos, qui sicut pseudo propheta illa, cujus oculus obturatus erat, nihilominus dicunt quod auditores sint verbi Dei, et videant quae videt Omnipotens. Non modo proprio suo infortunio non afficiuntur, sed et eis insultant, qui eos illius commonent, eisque cavillando dicunt, quod Pharisei Jam Christo dicunt: Nunquid et nos coeci sumus?

Si adolescentibus admonentur ut animo nulla revolvent, quae parum curare videntur certas conversationes, quae mentem depravant et cor emolliunt; certas quasdam periculosorum librorum lectiones, ubi cupiditas demum inflammatur, atque ubi fabulosis quibusdam aventibus languens et sopitus amor Jamis excitatur; certas quasdam familiaritates, ubi sub praetextu quod nihil inhorrestum perpetratur, anima voluptuosa et impura conservatur: Quid ad haec tam salubria monita respondent? An putatis nos esse coecos? an non bonum et malum novimus? Nunquid et nos coeci sumus?

Si caustidicis et procuratoribus exponuntur iniqua rationes illae, quos adhibent in prosecutione litium, fraudulenta artes, quibus causam aliquam implicant, atque illius judicium retardant; denunciaciones, injus vocaciones, scripturarum instrumenta illa inutiliter multiplicata spe majoris lucri; clandestina consilia illa cum confratribus aut partibus adversis ini-

* Tob. 5.

Hinc auditor sermonum Dei, qui novit doctrinam Altissimi, et visiones Omnipotentis videt. Num. 24.

ta, ut legitima causa auersa et suspecta evadat, auer-
 sitas illa omnes quasumque causas sive justas sive
 malas suscipiendi, dummodo ad eas prosequendas abun-
 dantior suppeditetur; praecautiones illae, quae adhiben-
 tur, ne litigantes inter se amicabiliter litas suas compo-
 nant; fatalis illa consuetudo clientes suos deterrandi
 et repellendi, ubi muneribus vasui ipsos accedunt, vel
 sinendi ipsos languescere nisi anticipato ab ipsis sol-
 vantur et quidem nonnunquam ultra justas illorum
 retributiones: Si ipsis exponitur, quod sic juramen-
 tum, quod ab ipsis exactum fuit, violent, atque con-
 tra divinas et humanas leges peccant; Quid respon-
 dent? Boni homines quid ad vos justitiae mysteria,
 et professio nostra? an arbitramini nos esse coecos?
Nunquid et nos coeci sumus?

Si alius in variis, quas profitantur, conditionibus
 quidam scrupuli ingerantur. modo circa mendacia
 et dolos suos in venditionibus et emptionibus suis; mo-
 do circa artes et subtilitates decipiendi in lusu; hic
 circa reconciliationes politicas cum inimicis, quos in
 corde aversantur, et quibus exterius humanitatem
 exhibent, quam cor improbat; ibi circa sacras con-
 fidencias et vias ab omnibus Canonibus prohibitas:
 Quid respondent? Animam habemus, quam salvare
 debemus aequè ac vos, absit à nobis uti quidquam
 absolutè malum perpetremus; vos estis fanatici et
 temerarii censores; an arbitramini fortè nos esse co-
 cos? Nunquid et nos coeci sumus?

Idipsum Pharisaei, quorum verba et sensa sunt
 imagines rimisquam naturales agendi rationis in-
 finitorum hominum, dixerunt Jeru Christo; sed en-
 sa qua ipsis reponit: Si coeci essetis, non haberetis pec-
catum, nunc autem dicitis, quia videmus, peccatum
vestrum manet. Responsio mystica et sensu abun-
 dans, qua docemur, quod ubique coecitate illa, cujus
 aliquos caracteres vobis modo exposui, percussus est,
 communiter loquendo in peccata inveniabilia in-
 cidat: Quae finis per hanc secundam et ultimam cir-
 cumstantiam.

Nulla unquam coecitas iniquior et ineptior, simul
 qua pertinacior fuit, et minus idonea ad suscipienda

Bar 2. da.
91.

remedia, ac coecitas Pharisaeorum circa Evangelium,
cujus homalica a jura dicitur species vobis facere, jam co-
pi. Jesus Christus reens coecum sanaverat cognitum
pro tali non modo à suis parentibus et vicinis, sed à
toto Jerosolymitano populo: ipsum sanaverat hujus-
modi rebus, quae etiamnum eos excocassent, quibus
optimi oculi fuissent, luto nampe salivâ suâ mixto.

Et tamen quid dicunt ad impugnandam veritatem,
quam homines ratione et judicio utentes inficiari
non fuissent ausi? Modò ajunt: hic non est coecus
ille est alius ei similis, vocatur. Quomodo aperti sunt
tibi oculi tui? Homo ille, respondit ipse, qui dicitur
christus, lutum fecit, et unxit oculos meos et nunc vi-
deo. Modò, quia haec responsio ipsis non placet, vo-
cant parentes: Estne hic filius vester? Ita ipse est in-
quunt, Simus, quia coecus natus est: quomodo au-
tem nunc videat, nescimus, et aetatem habet, de se lo-
quatur. Da gloriam Deo, ajunt ad eum qui fuerat coe-
cus, nos scimus quia homo ille, de quo locutus es nobis,
peccator est. Si peccator est, nescis; unum scio, quia
cum coecus essem, modò video. Recede hinc nefaria, di-
cunt ei, injuriis illam afficiendo, in peccatis natus es
totus, et tu nos doces.

O Indurati et incurvati corde, o coeci et lu-
mini rebelles! In Pharisaeorum horum historia ves-
tram legite. Equidem honoris vestri gratiâ ultro
crediderim vos ad ultimum hunc coecitatis gradum
nondum pervenisse; at verò quot inter vos sunt,
qui cognita veritati resistunt? Quot qui malignis
subterfugiis fortissimas rationes eludere suntu-
r student, modò negando veritates, quas etiamnum
inviti agnoscere coguntur, modò injuriosis epitheta-
tis afficiendo eos, qui ipsis illas dicunt, tanquam ut
avertant ictus, qui nimis fortiter illos feriant, sic-
que quamdam amorum distractionem faciant? Eunt-
que veritas Dei mai adversus coecos hos et induratos pec-
catoros; defende et vindica propriam tuam causam.

Ad facere ipsa non praetermittet, et si quis à ma-
quarar, quò modo terribile hoc vindicta mysterium
adimpleatur, an quid S. Scriptura et SS. Patres hac
de re eloquantur. Veritas vindictam sumit se ipsam os-
tendendo, et vindictam sumit se ipsam occultando, et
vindictam sumit se ipsam exhibendo, et vindictam

Sumit recedendo. Vindictam Sumit se ostendendo et exhibendo, ut peccatoribus qui eam impugnant, omnem auferat excusationem: vindictam Sumit se occultando et recedendo, ut triste ipsorum reprobationis et ultimi infortunii opus consummat.

Veritas se illis vindictam Sumit se ostendendo in medio suavissimarum voluptatum vel etiamnum obstinatissimi ipsorum furoris. Pharas illam expertus est per plagas, quibus Regnum ipsius percussum fuit; Balthasar in Splendido cum suis concubinis convivis; Judas rediendo pecunias, quas in execranda perfidia sua primum acceperat; Julianus Apostata in vehementissimis furoris sui insipientibus.

* R. t. i. p. 213.

Quamvis inter homines nullus fuerit, qui tam implacabili odio veritatem impugnavit ac Princeps iste, non obstante iniquo corde suo non poterat non agnoscere eam atque etiamnum ad eam confugere. Modò horrenda Spectra sese illi videnda praebebant, quorum ululatus in mortiferam consternationem illum conjiciebant. Modò intolerabiles odores, qui illum suffocaturi erant, et quos non obstantibus incantationibus suis avertere non poterat. Intra in auxilium suum vocabat daemones illos, quorum commercium tanto cum ardore desideraverat. Intra sibi persuadere conabatur, quod cum quotidie de ipsis bene mereretur, cum ipsis etiam benignis adessent. Coactum se conebat agnoscere Jesum Nazaranum, cujus divinitatem ignorare et potentiam destruere cupivisset: tam bene ipsum agnoscebat, ut ipsum non puderet amare se signo crucis illius, unico remedio quo tantisper respiraret, ipsiusque terrores dissiparentur. Illum oderat, et tamen ipsius auxilium implorabat: illum perdere cupivisset, et cultum ei exhibebat. Daemones adorabat, à quibus nullum accipiebat solatium: et invidus illatas Deo injurias sarciebat, qui eum protegebant, et quem tamen persequi non cessabat.

Insolitus veritatis effectus, quae se ostendit et recedit: quae se cognoscendam praebeat maximis peccatoribus, ut vehementius obstinati renixus sui enormitatem sentiant; sed quae ipsos iniquis desideriis suis permittit, ut dicant ei impune non resisti; quae ipsis sufficiens lumen tribuit, ut suas aberrationes cognoscant, sed quae erga ipsos illum calorem et unctionem non habet, quibus à suis coronibus liberarentur. Funesta diei noctisque

permissio, huius radiorum, qui pertransaunt, et tene-
brarum qua permanent, quantum mihi terrorem in-
cutis!

Quamquam pauci eorumque deveniant, tamen plusquam 93.
verè dici potest, quòd cum cognita veritati obstinatà
resistent, in peccata labantur, communiter loquendo,
irremissibilia. Volunt excrucari, ergo excrucentur: in-
hoant et Deus perficit. Ha dura cervices: incircumcisa
haec corda Spiritui Sancto resistunt*; sed possunt ei non re- * Act. 7.
sistere, et si primis gratis fideles essent, secundas acci-
pere valerent. Non ignorant, quòd bonitas Dei eos impellat
ad agendam poenitentiam, sed malunt per suam duriti-
am et impoenitentiam thesaurizare sibi iram in die irae.* * Rom. 2.

Sibi ergo sic thesaurigent, peccatum eorum semper
manebit. Quia cum Deum cognovissent, cum non sicut u Rom. 1.
Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt, sed evanue-
runt in cogitationibus suis, dicentes enim se esse sapien-
tes, stulti facti sunt: propter quod tradidit illos Deus u
in desideria cordis eorum. Commutaverunt veritatem u
Dei in mendacium: propterea tradidit illos Deus in u
passiones ignominiae, et in reprobum sensum: Repleti u
sunt omni iniquitate, malitià, fornicatione, avaritià, u
nequitia, p. inquit Apostolus.

Post haec Deus illudat qui voluerit. Cum enim ipse sit
veritas per essentiam, propriam suam causam procul du-
bis vindicare sicut. An horum ^{be} ralleum oculos tam crasso
valo obducturus est, ut nihil videre possint? Non, audito-
ras, sed illud quo se ipsos operarunt, non auferat. An
condi ipsorum malitiam habituales et insuperabilem tri-
buit? Non, sed eam illis relinquet, cuius eos se spontè
effecerunt, eisque deus gaudens gratias, qua ipsorum conver-
sionem operarentur, peccatum illorum semper manebit,
peccatum vestrum manet.

Modò ut eorum indocilitatem et superbiam puniat,
eos demulcentibus cupiditatis sua illusionibus tradet. Si
natalibus clari sunt, vel fortuna bonis abundant, sibi
persuadebunt, quòd sine scrupulo magnos sumtus facere
possint, varia capere oblectamenta, vanitati et intem-
perantiae suae nihil denegare, idque sibi toties dicant,
ut quamvis omnes Coniionatores et Moderatores ipsis
contrarium dicerent, tamen illud non crederent.

Modò permittat, ut mensa et voluptatum socii ipsos
circumventiant. Adolescens iste qui lusum et mulieres
perditè amat, aliorum adolescentum quærit consortium,
qui illum ad effrenatam vivandi licentiam impellent, et

ubi cori coecos ducant, omnes turmatim in praecipitium ruent.

* De gubernatione Dei lib. 6

An igitur erga se ipsos ita sunt crudales, ut perire velint? Non, respondet Salvianus*, Sed tanta est ipsorum coecitas, ut nolentes agent ea, quae ex propria sua culpa ipsos ad inevitabilem perditionem ducunt. De his in Deum implant mensuram iniquitatum suarum, et Deum qui ad hoc intellectu et providentia sunt destituti, ut cum perire mereantur, justam Dei indignationem non evadant. Charitatem veritatis non receperunt, inquit Apostolus*, ut salvi fierent, ideo mittet illis Deus operationem erroris, ut credant mendacio, ut judicentur omnes, qui non crediderunt veritati.

* 2. Thesal. 2.

Itaque debitum huius veritati praestemus obsequium, nec illorum, qui si sunt rebelles, numerum augeamus: et ut tantum infortunium evitare valeamus, aliam quam illi, viam ineamus.

Initio huius sermonis dixeram, quod in aliquibus sit indolentia et flagitiosa negligentia, in aliis obstinatio et intolerabilis superbia. Aliqui parum curant ea verba, quae huius sunt muneris, alii se ea cognoscere sibi persuadentes arbitrantur se aliorum non indigere institutionibus. Aliqui dicunt: Id nesciebam. alii: Novi contrarium illius, quod mihi dicitur; et nos hos negligentes nec istos superbos imitamus.

95.

Cum de omnium gravissimo agatur negotio, scilicet de felici aut infelici aeternitate, serio normat ipsos coram Deo examinemus circa omnes nostras obligationes non tantum generales sed et speciales. Cum Deus nobis tempus adhuc concedat ipsum et nos cognoscendi, compendium faciamus ex gratia, quam tot aliis denegavit. Lumine ipsius illustrati accurate et singillatim praeteritam vitam nostram examinemus, et praesentem ad rectam normam exigamus. A nobis sine fuco quaeramus, quid aegerimus, et iuxta quam exemplaria vitam moreque nostros instituarimus.

Quoties in rebus ex se ipsis difficilissimis et intricatissimis arbitri et iudices nostri fuimus, adeo ut circa quaedam capita sententiam tulerimus, de qua quid peritissimum etiamnum Casirista respondeant, ipsimet nesciunt? ita ut ad ea mentem nostram obstinamus, quae cupiditates et propria commoda nobis inspirant, adeo ut tanquam veritates habeamus ea, quae merito

valut dubia requirere nos oportet, adeo ut conscientiam nostram efformemus juxta iniquas animi preoccupaciones, atque iis qui nostram agendi rationem improbant, dicamus, quod Pharisaei Jam Christo: Nunquid est nos coeci sumus?

Emendamus ergo, si salvari cupimus, errores, qui tam lunesti nobis essent, et quia id sine specialibus Patris coelestis gratiis prestare non valemus, dicamus illi cum humili fiducia, quod David ei dicebat*: Effunde super me lucem tuam et veritatem tuam, sine hoc auxilio nunquam valebo cognoscere mea vera mala, et ab iis liberari, sed si eas à sinu infinitae misericordiae tuae emittas, deducant me in montem sanctum tuum, et introducant in aeterna tabernacula. * Psal. 43.

Documenta Moralia.

Sensa Patrum, et Theologorum circa pulchritudinem et fortitudinem veritatis: coecitatem et injustitiam eorum, qui eam dicere nolunt, eidem resistunt, atque eam odio prosequuntur.

I.

96.

Veritas non invenitur apud Ethnicos, ab haereticis dividitur, depravatur, et dirumpitur: sola Ecclesia Catholica eam integram possidet et conservat.

II.

97.

Deum cognoscere, eumque adorare, primum est praecipuum quo veritas homines imbuat. Hanc veritatem ignorare eamque impugnare, hoc Ethnicorum coecitatem et obstinationem constituit, prout Minutius Felix olim Saeculi idololatriae exprobrabat: *¶ Sui* In totius doctrinae ipsius epitomen, quam invictis rationibus demonstrat, quod veritas apud ipsos non sit, quod sola Christiana Religio eam possideat; quod apud Ethnicos non nisi falsitas et abominatio in ipsorum cultu sit.

III.

Repetendum est, inquit, verum verum omnium et principium. Quis hunc mundum creavit, et unde à jam u tot Saeculis praeclarus ordo ille, quem in eo admiramus, u provenit? An haec stupenda machina casu, fortuito u atomorum concursu facta est, an verò à Sapiencia

» Supremâ unius Dei potentia?
 » Coelum quam longe lateque patet, contempla-
 » mur, illiusque cursus uniformem rapiditatem, an
 » non fatebimur, motum istum semper aequalem proveni-
 » re à Sapientiâ quadam Superiori, quae ipsum dirigit.
 » Quid dicam de continua illa Tenellarum et lucis vicissi-
 » tudine, ~~et de varietate~~ quae aliam laboris et quietis pro-
 » gignit vicissitudinem? De varietate illa temporum et
 » temporatum sibi invicem succedentium? Ver erat
 » necessarium, ut fructus et masses maturescerent,
 » autumnus, ut suaviter opus istud perficeretur, et hy-
 » ems pro quiete et solatio natura. Ordo ista, qui sine
 » interruptione et perturbatione durat, brevi mutare-
 » tur, si fortuna mundo Dominaretur.
 » Quid dicam de mari, quod omnia absorbere debere
 » videtur, et modicâ arâ cohibetur? De reciproco
 » illis Oceani aestu, de foecundis illis fontibus, qui mun-
 » dum irrigant, et fluviis illis continuo fluentibus? De
 » tot animalibus, quorum quædam arma gerunt, quorum
 » quædam armata sunt cornibus, alia dentibus, ungui-
 » bus, vel oculis, quorum multa pro armis non nisi cele-
 » ritatem habent, sed quæ simul omnia acceperunt,
 » vel levitatem, vel fortitudinem, vel industriam: Unde
 » tot mirabilia?
 » Si domum aliquam ingressi in ea cernamus aulae
 » affabrè elaborata, an non statim dicimus id vixi pariti
 » opus esse? et in magnifico mundi palatio, ubi se præ-
 » bet stupendus ordo et oeconomia, an non fatebimur
 » mentem his omnibus mirabilibus præstantiorem et
 » excellentiorem illius esse Authorem?

4 Singula

98.

IV.
 » Siortâ veritate existentia Dei convictus In-
 » bitas num unus tantum mundum remedium guber-
 » nat univarsum. At facile id agnosces, si animadver-
 » tas, quod nullo Rege visus sit Regni Socium dux pati?
 » Dissensio duorum fratrum ob pastorem casus in aper-
 » te demonstrat. Caesaris et Pompeji bella Europam
 » turbaverunt. Africa et Asia et adeo magnum Imper-
 » rium generum at Socium ferre non potuerunt.
 » Apes non nisi Regem unum, greges Duceem unum
 » habent, et arbitraris in coelo plures esse Dominos? Unitas
 » Dei est veritas, quam universi populi etiam imprudentes
 » agnosunt. Quando quis in coelum manus tollit, non
 » nisi Deum nominat, ipsum solum in periculis invoca-

"voluntatis Dispositioni

mus, ipsiusque Suprema nos committimus, quando dicimus: " Si Deo placet.

Sic omnes homines loquentur, hocque testimo-
nium non tam ab aliquo Christiano quam à totius natu-
ra voce ipsi exhibetur et perhibetur. Imò ii qui Jovem, a
Summum dicunt, in solo nomine falluntur, animarò so-
lam quamdam admittunt potentiam. Nonne Poëta Deo-
rum hominumque patrem commemorant? Et Virgilius
clariss adhuc se explicans nonne agnoscit unicum esse a
spiritum qui coelum et terram replet, et qui est mundi
anima, et in omnibus climatibus effunditur; quòd to-
ritrua et tempestates efformat?

V.

Quamvis Philosophi hae Jovis diversa eloquantur,
tamen idem dicere omnes videntur, praecipue ii, qui inter
illos velut peritissimi suspiciuntur. Anaxagoras ait quòd
sit infinitus Spiritus qui omnia ordinat. Pythagoras,
quòd sit Spiritus qui ubique se diffundit, atque omni-
bus quae in mundo sunt, vitam tribuit. Xenophanes vult,
quòd Deus sit animata infinitas, et quamvis Aristothe-
nes dicat dari plures variarum regionum Deos, agnoscit
tamen quemdam praecipuum, qui ex natura sua Deus est.

Aristoteles non semper est ejusdem opinionis, sed so-
lam quamdam potestatem statuit; et si modò Deum men-
tam, et modò mundum esse dicit, etiam quidpiam agnos-
cit, quòd sit supra mundum. Plato in suo Timaeo ait
per Dei nomen intelligi patrem universi, creatorem
anima, authorem coeli et terra. Jam verò praetermissis
etiamnum aliis argumentis hae veritatem et gloriam
Religionis nostrae demonstrant, hae ostendunt vel
quòd Christiani sint Philosophi, vel quòd Philosophi
in quodam sensu fuerint Christiani.

VI.

Quòd si ab uno solo mundus regitur, hoc sufficit ad
deflendam ethnicorum coecitatem, qui non nisi fabu-
las, quas sola ratio damnabat, captabant.

Plautula, quidquid ipsi credendum proponebatur,
credabat, metamorphoses hominum in aves, belluarum
in homines, et hominum in flores, et arbores..... lege Stoi-
corum libros, et ibi agnosce Deos fuisse homines: ipsorum
ortus, regio, nomina ordine narrantur, imò Sepulchrorum
ipsorum loca designantur. Alexander Magnus ad
matrem scribit, se coëgisse sacerdotem, ut ei Deorum

patet, volu-
nem rapit
tempus aqua
que ipsius
labrum et
laboris et
tate illa tem-
adventum?
ses maturor
nd perfectior
ra. Oratio
e Jovis, hanc
atur.
mnia ab
betur? De
lis fontibus
tinis fluctu
ma genit
alia sentit
pro omni
l'omni suscip
vel indub
in ea cen
dicimus in
di palatio
ia, an non
bus praeter
orem?
ia Dei con
um p
agnosce, h
equivo
astorum
peji bede
aucto mag
non potuer
greges h
ros esse
puli etiam
am manu
in parit

» mysterium prodaret, Vulcanum facit omnium Principem,
 » et post ipsum Jovem cum Stige collocat.
 » Considera caeremonias et mysteria ethnicorum, tunc
 » videbis miserum ipsorum Deorum finem, mortem et su-
 » rris. Isis perditum filium suum lugeat, atque cum in so-
 » ciate calvorum Sacerdotum suorum et Cynocephali sui
 » quaerit. Miseri ipsius adoratores patris suum tundunt,
 » ut quantum matris istius dolor ipsos afficiat, testifien-
 » tur. Non deinde latatur se filium suum iterum rece-
 » pisse; Sacerdotes ipsius latitiae clamores edunt, et
 » Cynocephalus se illum invenisse gloriatur. Non cessant
 » singulis annis amittere, quod invenerunt, et invenire quod
 » amiserunt. An non ipsos pudat lugere quod adorant, vel
 » adorare quod lugent? Haec tamen sunt Sura et Savo-
 » tiones, ^{non} tantum Aegypti sed etiam Roma.
 » Ceres circumsepta Serpentibus cum fovea tota inque-
 » ta quaerit creptam sibi filiam: an Eleusiniorum myste-
 » ria. Quae de Jove recensentur non minus sunt ridicula.
 » Caprea ipsi pro nutrice est; patri filius furto aufertur,
 » ne illum deorot, et coribus cimbalis pulsant, ne clamores
 » audiantur. Qualis Religio! Quales Dii!

VII.

100.
 » Figura et forma quas ipsis tribuunt nil nisi infame
 » vel ridiculum continent. Vulcanus est claudus Daus, Apol-
 » lo post multa saecula adhuc imberbis et ipsius filius, Hes-
 » culapius bene barbatus..... Dan pedes habet velut capra,
 » Iaturnus ferris pedibus vinctus, et Mercurio pedes alati,
 » Diana ueste venatrix induitur, apud Ephesios plures
 » mamillas habet, et tanquam Dea oris tricaps pingitur:
 » Ipse Jupiter interdum sine barba est, interdum vero
 » totus barbatus. tanquam Hammon cornua gestat,
 » tanquam Capitolinus fulmen, ubi latioris est totus
 » amore perfusus, et ut Oheretrius mutus est. Quot no-
 » mina tot monstruosa figurae..... Has fabulas ab igna-
 » vis patribus nostris tenemus, et Poëtarum fictiones ab-
 » miramur, qui veritatem tam inclementer accepe-
 » runt, ut Plato Homerum inter illos praecipuum à sua
 » Republica expulerit.

Hic Homerus ille est, qui ludendo et jocando factias
 suas et fictiones venerandas affuit. Deos in bello Troja-
 no inter se se pugnantes exhibat. Venerem lauciat,

Martem vixit, moxque vincendus, Jupiter à Priaræo
liberatur.

Modò exhibet Harulem sinuum emittantem, et mo-
dò Apollinem Admati greges pascentem: Neptunus
Laomedoni operam suam locat ad muros Trojæ antro-
andos, atque adeò infortunatus est, ut diuini laboris
sui stipendio privatur. Super eadem incede modò
Æthnæi arma, modò Jovis fulmina uidentur, quasi
verò eolum ante ortum fitei hujus Daorum principis ful-
mina sua non habuisset; quasi verò ipsemet fulmen istud
non reformidasset, quod Cyclopes imitari nequeunt.

* Æneæ
101.

VIII.

Si veritas his omnibus fictionibus valut suffocata
in parte mentis magnas patitur injurias, iniquitatis vi-
rus usque ad cor pertransit, ut illud corrumpat, dum fla-
gitia maximè enormia veneratione digna efficiuntur.
Hinc Romani, qui omnium populorum sunt Superstitio-
sissimi, jam statim ab initio sceleratissimi fuerunt, vicinis
suis formidabiles se præstando, atque tutum asilum ma-
ximis latronibus offerendo.

Hæc eorum auspicia, contra jus gentium jam despon-
satas virgines rapere, aliquas jam maritatas stuprare.
Postmodum bellum inferunt parantibus, quorum filias
sibi desponsaverant, et inhumaniter propinquorum suorum
Sanguinem effundunt. Quanta impietas! Quantus furor!
Vicinos hereditatibus suis pellere, Templo et altaria
diripere, evertere civitates, atque inde populos captivos
abducere, latrocinis dicerere, hæc tota Romuli et
suorum Successorum virtus.

102.

IX.

Alia est ratio foundationis et progressus Chris-
tiana Religionis. Nos arguitis! pergit Octavius, vel
potius sub hoc nomine Minutius Felix Cæcilium allo-
quans: Nos arguitis plurimum abominandorum crimi-
num, quorum sola cogitatio horrore nos percellit. Sed
cavete, ne prius odio habeamur quam cognosciamur, ce-
ne amemus, ubi cognoscemur. Damnare ignotum,
magna est injustitia, et ego ipsemet qui vos allo-
quor, primus sum, quem poenitet tam iniqui judicii,
enimverò scitis, quòd sicut vos fuerim, atque
eandem opinionem de Christianis habuerim quan-
do in eadem civitate versabar.

part omnium
collocat.
steria et
finem, por
luget, atque
um et Cyro
is pectus su
pros afficit
lum suum ter
e clamores
gloriatu
erunt, et in
ara quod ad
en sunt h
Roma.
cum face
en Eleusin
non minus
filius fact
la pulsat
es Di.
bunt vil
s est claud
ris et ip
pedes hab
et Mercur
quod labor
ea ori
a est, inter
mon comes
ubi latius
us mitis
... Hæc fab
vitarum
inlemer
-illos præ
endo et
t. Des
Venerem

X.

» Credabam, quod monstra adorarent, infantes Iero-
 » varent, convivia et conventus incestibus replerentur,
 » neque advertebam, prout tamen oportuisset, haec crimina
 » nunquam probata fuisse, nec à Christianismi oronibus
 » ullum repertum fuisse, qui ea revelaret.
 » Ego ipsemet, qui Christianos enormium criminum
 » reos credebam, eos, ubi se purgare volebant, minima
 » audiendos censebam. Ratio tamen et aequitas postu-
 » labant, ut prius in ipsorum pravae mores inquireretur,
 » ipsi adigerentur ad fatendas hallucinationes, libidines,
 » profanationes, homicidia sua, quam morte affice-
 » rantur, quia Deos Imperii adorare pertinaciter ad-
 » herebant. Deo postmodum Minutius Felix
 » de veritate et Sanctitate Christiana Religionis elo-
 » quitur, tantam spirant eloquentiam, eruditionem
 » et vim ac ea, quae in hoc extractu ex illo retulimus.

103.

XI.

Si veritas ab ethnicis tot tantisque injuriis
 affecta est, ab Haereticis, qui eis successerunt, non
 minores accepit. Diversi ab ethnicis, quorum Supersti-
 tiones detestati sunt, cum veneratione aliquos sacros
 libros receperunt, verum Deum agnoverunt, et Jesum
 Christum filium ejus. Sub hujus confessionis praesidio
 arbitrati fuere se pro libitu sacris scripturae libris
 sensum tribuere posse, atque dummodo cum Catholi-
 cis circa plures articulos conveniant, quosdam alios
 negare se posse. Sed veritas, quae semper uniformis
 est et indivisibilis, adeo probrosam divisionem nun-
 quam passa est; sed se ei, quamvis unicum sunt axat
 essentiale verbum mutatum esset, totis viribus op-
 posuit. Quot praeclearis viris hac ratione bellum in-
 dixit, inquit Vicentius Livinensis.

XII.

Quid e.g. sibi volebat haeresiarcha Photius?
 Deum videlicet esse unum in personâ sicut in aser-
 tiâ, eumque instar Judaeorum esse colendum. Nega-
 bat Trinitatem, tuebaturque Verbum et Spiritum
 Sanctum non esse personas in Deo distinctas.
 Quid sibi volebat Apollinaris? Gloriabatur se ad-
 mittere, quod Photius negabat, Trinitatem in uni-
 tate, sed aperta blasphemabat circa articulum

Incarnationis. modo dicebat Corpus Domini nostri Iesu Christi esse aeternum sicut Verbum Divinum; modo tuebatur Corpus istud ex Divinitate Verbi factum esse, ac si ibi portio fuisset. Rejactis in Christo duabus substantiis Divinam unam Divinam, alteram humanam, unam quam à Patre suo, alteram quam à Matre sua accepit, tuebatur naturam in duas partes fuisse divisam, quarum una in Sinu Patris remanserat, altera vero in carnem et corpus commutata fuerat.

Quid sibi volebat Nestorius? Apollinaris haeresim oppugnabat; sed simul occasionem inde sumebat duas in eo distinguendi personas. Iuxta ipsum erant Iesus filii Dei, Iesus Christi, quorum unus erat Deus, et alter solummodo homo, unus qui habebat Patrem à quo genitus est, et alter Matrem, quae illum pepererat, sed quae Christi mater erat non Dei.

Quid ad haec dixit fecitque veritas? Anathema dixit Photino, quod tuitus sit, Christum solummodo hominem esse; Anathema Apollinari, qui ausus est dicere, Divinitatem in Christo ex auctoritate fuisse; Anathema Nestorio, qui duos Christos asseruit.

Circa reliquos Religionis articulos nobiscum consentiebant, sed quia aliquos negabant, veritas tam probrosam Divisionem nunquam ferre potuit; quamvis alios multi haeretici praecleari viri fuissent, atque de Ecclesia optime meriti.

XIII.

Illi Origenes, Tertullianus, et quidam alii annumerari possunt. Origenes tam pulchris et extraordinariis dotibus erat praeditus, ut difficile esset ipsius doctrinam non capi, addit Vincentius Lerinensis. Enimvero quid opus est, ut quis fidam mereatur? an irreprehensibilis agendi ratio desideratur? erat castus, pius, honestus. An natales praecleari et eruditio exiguntur? à parentibus martyris illustribus ortum trahebat, atque pro fide unacum omnibus facultatibus et bonis suis patrem suum amiserat. Genius superior, mira ingenii vis, Scientia et eruditio universalis in eo se se praebebant.

Fama ipsius ubique diffusa erat, omnes eum admirabantur, laudabant atque diligebant. Multi ab esti-

mis et remotissimis orbis plagis ad eum veniebant, ut eum audirent. Christiani ipsum suspiciebant valut prophetam, philosophi tanquam omnium Doctorum maximum venerabantur. Alexandri Imperatoris mater cum ad se accessit, necnon Porphyrius Philosophus ille impietatibus suis adeo celebris, cum adhuc adolescens esset Alexandriam eâ duntaxat ratione se contulit, ut eum videret, sapiensque est, quod in senectute adhuc robusta omnes omnino scientias possideret. Quot haereses debellavit? Quot opera composuit? Quot Episcopi, Confessores, Martyres, Doctores ex ipsius Scholâ prodierunt? Nihilominus, quia in aliquibus articulis erravit, atque in libris, qui sub eius nomine vulgati fuerunt, reperuntur propositiones, quae nullâ ratione propugnari possunt, Veritas, quae semper virgo manet, id ferre non potuit.

XIV.

Quod Origenes in Oriente erat, id Tertullianus in Occidente fuit. Nullum errorem unquam impugnare aggressus est, quem non dejecit. Idololatra, Judaei, Haereticus, Marcion, Apelles, Braxear, Harinogenes, omnes operibus suis valut tot fulminibus dejacti fuerunt. Verum quia tot praeclearis dotibus et tot victoriis non obstantibus magnus hic vir in errorem prolapsus est, ultimis vitae suae diebus gloriam prius partam amisit. Et quid ex his concludit Vincentius Lirinensis? namque diligendam esse veritatem, quae duntaxat nihil aliud est nisi Deus, audisundamque Ecclesiam, quae illius depositaria est, ita ut qui ab illa recedit, eam sentiat inimicam.

XV.

104.

Religio catholica sola est, quae hanc veritatem possidet; intusque depositum adeo ei charum est et pretiosum, ut ad illud in sua integritate conservandum semper se omnia perdendi periculo exponeret. Quid mirabilius, quam cernere tenebras, virgines, veneranda canitici Senes, primae nobilitatis viros et mulieres furantibus tyrannis insultantes atque reverentiam inspirantes, exclamando: morte nos affiite, sumus Christiani?

Quid magis heroicum et magis divinum, quam inveniri eos cum suavi tranquillitate et innocenti gaudio

in exilium, in carceres, ad mataba properantes, feralia pag-
mata ascendentes, carnifices, qui illos torquebant, fati-
gantes et torquentes? Trullates, libertatem, vitam
suam tueri potuissent exiguis dissimulationibus, fin-
gendo nempe se quaedam thuris grana idolis offerre:
Sed veritas, prout ait Tertullianus*, nescit quid sit fin-
gere seu simulare, nullique licitum est vel minimo
mendacis Religionem suam ignominia officere.

* Nulli fas est
De Religione
sua mentiri.
105.

XVI.

* In epistolis S. Hieronymi legitur quaedam historia
mulieris cujusdam, qua à marito suo adulterii falsò
accusata, crudelia supplicia sustinere maluit, quam
mentiri fatendo Judici crimem, quod non perpetrarat.

* Ep. 45. ad
Jannarium.

Unacum illa comprehensus fuit adolescens, qui illi-
us criminis reus dicebatur, in eum suppliciiis questio ha-
bita est, et ut ab his tormentis se liberaret, arbitratus
est prostare crimen hoc fateri, quam perseverare in asse-
rendo se innocentem esse. At mulier sexu suo fortior, cum
equuleus corpus extenderet, et sordidas foetore carceris
manus post tergum vincula cohiberent; oculis, quos
tantum tortor alligare non poterat suspexit ad coelum:
Sertis es Domine Jesu, qui es scrutator renum et cordis, et
non idè me negare velle ne peream, sed idè mentiri
nolle, ne peccem. Morte puniar consentis, sed non ut adut-
tera: adjuva me Domine, longa atrociora supplicia ad-
versum te excogitata fuere. Latara mea transfigantur, et
et lacarer ego, rea non sum. Si dicitis meis fides non adhi-
batur, quamvis veritatem dicam, pro me habes supremum
illum vivorum et mortuorum Judicem, veniatque dies,
qua examinabit crimen, cuius falsò hodie accusor. tum
conversa ad adolescentem, qui ejusdem criminis complex
credebatur, ibidque ut majora mendacis averteret sup-
plicia, ignavè solus fuerat: miser, inquit, ad illum, si
cum tanto furore ad mortem festinas, ut tecum tra-
his innocentem? Equidem et ipsa cupis mori, sed non
quasi adultera: proasto jugulum, micantem intrepida
accipio mucronem, innocentiam tamen meam meam fa-
ram. Tandem coelum causam illius in se suscepit; veri-
tas Judicis cupiditatem et carnificis furorem vicit. Mor-
te damnata fuit unacum juvene illo: hinc primo ictu
caput amputatum; mulier in genua provolvitur fa-
ralem quoque ictum exceptura, sed ecce gladius, quem
carnifex totis viribus vibrarât, statit, nec ei aliud malum

» intulit, quam et autem illius exigua vellicatione san-
 » guine tincta leviter offenderat. Carnifex debilitatem
 » brachii sui atque exiguum ictus sui effectum demiratus,
 » altatum ingeminavit: verum et hac vice gladius languin-
 » de delapsus est, et quasi tenuisset laedera innocentem
 » velut. Stupefactus colles adhasit, nec val minimè illud
 » lassit. Furor percitus tertio serire tentavit, sed frus-
 » tra, hinc gladii sui acies non amplius fidens, usque
 » infacies illius adigere voluit: at ferrum usque ad pi-
 » lam capularem inflexum est, ac si vibranti fateri voluis-
 » set, se victum esse, nec veritati resistere posse, inquit
 » S. Hieronymus.

XVII.

106.
 * Lib. 3. c. 3.

In celebri illa Disceptatione, cuius apud Esdras* fit
 mentio, proposita fuit in Aula Regis persarum proclara
 hae quaestio: Quidnam in mundo fortissimum esset.
 Qua de re non omnium eadem fuit Sententia.

Fuerunt qui dicerent, nihil fortitudini vini equi-
 parari posse, quippe cuius stupendi quotidie cernuntur
 effectus. Alii primas dederunt Regibus, utpote sub quibus
~~corruptio~~ innumeri vivuntur populi, quorum bo-
 na, libertatem, vitam tenent in manibus. Quidam in
 laudam mulierum verba fecerunt, quippe quae in mul-
 tis occasionibus pulchritudine sua aut aliis corporibus
 iis Dominatae sunt, qui omnibus aliis legem dabant, Da-
 rique alii pro veritate Sententiam dixerunt, vixque
 tanquam omnium rerum fortissima fuit proposita, et eae
 omnes ei Suffragium suum dederunt asperantes nihil ip-
 sus fortitudini posse equiparari.

Fumi vini pertranscunt et evanescent, mentem ag-
 gravant, rationem perturbant, furiosos et brutos efficiunt,

Regum authoritas transit, ipsorum gloria quoque
 unacum ipsis in tumultum non descendit. Mulierum
 pulchritudo transit i ipsarum amor non nisi ~~feldty~~
 et infensus effiit, etas, quae vultum ipsarum lineame-
 ta delet omnia illiia suisque aufert.

Veritas sola est, quae semper quamdam Dominatum
 in mantes exerceat, et cuius fortitudinem nec tempesta-
 tum vicissitudines, nec diversorum geniorum inconstan-
 tia, nec varia regionum consuetudines, nec morum cor-
 ruptio immutare vel minuire possunt. Quod à primâ mun-
 di aetate veritas fuit adhuc nostro saeculo veritas est: est

Semper eadem Semper invariabilis et uniformis, Semper Superior et Dominans non obstantibus omnibus obstantibus, quae ipsi demerentur.

XVIII.

107.

Haec veritas est unicum mentis exultae Studium, unicum cordis recti et justii gaudium, unica conversationis honesta et pia materia. Nulla magis deploranda ignorantia quam eam non cognoscere, nulla funestior obstinatio, quam nolle ei credere, et nulla turpior ignavia, quam eam non dicere. homines eam quaerunt, veri Christiani et justii illam diligunt. Eam Angeli annuntiaverunt, Apostoli praedicaverunt, Confessores defensoverunt, Martyres suo sanguine obliquaverunt, Deus homo factus ipsam veneratus est dicens: Ego sum veritas.

XIX.

108.

Si tot et tanta ei sunt prerogativa et tanta vis, ante omnia ergo quaerenda est: Sed ubi invenietur? an apud illos viros et mulieres, qui nihil magis timent, quam ne ~~non~~ veritas prophana ipsorum oblectamenta et vitam suam voluptuosam damnet, atque voluptatum suorum cursum interrumpat? Spiritus Sanctus assererat eam apud ipsos non reperiri, non invenitur in terra viventium.

An apud eruditos? Quot inutiles quaestiones, quot ambigua propositiones et solutiones? Quot contentiones magis aptae ad implicandam quam illustrandam materiam? Quot disquisitiones ad inflandam mentem potius idoneae quam ad aedificandum eam? Multa divisiones inter eruditissimos, multae contradictiones apud semetipsos. Est abyssus difficultatum, ubi plures rationes adhibentur ad impugnandam veritatem quam ad eam firmandam; abyssus dicit: non est in me.

An apud primi ordinis homines? At apud ipsos non nisi vasa, quibus distillantur consilia deprehendo, operosa, quibus paene opprimuntur, exarctia. Nihil fixum in his cogitationibus, nihil limitatum in suis desideriis, nihil constans in sua agendi ratione. Semper maris instar agitati ad nutum alienarum cupiditatum fluctuant, modo spe vacui modo desperationis submersi et velut sepulti; Mars dicit non est mecum.

An apud affranatos perditosque homines illos, qui
vagus libidinibus enormibusque impietatibus traditi
non verentur committere peccatum ibi dque vulgare?
Non nisi eminus veritatem cognoscunt; fatentur se olim
de ea quidpiam audivisse, at coacta hac confessio ipsis
sufficit, quae ad nihil prodest, nisi ut illius molestam
recordationem ad mentem ipsorum ravoce. Perditio et
mostr dixerunt audivimus famam ejus.

XX.
Ubi ergo invenienda haec veritas? Quae veritas est in
Deo ipso, qui solus ejus novit habitationem, et qui solus
nobis viam, quae ad eam ducit, monstrare potest. Deus
intelligit viam ejus.

Quidquid idcirco, quam Deus de veritate, habet con-
sentaneum non est, falsum est et fallax, inquit S. Au-
gustinus. Falsa merita, falsi amici, falsa laudes,
falsa excellentia et magnitudines. Falsa merita,
quae fortuitus casus parit, saeculus forte fovet, vanus
splendor micare facit. Falsi amici, qui sinceritate
carentes at bona fide, modo veritatem produnt, ut
cupiditatibus nostris adulentur, et modo nos ipsos pro-
dunt, ut iniquis desideriis nostris satisfaciant. Falsa
laudes, quae excocant illum, qui eos recipit, illum ve-
ro, qui eas tribuit, contantui exponunt, quae eorum,
qui illas audiunt, auras offendunt. Falsa magnitu-
dines, quae non nisi quibusdam invidiosis titulis,
quorum saepe illi sunt indigni, qui eos recipiunt, nec
ex eis meliores fiunt. Veritas solidum meritum illis
tribueret; extra illam fluxus est omnis splendor
et fallax.

109.

XXI.

Procul ut veritatem in hominum aestimatio-
ne quaerere debeamus, veram ut illius aestimatio-
nem merei possimus, oportet, ut eam in veritate
quaeramus. Necesse est, ut in nostris animi soni-
bus simus sinceri, in nostris consiliis a propriis com-
modis alieni, in verbis nostris ingenui. Nec men-
dacia profere debemus nec tranquillam obtractatio-
nem nos audire, nec aliena conscientia adulari, nec
proprium prode. Vir sincerus et verus omnis

omnis simulationis et figmenti est inimicus: Vir qui omnia sua implet munera parum sollicitus est quod ad alii fiant, qui mori potius eligit, quam in momento alicujus rebus amico displicere, quam veritatem celare.

* Psalm. 17.

Domine, dicebat olim Regius propheta ad Deum, quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requiescat in monte Sancto tuo: Statimque subjugabat: Qui loquitur veritatem in corde suo, qui non egit dolum in lingua sua, nec facit proximo suo malum, et opprobrium non accepit adversus proximum suum, qui jurat proximo et non decipit.

Veritatem in corde habere, et eam diligere, sincerum esse in verbis, et omnis mendacii hostem, fama proximi sui consulere, promissisque fideliter stare, hi sunt viri honesti et veri Christiani caracteres: Sed quam pauci hodie inveniuntur, qui his poleant.

XXII.

110.

Plerique veritatem dicere non affectant, nisi ut existimationem in mundo sibi concilient. Omnis dissimulationis esse inimicum, sibi que legem imponere nunquam mentiendi, res adeo laudabilis habetur, ut certissima sit ratio magnam sibi famam et auctoritatem parienti sive in commercio, quod quis exerceat, sive in Societatibus quas init, sive in aliis obligationibus quas contrahit. Verum an non plerique id agunt, ut postea subtilius et cum minori periculo decipere possint, vel potius quia se ipsos magis diligunt quam veritatem, atque hac simplicitas magnam auctoritatem et famam apud ceteros homines ipsis conciliat? An semper pio Nathanaëli sunt similes, qui nude quod cogitat loquitur, in gremio Israëlitæ illi, in quo nulla reperitur simulatio, et quem Christus velut excellens sinceritatis et veritatis exemplar proposuit? Eae verè Israëlitæ, in quo dolo non est inventus

* Joan. 1. v. 47.

Quid est dolo et fraus? quando quis omnino aliud loquitur quam cogitet, quando que exterius apparent, nihil consentaneum habent iis, que interiorius peraguntur, atque velut duas mentes et duo corda habet, unum pro veritate, quam cognovit, alterum pro mendacio, quod loquitur: Ex hac idea, quam de dolo et fraude promit

* In Joan.
tract 73.

111.

S. Augustinus* habetur, quod hi Nathanaëles, pique Israëlitæ sunt rarissimi. XXIII.

Huiusmodi caræctæris vir semper est sibi similis, adeo laudabilem semper dicendi veritatem contrahit consuetudinem, ut erubesceret vel minimum profere mendacium, quamvis de ingenti commodo ageretur. In ipso nec simulata probitas, nec sinceritas merè humana: Sed est, inquit Lactantius*, donum Dei et species Christianæ Philosophiæ, rejicit quod falsum est, nec eligit et approbat, nisi quod verum est, veritas ipsum illuminat, et in omnibus viis suis dirigit et sustinet; constans sine obstinatione; flexibilis sine morositate, non erubescit errorem suum fateri, quando à rectâ viâ deflexit, sed etiam semel inventam non deserit.

* Lib. 7. Divinarum Institut.

112.

XXIV.

Quantum veritas pulchra est et amabilis, tantum mendacium est odiosum et infame. Veritatem dicendo Jesus Christus, Sancti, Evangelium honorantur; profendo mendacium summam afficiuntur injuriâ. Jesus Christus est noster Legislator, Sancti exemplar, Evangelium regula nostra: porro Christus Jesus venit in mundum, ut testimonium perhiberet veritati: Sancti eam cum vita discrimine defenderunt: quidquid in Evangelio legitur, jubetur, promittitur veritas est. Ea quod illam pulchram et amabilem afficit: Sed quid per mendacium fit? à Jesu Christo receditur, Sancti ignominia afficiuntur; veritas et simplicitas Evangelii impugnatur.

* In proœmio libri De Spiritu S.

Unde S. Basilus* ait: quod veritas sit omnium rerum potentissima, mendacium vero extrema malitia linea.

Mendacis prolati sumus.

Si homines Sinceri se veritate valut clypeos protagunt, mendaces et dolosi in mendacio protectionem suam et asylum querunt. Crimen perpetrare non erubescunt, Sed eos pudet illud fateri, totaque ipsorum consolatio in eo consistit, ut nempe illud ea ratione possint inficiari, quo illius non convineantur.

Inde est, quod mendacium in omnibus professionibus, Scribis, atatibus regnet, apud Mercatores et opifices, ut æquo carius merces suas vandant, vel illorum vitia occultent; apud Advocatos et Procuratores, ut iniquam causam exaggerent, ex qua ingentem mercedem sperant; apud mulieres et puellas, quarum Sape cor magis fucatum est quam vultus; apud insignes Sceleratos, quorum maxima

procuratio est, ut dextera iniquitatum suarum mysteria occultent. Nampe omnes sermo in mandatis asylum suum quaerunt.

XXV.

113.

Mandacium plerumque gratanter suscipitur, dummodo quamdam verisimilitudinis speciem praeseruat, adulationem, qua gratum efficiatur, argutiam, qua ipsi admirationem conciliat, ingenuitatem, qua fidem mereri videatur, singulari artificio sit expressum, quod ipse aliam inducat speciem, testimonio subiciatur, alogio deprecietur.

Quod si charitatem, qua proximo debetur, violet, devoti cujusdam artes manifestet, virorum dignitate et officio praestantium famam denigret, haec parum curantur. Curiosos sua novitate demulcet, simplices sua specie, maleficos suis artibus, morosos et malevolos suis fictionibus, imo indifferentes sola voluptate audiendi id, quod aliis nocere potest.

XXVI.

114.

Mandacium ex se ipso horrorem ingerit, sed circumstantiam quamdam amplificare ut malitia illius augetur, vel aliam minuire, ut illius innocentia tollatur, suppressere quod excusare potest, suspicari quod denigrare valet, non nisi sub aliena fide narrare, solummodo proprias conjecturas proferre, facinus aliquod non plene sed media tantum parte recitare, cupiditatem suam historia sua immiscere, nimium divinare, parum laudare, multum cavillari, commiserationis vultum induere, ut in ridiculum transeat, debilitate excusare, ut iniquis judiciis locus detur, et vicem illorum, quos perdere animus est, dolere. Haec sunt sapientis mendacis stratagemata et malitia.

XXVII.

115.

Non quod omnia mendacia sint ejusdem caracters: inquit S. Augustinus. Dux enim sunt omnino genera mendaciorum, in quibus non est magna culpa, sed tamen non sunt sine culpa, cum aut jocamur, aut ut proximis possumus mentiri. Illud primum in jocando idcirco non est perniciosissimum, quia non fallit: novit enim ille, a cui dicitur, joci causa esse dictum. Secundum autem idcirco mitius est, quia retinet nonnullam benevolentiam. Illud vero quod non habet duplex cor, nec manda-

*. Exposit in p. 1. s.

» cum quidem dicendum est, tanquam, verbi gratia, si
» cuiusdam promisisti gladium ab ipso mutuo acceptum,
» quamprimum repetierit, restituere: si tamen furore,
» periculum, iamjamque sibi vel alius mortem ibaturum
» ceosis, idem merito ei reddere recusos, tunc nec men-
» dacii nec duplicis cordis argui potes.

XXVIII.

* De mendaciis
c. 6.

Quantum ad mendacia officiosa S. Augustinus* post-
quam hac Davidis verba, nempe Deum perditurum om-
nes, qui loquuntur mendacium. retulit, atque probavit
mentiri esse peccatum, ea damnat hac praecipua ratio-
ne: Num ut fratrum nostrorum vita corporalis ser-
vetur, oportet ut animam nostram occidamus atque mor-
tem spirituales inferamus? Si tenemus eos diligere
sicut nos ipsos, quomodo hanc regulam sequi possumus ce-
ponendo nos ad amittendam vitam aeternam, ut aliorum
temporalis seruetur, an non sic eos plusquam nos ipsos
diligimus.

Si quem severa haec S. Augustini decisio terret, ad memo-
riam revocet affatum Apostoli dicentis, numquam facien-
dem malum ut eveniat bonum; et quod, si licitum non
est mentiri ut fratrum nostrorum honor vel vita ser-
vetur, eo quod nihil veritatis subtilius sit; possumus inter-
dum, inquit idem S. Bator*, eam pro bono ipsorum tacere
et occultare.

* Aliud est man-
tiri aliud ve-
rum occultare,
aliud est
falsum dicere
aliud verum ta-
cere..... S. Aug.
in Epist. 5.
116.

XXIX.

Virtutes quae veritati non sunt consentanea sunt
saepe inutilis, imò saepe perniciose et semper falsa.
Quod prudentia vocatur, non nisi fraus est; quod constan-
tia nuncupatur, non nisi obstinatio est; quod tanquam
industria et peritia habetur, non est nisi astutia probo vi-
ro indigna; quod velut vera humilitas, non est nisi subti-
lis superbia; et quod laudatur tanquam ingenuitas et
candor, non nisi subtilior ars temulandi est.

Quidquid gratum et amoenum in virtutibus reperitur,
omnem suam pulchritudinem et pretium suum à veritate
haurit. Ipsa, inquit S. Augustinus*, libertatem nostram
constituit, quando ei subdimitur, consolationem nostram
et gaudium, quando eam possidemus.

* De libero arbi-
trio

Et sane rebus cum libertate et voluptate non frui-
mur, nisi quando certi sumus ea nobis invito auferri
non posse, cum nemo tranquille bono fruatur, quod invi-

tus amittere potest. At vero nemo nobis invidis auferre potest veritatem et Sapientiam: bona, honor, Sanitas, vita nobis eripi possunt, Sed veritas et gaudium quod anima tribuit, nisi ultro eam amittere velimus.

XXX.

117.

Jam siu loquos ante me repari, quos Spiritus erroris et mendacii mihi ~~tot~~ tetenderat, ut mihi veritatem occultaret: inquit S. Augustinus: Attractus eram, omni Deus, fallaci creaturarum tuarum pulchritudine, et illuctus adulteris sermonibus eorum, qui me appropinqua perspicacem credabant. Hi erant velut cibi, qui mihi offeriebantur ad satiendam mentem meam, Sed ipsa tot erant obstantia, quae oberant, quò minus veritatem cognoscerem.

Lumen tuum non affundis nisi super mentes humiles et corda contrita; et ego memetipso repletus eram et superbia mea fumo insubriatus: hinc affectum justis odii illius ad quos omnes homines condemnasti in me gerebam, siquidem mens mea non nisi terra maledicta erat, spinis et carduis foecunda.

Quid mihi proderat esse peritum in artibus, quas liberales vocant, dum cupiditates meae densa me circumdebant nube, quae mihi veritatem occultabat? Quia tunc cum vertebam lumini tuo, et faciem ad creaturas: oculi mei, qui cernebant res quas illuminas, ipsimet non illuminabantur. Magna mihi dederas facilitatem innumeris res intelligendi, et elutionis nitorem ad verba facienda cum successu; sed cum tibi adeò proclaras doctos offerre debuissim, iis ad me perdendum utabar. Cum tibi has divitias, quas à tuâ benignitate acceperam, sacrificare debuissim, hanc substantiam meam seu facultatem meorum portionem velut filius prodigus in potestate mea habere volui.

XXXI.

118

Præoccupatio, conspiratio, partes, quas aliquis amplectatur atque tueri vult, Sæpe eum adigunt, ut veritatem dissimulet, deformet ac corrumpat. Valentiniani tam acerbè et imperiosè accipiebant eos, qui partes eorum amplecti velle videbantur, ut nullum ad suos conventus admitterent, qui non se ipsis sine ulla exceptione tradidissent, atque ante omnia jurasset in secta ipsorum principia; quae agendi ratione

magnum præbant falsitatis doctrina sua præjudicium, inquit Tertullianus. Et talibus hominibus tenere nos Domine.

XXXII.

119.

Novit veritas ducere, nescit veritas seducere, inquit Richardus à S. Victore*, ideo libenter sequor veritatem, non habeo suspectum talem ducem, cum eo intrepidi ac securi gradior, sine illo à recto abisso tramite, et nihil operor nisi ad meam perniciam.

* part. i. de præparatione animi ad contemplationem. c. 77.

Sed quid fieri potest, ut veritatem hanc cognoscere valeamus. Deus ad hoc tria nobis suppeditat media: addit ipsa: nempe laborem, meditationem, et orationem. Per laborem interdum experientia discimus quod ignorabamus. Per meditationem paulatim supra nos ipsos evahimus. Per orationem pulsamus ad ostium misericordiae Dei, et humiliter ab eo postulamus id, quod infirmis ingenii nostri viribus nunquam assequi valeremus.

120.

XXXIII.

Veritas et sapientia Dei clamitant in plateis et compitis, in foris et portis civitatis, inquit Sapiens*, id est, addit S. Augustinus, quod lumen suum ubique diffundat, Deusque nos ad sui cognitionem vocet modo per lectionem, modo per prædicationem, et modo per interiorum cogitationem aubique per minas et promissiones suas.

* Prov. 20.

At pauci huic veritati aures præbent et obediunt.

* Cor. fatui quæ Eccli. 21.

* Cor eorum est quasi vas confractum, et omnem sapientiam non tanabit. Verbum Sapiens quodcumque audierit suum laudabit, et ad se adjiciet: audivit luxuriosus et displicabit, et projiciet illud post dorsum suum.

Quam fatalis est huic mentis et cordis affectus, inquit S. Gregorius in hunc Ecclesiastici locum! Vesani isti et veritatibus, quas audiunt, rebelles sunt sicut agroti illi, quorum stomachus adeo perturbatus est, ut cibos, quibus nutrire deberet, rejiciat. Veritas est panis, quem misericordia divina ipsis præbet, videntur illum de manu ipsius accipere et manducare, sed cor illorum aggravat, et cum nutrire deberet, eos suffocat. Illam suscipere deberent tanquam consolationem in loco exilii sui, et est valut Sarcina

* Narratio facti quasi sarcina in via. Ibid.

quæ ipsis in via incommodum creat*: ipsis præbatur ut commodum libertatem adipiscantur, et infelices illi cum intuentur valut compedes in pedibus suis, et vincula in manibus suis.

XXXIV.

Ubi harum voluptuosarum animarum, quae nul-
las alias regulas praeter usus, exempla, consuetudines
et docentias humanas norunt, lethifera pax intertur-
batur, tum in eos invehuntur, qui has veritates annun-
ciant; quibus cupiditas, quae rebus suis semper advigilat,
salosam arbitratur: ipsos arguunt temerarii fervoris,
calida hypporisis, quae plura dicunt quam faciunt, vana
affectationis exponendi ex cathedra austaram Moralem
a qua servanda ipsimet longe absunt.

XXXV.

Quandoquidam in collectione animi et seorsu veritas
condi loquuntur, hinc mundo se abdicunt, ut ipsius oblecta-
menta, pompa, Spectacula illius vocem suffocant, vel si esse
vana quadam curiositate illam audire gestiunt, tum illos
adveniunt, qui stylo elegantiori illam annunciant, atque minus
rigida Morali auditoribus suis adblandiri norunt, ferme
sicuti Saul, qui spiritu malo agitatus refocillabatur, la-
viusque habebat cum David cithara suaviter psallabat.

Supplementum.

Frater praestantissimas S. Patrum et aliorum Au-
torum, quos adduximus sententias circa veritatem, obli-
gationem eam dicendi, eadem obediendi, defendendi, et
ab omni mendacio recedendi, leguntur apud S. Augusti-
num excellentia documenta et regulae, Tract. 5. in c. i. Evan-
gelii S. Joannis, lib. 2. De lib. arb. et in Hfal. 118.

122.

Si in nobis quadam veritas et justitia reperitur, non
potest nisi ab hac veritate et justitia provenire, in-
quit, quam accipere nos oportet dum in huius vitae se-
dulo sumus, ut guttae quas ab ea identidem accipiamus,
sint velut ros, qui nos refrigeret, consolatur, atque in via
nostra sustineat, donec pervenerimus ad locum quietis
nostrae, ubi sitim nostram extinguere valeamus divini
illius fontis aquas ubertim bibendo. Si iuncta Christum
Dominum ille qui mentitur, id profert quod in ipso inve-
nit, necessario consequitur, quod qui verum dicit à Deo
habeat quod profert.

Joannes Praecursor Domini dicebat veritatem, sed Je-
sus Christus erat ipsamet veritas, adeoque Jesus Christus Joan-
nem veracem afficiebat; cum nemo hunc veritatis caracte-
rem habere possit nisi per illum qui essentialiter est veritas, p.

Libro 2. De libero arbitrio autem haec inter alia eloquitur: 123.
Solentis audire voces clamantium se beatos, si jaceant in

veritas, sed
hominibus
inter se
um eo
toante, ut
em hanc
reditat
m, et oratione
mus, quod
nos ipsos
isericordia
firmis inju
tant in plebis
Sapientia
ique diffundit
par lationem
rem cogitatione
abent et de
t omnia
e audient
us et bisplacit
orhs affectu
sani isti et
t agroti
t cibos, quibus
is, quam
n de man
um aggravi
suscepit
hui, et est
ipis probat
infelicitate
get vultu

» vasis, vel unguentis odoratissimis perfumentur: Sed quid gra-
 » rantius, quid iucundius inspiratione veritatis? Multi
 » beatam vitam in cantu vocum et tybiarum sibi consti-
 » tuunt, et cum ea sibi desunt, semiseros iudicant: cum
 » autem adsunt, servatur latitudo: nos autem cum menti-
 » bus nostris p.

Apud b. de hincendes duo praelari sermones legun-
 tur. In primo qui est pro Dominica quinta quadrage-
 sima ostendit, quod humana mentis corruptio impu-
 gnet veritatem; et in secundo, quod voluntatis mali-
 tia eam rejiciat. In hunc finem plura adducit s. scrip-
 tura testimonia et efficacia exempla, qua hujus secu-
 li moribus, quos singillatim et accurata recenset, ad-
 aptat. In secundo demonstrat, quod malus voluntatis
 affectus variis modis veritatem impetat, 1.º falsos sen-
 sus ei tribuendo, 2.º persequendo et odiendo eos, qui
 illam proferunt, 3.º malignas adversus eam occupa-
 tiones afferendo.

Vocatio.

obligatio eam à Deo postulandi,
 et in ea fideliter persistendi: quam
 magni intersit bene vitam statum eligere
 media et precautions necessaria ad evi-
 tandam improbam status electionem.

Sermo Primus.

pro feria 3ta
 Pentecostes.
 124-

Ego sum ostium; per me si quis introierit, salvabi-
 bitur; ingredietur et egredietur et pasua inve-
 niet: fur non venit nisi ut furetur et mactet.
 Joan. 10.

Quis nostrum ad hæc dem Christi verba humili fide-
 cia animatum se non sentiet, si sibi hocce testimo-
 nium perhibere potest, quod Christus Dominus curi-
 culi quod ingressus est, ostium ei aperuerit, quod sta-
 tui in quo nunc est, non se manciparit, nisi post
 maturam deliberationem, atque potius prius quibus-
 dam voluntatis ipsius signis?

Verum etiam quis nostrum ad hæc eadem verba
 præ timore non fremet, si omnino contrariam agendi
 rationem inuit, se ipso inconsulto in pravas, quas libi-
 mat stravit, semitas conjiciendo? Salutem suam conse-
 consecutus fuisset, si bonam facisset electionem et
 in ea usque in finem perseverasset; sed quia corio

impetu se Statui, ad quem vocatus non erat, mancipavit, quomodo se tot suum, qui nihil aliud, quam ut ipsum spoliant, jugulent et perdant cupiunt, laqueis extricare valebit?

Hinc agnoscamus quantum nostra intersit ut à Deo ad Statum, in quo nos esse vult, vocemur: quod ipsius sit curare, ut in illum ingrediamur; quod nunquam nobis liceat ipso inconsulto à nos mancipare, quodque quanta sit salutis securitas, ubi eam, quam ipse designavit viam ambulamus, tantum è contra periculum sit, quando ab ea recedimus.

Jam praevidet, quid circa hanc tam magni momenti veritatem objici possit. Si, ajunt, non amplius habemus libertatem eligendi aut deserendi Statum, cui tamerariè nos addiximus: quid prosunt sermones, qui nobis fiunt circa necessitatem vocationis, et obligationis ad Deum recurrendi, ut illam nobis ostendat?

Prosunt utique, fratres mei, enià vero inde discatis, si nempè jam Statui cuiquam addicti estis, culpam, quam in stulta electionis vestrae praecipitatione admisistis resarcire, atque à Deo gratiam postulare, ne patiatur, ut quod tam malè coepistis, infelicem exitum sortiatur.

Prosunt, inquam, inde discatis, si adhuc liberi estis, implorare auxilium à Deo, ut vobis mittat spiritum illum sapientiae et consilii, quo in tam gravi negotio indigetis: Et vos parentes inde etiam discatis ne tyrannicà quâdam auctoritate aut coactâ praecipitatione vos unquam Dominos vocationis liberorum vestrorum constituatis.

Verùm in quocumque Jenum Statu sitis, omnes discatis, quod nihil periculosius sit quàm sibi ad arbitrium efformare vocationem, et quod nihilominus in agendi ratione quam multi tenent, nihil sit frequentius.

Hinc simul obligationes et errores vestros vobis par- 126. Divisio
lam faciam, vel ut melius dicam; hoc quae totum mei sermonis argumentum erit: in prima parte vobis ostendam, quàm maxime intersit bonam facere electionem: et in secunda quanam praecautiones adhiberi debeant, ne mala electio fiat.

In textis mei ~~vel~~ verbis deprehendo duas magnas rationes, quae nos obligant Deum consulere circa vocationem

Parti ma
126.

nostram, atque aliquod voluntatis sua signum ab eo per-
tulare, antequam quidpiam circa electionem, quam
facere nos oportet, statuamus. Jesus Christus dicit nobis
quod ipse sit ostium per quod oportet intrare, prima ra-
tio. Nobis declarat, quod qui per ostium istud intraverit
salutem suam ~~consequatur~~ consequentur sit, atque pinguis
pasca inventurus: Secunda ratio.

Ut vobis Spirituales harum figurarum figuratarum
propositionum sensum aperiam, Hac innunt, Auctori-
tas, quod gradus, quam Deus respectu nostri tenet, auxilia,
qua nobis preparat, et interdum etiam benedictiones tem-
porales, quas in illorum anima effundit quos in eo, quo
volebat, statu collocavit, sint duo magna incitamenta,
qua nos impellunt ad eum consulendum circa vocationem
nostram, nec quidquam agendum nisi prius Sanctam ipsi-
us voluntatem interrogaverimus.

127.

Prima ratio desumta est ex gradu quem Deus te-
net, et supremam, quam in nos habet, auctoritate. Ego sum
ostium, ait Jesus Christus; adeoque immerito quis in-
ovile et domum Patris familias alieni intrare ve-
peret, inquit S. Chrysostomus.

Ecclesiastici temerarii, qui vestris apud Magna-
tes importunitatibus, turpibus vestris apud illos assidui-
tatibus, à quibus beneficia quaedam expectatis, politi-
cis curis illis externam quamdam pietatem ostentandi
qua vobis utilis sit ad adipiscendas dignitates ecclesiasti-
cas, sitote, id non esse ostium: et si aliud vobis aperitur,
mementote, quod postquam Simon Petrus operam unius
ancillae in Praetorium introductus fuisset, illic Magistram
suum negaverit, Ego, ait Jesus Christus, ego sum ostium.

Parentes, qui de liberorum vestrorum sorte suprema
quadam auctoritate decidere vultis, qui aliquos statu ec-
clesiastico manipatis, alios, ut se Monasteriis includant, in-
ducitis, qui istos vocatione sua damnatis, aliis vero illam
divine inspiratis, nec expenditis ad quid sint apti, et qua
ratione Deus vis uti velit: non estis ostium per quod in-
trare eos oportet; an non timetis, ne aliquando vobis di-
catur, quod illos demonibus immolaveritis? Ego, ait Jesus

* Immolaverunt
filios suos et fili-
os suas demonibus
1. Cor. 105.

Christus, ego sum ostium.
Stolidi adolescentes, quos libidinosa voluptas cognationi
conjungit, qua familiam vestram ignominia afficit: Mon-

tas vanae, quae quamvis dotibus, necessariis instituta, tamen non nisi ad dignitates, quae vobis auctoritatem conciliant, aspiratis: Sponsi, propriis commodis studentes, qui non virtutem sed bona et facultates quaritis in illa, quam in Sponsam eligitis: hoc non est ostium, per quod oportet ut in domum Patrisfamilias intratis; sapius electionis vestrae deplorabitur, & val se insensibiles estis, vobis media auferatis expiandi mala quae ex ea sequentur: An ignoratis scriptum esse*, quod parentes domos et divitias dare quidam possint, sed quod proprie Dei sit dare uxorem piam et prudentem. Ego sum ostium, inquit Jesus Christus.

q. temeritatem,

* Domus et divitiae dantur a parentibus a Domino proprie uxorem prudentem. Prov. 19.

Ex hoc sequitur, quod ut Deo gloriam quam meretur, reddamus, atque voluntatis cultu ipsius supremam auctoritatem agnoscamus, nihil grave et momenti alicujus eligere, nec officium aliquod suscipere debeamus, nisi prius ipsum rogaverimus, ut signo aliquo demonstrat, quidnam potius agere nos oporteat.

Omnes facile conveniunt Universi ordinem exigere, ut diversa dentur in eo conditiones. Oportet ut aliqui praecipiant, et alii obediant; aliqui sint divites, alii pauperes; aliqui ad proclaras dignitates erecti, alii servilibus operibus occupantur; aliqui genio praevalcant, alii illius defectum patientur; Nunquid omnes Apostoli? nunquid omnes Prophetae? nunquid omnes Doctores? nunquid omnes virtutes?

128.

* 1. Cor. 12.

Sed advertendum, quod in hac conditionum multitudine et diversitate sit primum quoddam principium, ad quod omnia referenda sunt, necnon supremus quidam Architectus, qui solus lapides ad construendum suum aedificium aptos eligere potest; sapius enim qualis confusio et qualis perturbatio esset, nisi superior quaedam voluntas, iuxta infinita sapientia sua leges aemula disponeret? Si Pater luminum, a quo omne donum perfectum provenit, iis quos vocat, doctos aptos non tribueret ad digna officia fungendum?

Omnes homines ab eodem Creatore prodierunt, ut eandem terram inhabitarent, sed non omnes destinati sunt ad eadem loca occupanda eandemque functiones exercendas. Solius Dei est, cui in varios ipsorum status, aequè jus est ac in ipsorum vitam et mortem, illos ubi voluerit colere, locare * fragile vas terrae, an tibi competit a sigulo quare, cur te formosiorum, quam sis, non formaverit? Operarii temerarii, quos Paterfamilias in vineam suam

* Rom. 9.

misit, an vobis competit ab ipso quaerere, cur majorem vocationem vestri non habuerit quam illorum, qui primum circa horam undecimam ad illam venerunt?

Solius Dei est homines vocare, et si se ipsos vocant, ipsius jura violant. Solius Dei est ipsis ostium aperire, et si sibi levem et morosam vocationem facientes alium de ingrediuntur, an non ab ipso reputantur tanquam fures et latrones?

Nihilominus ubi sunt parentes, qui haec serio perpendant? Iste, inquit, Euleria mancipabitur, ille vero forum sequetur, haec natu major moritari debet, ista vero natu minor monialis fieri: sed tu o mi Deus, qui solus penetras nosti corda hominum, an ita in Secretis et imperiis consiliis tuis Intercessisti? an in tuis judiciis semper generationum ordinem sequeris? an munera distribuis juxta fallaces regulas et vocem politicam hominum?

Secundum communem usum natu minoribus minor portio obtingit quam natu majoribus, et saepe Secreta quadam Providentia oeconomia contrarium evenit. Jacob praefertur Esau, Joseph Ruben, Ephraim Manassi, David fratribus suis: et Deus saepe confundens judicia hominum, ipsis per hoc ostendit, dari supremam quamdam super ipsos auctoritatem, quodque ipse sit ostium, per quod ipsos intrare oportet: Ego sum ostium.

Prosequamur nostram homiliam: Siquis per ostium hoc introierit, Salvabitur. Verba profecto plena mysteriis, quae nobis duas felicitatis species, quibus ille fruitur, qui prout oportet, vocationis suae negotium aggreditur, detegunt: Salvabitur, ecce prima.

Verum ne hic ulterius progrediamur, ab itaque a nobis, ut credamus salutem et praedestinationem animae alicujus unice huic divinae vocationi esse alligatam.

Possumusne sine tremore tristem sortem tuam nobis ob oculos mentis ponere. O infortunata Saul, qui tam probe vocatus fueras; turpam apostasiam, et crudellem sequestrationem tuam; O infamis Juda, qui laqueo te suspendisti? O quam incomprehensibilia sunt judicia Dei!

Quid ergo ex his Jesu Christi verbis concludere possumus, quod vocationis sit velut prima via et janua salutis. Quos Deus praedestinavit, hos et vocavit, quos autem vocavit et illos justificavit, et quos justificavit, illos et glorificavit inquit Apostolus.*

* Rom. 8.

179.
get pascha in-
vaniet?

Prodestinatio, en decretum, et, prout illam vocat
S. Augustinus, bonum propositum misericordia Dei erga
electos. Gloria, sive terminus et praemium: justificatio,
en medium: vocatio, en ostium, et qui per illud intrant
salvabuntur, si usque in finem perseveraverint.

Mors introivit in mundum, at peccatum ad januam
aperuit: vita in illum introbit, sed Jesus Christus et gra-
tia ipsius eam in illum introducant. Primus Adam nos
perdidit, quia voluntas nostra in ipsius voluntate, valuti in-
clusa fuit: Secundus nos salvabit, si voluntas nostra ipsius
voluntati conjuncta, et, prout idem Apostolus loquitur,
conformis imagini ipsius reperta fuerit. Si quis per hoc os-
tium introierit, salvabitur.

Et haec est felicitas eorum, qui vocem Dei voci car-
nis, et Sanctas gratia ipsius inspirationes inordinatis
natura motibus praefereutes, illum in electione. Sta-
tus sui consulunt, atque consiliis, quae circa ipsos forat,
ingenuè respondere student. Illum in suum vocant
auxilium, illi declarant, se sine ulla habitatione fac-
turos quidquid eis praecipere ultrò voluerit, voluntati-
que sua renunciaturos, ut unice ipsius voluntatem fa-
ciant. An non sic illum impellunt, ut ipsis necessarium
ad salutem lumen tribuat?

Equidem verum est, quòd cum his omnibus bonis propo- 130.
sitis, quae non nisi à Deo proveniunt, nihil ipsis debeant:
Sed non minus verum est, quòd cum ipsis auxilium suum
promiserit, atque fidelis sit promissis suis, us ipsorum
gratià ultrò stare velit.

Mira misericordia ipsius et bonitatis indulgentia!
Si propter ipsum bonis, honoribus, voluptatibus munus
remittunt, posset dicere se hujus rei rationem initurum,
hòcque plusquam satis forat: Sed ulterius progreditur, ait
enim se ipsum et magnam eorum futurum esse merca-
dem: Si ipsi libertatem et potestatem, quam in se ipsos
habent, sacrificant et devotent, multum utique esset,
si ipsis diceretur, quòd sacrificium istud in pretio sit habi-
turus, sed ultrò addere vult, quòd si illum timeant, ipse
met ipsorum voluntatem sit facturus. Si munus sui
esse reputant non nisi ipsius sequi consilium, posset ipsis
dicere, quòd super ipsos firmat nos sit oculos suos: id dicit et
scit, hòcque plusquam satis est: Sed addit insuper, se illis
daturum cor novum, atque poniturum spiritum suum in
medio ipsorum.

* Eo mercas tua
magna nimis
Gen. 15.

* Voluntatem ti-
mantium se fa-
ciat. Psal. 134.

* Firmabo super
te oculos meos,
Psal. 31

* Cor meum dabo
vobis. Esai. 55.

Porro ubi loco Spiritus nostri Dei Spiritum habemus, ubi non nobis duntaxat, sed Deo auras probemus; ubi propria Scientia nostra diffidimus, et Dei consilium sequimur, rectam Salutis viam ambulamus, et sive ingrediamur sive egrediamur, sub tam bono Duce nunquam ab eâ deviamus. Recti sumus in nostris intentionibus, in nostris consiliis, à propriis commodis alieni, firmi in nostris bonis propositis, in nostra agendi ratione humiles, in feriore nostro constantas, in praecipuis occupationibus nostris collecti; tales enim sunt effectus, quos in anima Spiritus ille progignit, qui à Sapiente * nuncupatur unicus et multiplex: Spiritus unicus in sua natura: Spiritus, fecundus et valet multiplex in suis operationibus; Spiritus unicus, illum solum consulit; Spiritus, fecundus et valet multiplex in suis operationibus, se ipsi communicat secundum varias gratiarum suarum mensuras et varietatem illuciorum suorum. Spiritus unicus: non nisi mandato ipsius expectat ad agendum: Spiritus fecundus et valet multiplex, novit eam ad salutem per varia semitarum genera ducere: per prosperitatem et adversitatem, desiderium et timorem; pro misera et miras; actionem et quietam: Qui introit per ostium salvabitur inquit Iesus Christus, inno adit, pasua pingua inveniet.

* Spiritus unicus et multiplex. Sapient. 7.

131.

Voco pingua pasua suavitates illas interiores, quietem illam animae, unctiones illas coelestes, secretum illud gaudium, quae omnia in statu ad quem à Deo vocati sumus, degustamus. Voco pingua pasua sinceras illas et innocentes amicitias in connubiis, quorum nodos Deus constrinxit; dulces illas christianarum virginum consolationes, quae claustrum ingressae in casti amoris sui actu exclamant: o quam bonus Deus Israël his qui recto sunt corde! Elegi, et mihi in electione mea bene est, minorque molestia sed major satisfactio, dum vitam humilem et absconditam ducio in domo Domini! quam si habitarem in tabernaculis peccatorum. Voco pingua pasua auxilia illa, quae accipiunt non solum quantum ad spirituale sed sapius etiam quantum ad temporale illi et illa, qui in eo stater sunt, in quo Deus illos esse vult, atque ipsemet collocavit. Ipsae inquit David, me regit, et nihil mihi deerit: in loco excellentissim

pasuorum me corroboravit, animam vite restituit, et No-
minis sui gloria amulus in Semitas justitiae deduxit
me. Quid merito metuum sub tam bono Duce et be-
neficio Pastore? Mortem? verum etsi ambulare deberem
in medio umbrarum ipsius nullum malum timebo,
quia mecum est. Molestas Deviationes? Sed pedum ipsi-
us me in rectam viam reducet. Severas correptiones?
Sed haec sunt baculus et virga Pastoris mei mihique con-
solationem offerant. Indignationem et tribulationem
eorum qui me affligunt? Sed paravit ante me mansam
lanciam adversus abjectam et malignam ipsorum invi-
diam; molestas cogitationes, quibus dulcissima etiam-
num quies saepe perturbatur? Sed oleum gratiae ipsius eas
amollit. Equam exquisitum et inebrians aut vinum, quo
calix meus repletus est. Psal. 22.

Anima ad inspirationes Dei Dociles, et qua sine
ipsius consilio nihil aggredi Statuitis id suaviter
experimini in statu ad quem vos vocavit: vel si in
eo quasdam exiguas amaritudines sentitis, haec ipsae
probationes vos consolantur, persuasivumque vobis habi-
tis, quod a peccatis vestris vos emundent, atque ad mu-
nera vestra magis attentos vos efficiant. Si pax nihil
aliud est quam tranquillitas ordinis, eam vobis qui in
isto ordine estis, Deus promittit et tribuit.

Pax est tran-
quillitas or-
dinis. S. Thomas.
132.

Non eadem est vestra ratio, qui ob defectum vocatio-
nis ex hoc ordine egressi estis, illum perturbastis, atque
locum, in quo vos esse oportebat, deseruistis: Saepe non nisi
molestias, contradictiones, infortunas invenistis: hujus
istam reddit rationem S. Augustinus.

* Ordo postulat, ut homines sub Deo sint non solum per
suam naturam, sed etiam per bonum usum sua liber-
tatis, et per tam perfectam subjectionem, ut sine ipso
nihil aggrediantur. Attamen quando se ipsos in pro-
prios suos iudices erigunt in electione status quem am-
plectuntur, volunt se aliquo modo ab hac subjectione
subtrahere: ita ut, sicut Deus se ipsum regit et gubernat,
etiam se ipsos regere et gubernare valint. Hoc proinde
sufficit ut infelices sint. Si in suo ordine et loco essent,
multam inveniant consolationem et quietem; sed
quampotimum ab eo discedunt, quid aliud expectare
possunt, nisi aequinas et afflictiones?

* S. Aug. lib. De
Ordine.

Enimvero eadem est forma ratio pacis animae ac
Sanitatis corporis, inquit S. Augustinus. Quamvis
aliquis firmo et robusto sit corpore, tamen quamprimum
os membri alicujus luxatum est atque extra locum
suum, dolores patitur, qui magnos ejulatus ab ipso
extorquent: vera figura eorum, quae peraguntur in
illis animabus, quae extra statum, et si ita loqui fas
est, extra communisuram sunt, in qua Deus eas esse ve-
labat, pro ipsis non est nisi afflictio et dolor in viis quas
ambulant.

Contortio et infirmitas in viis communis. Rom. 7.

Ex his concludamus, fratres mei, nihil esse periculosius,
quam cum quis sibi ad arbitrium vocationem efficit,
nihilque majoris momenti quam cum consulit Deum
ad faciendam bonam electionem: Verum quae ratione
ea bene succedat, et quae non adhibenda sint
praecautioes, ne mala fiat? Illis ego sum ut eas vobis
significem et exponam? Ecce solummodo tres praecipuae,
quas in sacris libris nostris invenistis, et de quibus in
secunda sermonis mei parte loquar.

Capitulum 2da
133.

Nolite fieri sicut
equus et mulus,
quibus non est
intellectus.

Prima harum necessariorum praecautio, ne
mala electionis periculo nos exponamus his Regii
prophetae verbis nobis explicatur, qui nos monet, ne
similes simus brutis, quae cum intellectu careant sine
ulla attentione ad prima, quae ipsos ferunt, objecta
feruntur.

Haec nimisquam multos videmus, qui sine
deliberatione et electione vivunt, et qui in quodam
sensu bruti detiores, propter nullum finem agunt.
Si ab illis quaeratur, quemnam sibi proponant
finem, vix respondere possunt, ipsaque, quam
dant, responsio, magis tamentatem et
vesaniam ipsorum prodit.

Biba, comede,
epulare. Luc.
22.

* Judic. 17.

Quibusdam non alius finis est quam bibere et
comede: talis erat finis divitis illius, quem gula
ad ad balneam conditionem ~~conditionem~~ abiecerat, ut
animam suam veluti totam carneam intuens eam
ad epulandum invitaret. Alii pro fine non nisi
lucrum sibi proponunt, quod ex statu quem
amplaxerunt ipsis obveniat. * Talis erat finis
Levite illius, qui de regione in regionem
currans Michae quo pergeret querenti nihil
aliud respondit nisi Vado ut habitem ubi potueris,
at utile mihi esse perspexero. Utinam hae
nostra cetera non inveniantur similes Levite.

Multi quemquam obvium statum accipiunt, hic
militiam, ille matrimonium. Glagitiosa Societas,

puella alicujus festivitas est saepe criminosa obligatio par
 vatitum commercium contracta..... Adolescens aliquis
 tunc impura amicitia fascino traditus, nec Deum nec pro-
 priam audit rationem. Mens seducta, inabriata, debi-
 litata veneno, quod cor occupavit, non amplius vires ha-
 bet se adversus voluptatis illucina tuendi. Somnosa ipsi
 videtur, id sufficit. Philisthaea sit necne, parentes con-
 sentiant vel dissentiant; fortunam suam amittat vel
 discrimini exponat; sit cum ipsa felix vel infelix, haec
 non attendit: cupiditas adeo animum illius occupavit, ut
 saepe etiam illum impediatur, ne amicos suos consulat, vel
 electionis suae temeritatem perpendat: Quanta caecitas!
Nolite fieri, ait David, sicut equus et mulus, quibus non est
intellectus.

Quid ergo agendum? Sibi ipsi diffidare, non temere ^{se} pro-
 pria proclivitate tradere, non permittere se cartis quibusdam
 objectorum occurrentium illucis seduci.

Loth inventa perpulchra regione cujus abundantia
 capiebatur, circa electionem terrae, ad quam iret, minimè de-
 liberavit. ^{* genes. 13.} Quamprimum Abraham ipsi dixisset: En dexte-
 ram en Sinistram, quamcumque volueris elige; ad partes
 Sodoma secessit. Si prius suorum habitatorum mores in-
 quirisset, vel si providere potuisset horrandum infortu-
 nium, quod civitati illi imminerebat, utique illam in
 habitationis suae locum non elegisset: Sed haec praec-
 cautione usus non est, imò nequidem de ea cogitavit.
 Volo dicere, Auditores, quod certa quaedam objecta ino-
 pinatè occurrentis animam fascino ipsiusque con-
 sensum rapiant, quin ferè id ipsa animadvertat. Ipsius
 cupiditates illam obscurant, amor proprius illam seducit,
 Daemon et mundus illam decipiunt; si Sapiens et pia
 esset, inimicis suis diffideret, atque ex gravi hoc Sancti
 Spiritus monito compendium faceret? Fili sine consi- ^{4 Culi 32.}
lio nihil facias, et post factum non poenitebit.

Secunda praecautio, quam quis, ut vocationem suam ^{135.}
 minus incertam efficiat, adhibere debet, in eo consis-
 tit, ut eos consulat, quos Deus sua auctoritate munivit,
 vel lumine suo illustravit. Liberi habetis paren-
 tes vestros, Divinas juxta et humanas leges tenemini
 eos honorare: Sed mementote, quod inter praecipua ob-
 servantia quam ipsis debetis, signa illud sit, si nam-
 pe consilium et consensum eorum expectatis. Sunt vestri
 Angeli tutelares, Sapienti ipsorum Directioni Providentia
 vos subiecit, ambulate semitas, per quas vos ducent: ma-

lius norunt quid vobis conveniat quam vos; et si vera sapientia principia sectantur, Dominum consulent, sicut Abraham, antequam, quid eligere debeatis, vobis inspirant.

Hic pius pater, quae ad filii sui matrimonium necessariae erant, ordinavit et disposuit. Videbatur Isaac nullam habere partem in matrimonio ad quod destinabatur: tanta erat ei observantia submissio. Abraham misit Eliezer in regionem longinquam, et cum servus iste circa certos eventus, in quibus quid ipsi agendum foret, ignorasset, ne turberis, inquit ad illum Abraham, Dominus

* Genes. 24.

Deus caeli, qui tulit me de domo patris mei, ipse mittet Angelum suum coram te, ut accipias uxorem filio meo in terra, ad quam te mitto. Ipsemet Isaac postquam ab Eliezer quae acta fuerant, intellexit, quamvis Rebecam non novisset, tamen eam velut sibi à Dei ipsius manu datam suscepit, tanta fuit ipsius tranquillitas et submissio; unde etiam S. Scriptura memorat, eum non nisi ad meditandum Deumque prosequendum foras sub vesperam egressum fuisse.

* Egressus foras ad meditandum in agro inclinatus iam die. Ibid.

Liberi diserte hinc munera vestra, considerate parentes vestros tanquam duces, quos Deus vobis reliquit, ut vos in illis semitis vos ducant, quos forte nunquam arripseritis, si proprio vestro iudicio vos permitteretis: tanquam homines qui ipsius auctoritate muniti merito vobis ostendunt, quid eligere vos oporteat: tanquam Abrahamae, qui illum semper praeculis habentes sequi magnam merentur submissionem, ac Isaac submissio fuit: Et vos parentes ex hac historia diserte nullam vocationem liberis vestris inspirare, nisi postquam à Deo postulaveritis, ut in tanto, quod vobis ipsis incumbit, negotio vos illuminare velit.

Verum in quocumque seminum statu sitis habetis Pastores vestros et viros illuminatos, quibus intima animarum vestrarum in tribunalibus poenitentiae patefacitis: Hi sunt alii Angeli, quos Deus vobis mittit ad preparandas vias ejus et vestras. Crediderim eos peritos, Spirituales, idoneos ad danda vobis salubria consilia, sine affectione vobis placendi aut metu vobis displicendi, homines magna experientia et fere tales, qualis erat Angelus ille, qui Tobiae juniori dixit: Novi viam, qua Iteit

in regionem Madorum, et omnia itinera ejus frequenter ambulavi. An non multos reperire est, qui his votibus sunt praediti? Sed meminereitis, quod praecleara haec qualitates, quae ipsis vos dirigendi iustri-
bunt, etiam vobis obligationem illos consulendi imponant.

Denique tertia praecautio, quam adhibere vos oportet his Christi Jesu verbis continetur: Quis ex vobis volens turrim aedificare, non prius sedens computat sumptus qui necessarij sunt, si habeat ad perficiendum, ne posteaquam posuerit fundamentum et non potuerit perficere omnes qui vident, incipiant illudersi dicentes: quia hic homo coepit aedificare, et non potuit consummare.

Quot sunt qui si sapienti animo rem expendissent, procul dubio ab arripiendo statu, qui ipsis conveniens non erat, et ad cuius munera adimplenda inaptos se sentiunt, abstinuissent? Ecclesia Dei mei majus tibi inde obveniret emolumentum; munera judiciaria non tantum dedecus sustineretis à vacuis hominibus illis, qui solam ambitionem suam consulentes arbitrantur sufficere, dummodo ipsis ad vos emenda satis sit pecuniarum, parum solliciti examinare per otium utrum necessaria scientia et integritate praediti, atque ut oportet à propriis commodis alieni sint, ut vos juxta divinas et humanas leges exercent.

Si quidem pii Ecclesiastici sacros ministerio suo cum honore funguntur, quot alii inveniuntur qui illud arripiunt nullo adhibito otio ad examinandum num ad idonei sint, num in eo salutem suam operaturi, atque cum fructu aliquo fratrum suorum salutem promoturi sint? Quodcumque vocationis suae signum habeant, illud ipsis suspectum esse debet, donec supputaverint an huic Evangelicae perfectionis turri, quam aedificare meditantur, perficiendae sumtus necessarios suppeditare valeant.

Quodnam vocationis signum minus suspectum quam Jeremiae? Deus ipsi dixerat, quod antequam à sinu matris suae exivisset, illum jam sanctificasset, atque prophetam inter gentes constituisset. Attamen non praetermisit supputare sumtus ad tam grave ministerium necessarios, et considerans, quod non nisi adhuc quindecim esset annorum, ait ad eum:

* Jerem. c. 1.

Hae Domine, vides quod loqui nesciam, quia non nisi puer adhuc sum: Quod pueri, qui non nisi linguam saeculi norunt, atque peccato suo originali plura alia actualia et voluntaria addiderunt? Clariora se mancipant, quin opportunè et per otium examina- verint, et ut expressionibus Christi Domini utar, Seden- tes computaverint Suntus necessarios ad tam difficile moliman?

Quodnam vocationis signum minus suspectum ac Joannis Baptistae? Propheta, quae longè prius quàm in mundum veniret, ipsum velut Angelum et futu- rum Messiam Praecursorem intuita est; miraculum quod patri ejus evenit, ejus lingua soluta fuit, ut testi- monium perhiberet eum à coelo Destinatum esse ad eminentem dignitatem hanc; invicta missionis ejus argumenta erant. Nihilominus potiore vita sua partem in obscurâ solitudine quasi per otium et Sedens examinatus, quid Deus ab ipso expectaret, trans- agit, neque prius à deserto suo exivit, quàm ubi velut novum mandatum accepit.

Factum est ven- tum Domini su- per Joannem in deserto. Luc. 2. 137.

Quos videmus, qui desideriorum temeritate voca- tionem divinam praevenientes, se ipsos ad varia eule- sia vel fori munera vocant, quin prius expendant, num Suntus ad perfectionem aedifici, quod extorere incipiunt, necessarios suppeditare possint? Si tam sapientes adhibuissent precautions, hominum con- tantum, prout plerumque contingit, et quod adhuc magis timendum, Dei indignationem non incurrent.

Muneribus sese ingerunt, quibus cum honore fun- gi ipsis est impossibile. Inia vires suas metiri, necnon id quod poterant, cum eo quod agere tenebantur, comparare omiserunt, nunquam ipsis succedet, quod aggrediuntur, ut ut bonam intentionem ha- bere videantur. Cur non dicebant, quod dixit Ba- rid, quando arma Saïdis ei oblata fuerunt, cum quibus adversus Philisthaeorum Gigantem pugna- turus erat? Haec arma mihi nimis gravia sunt, ma- jorem mihi afferent molestiam quàm subsidium, illo-

usum non ha-
bero. 1. Reg. 17.

usum non habes. Cur de se ipsis non sentiebant, quod sensit vir ille, de quo apud Isaim fit mentio, cum agnos-

caus exiguam suam dextaritate et peritiam, is qui eum
 principem suum constituere volebant, respondit*: *Isaie 3.*
In domo mea non est panis neque vestimentum, nolite
me constituere principem populi.

Si a quo et serio animo examinarent id quod in se
 suscipere volunt, et quam parum ad ea munera, qua
 avaritia vel superbia inspirat, sapia sint idonei, magnas
 à Deo gratias, imò secundum mundum mibe exiguas con-
 solationes acciperent: Sed quia rarum est, ut has precau-
 tiones adhibeant, an mirandum, quòd sapia tam flagitio-
 sos et infelices se reddant?

Ad praevenienda haec mala, in ea qua Spiritus Sanctus
 vobis praescribit*. In omnibus qua aggredimini deprecemini *Eccli. 37.*
 altissimum, ut vos dirigat in via veritatis, firmate vos-
 met ipsos in conscientia bona et recta: quando Deus eidem
 hanc bonitatem et rectitudinem, ^{se dicit} scilicet vos fideliorum
 consiliarium non habituros.

Cum non omnia omnibus sint utilia et convenientia,
 denique vita status, in quibus aliqui prosperam alii vero
 adversam experiuntur fortunam, eligite illum, qui vo-
 bis magis convenit, et si postquam vos ipsos probaveritis,
 inveniatis quidpiam quod vobis non conveniat, cavete ne
 illud vobis concedatis. Ante omnia verbum verax cuncta qua
 agitis praecedat, et consilium Domini sit omnium vestra-
 rum actionum regula, si felices in hoc et altero mundo
 vere cupitis.

Vocatio.

obligatio eam à Deo postulandi et in ea fide-
 liter perseverandi: Quantum intersit elige-
 re vitae statum: media et praecautiones ne-
 cessariae ad evitandam malam electionem.

Sermo Secundus.

Quaecunque dixerit vobis facite. *Joan. 2.*

Prudentem Sponsi et Sponsae in Cana Galilaeae agendi
 rationem satis laudare non possumus, quòd Jesum Chris-
 tum ad nuptias suas vocaverint, sive honor affinitatis,
 quia ipsi propter Mariam matrem ejus conjuncti erant,
 eos ad hoc civilitatis officium inter cognatos valde commu-
 ne impulerit; sive ingens fama praestantis meriti et
 missionis hujus divini convivae, jam à Joanne Baptista
 Praecursore ipsius, Philippo et Natanaele discipulis ejus,
 qui illum secuti fuerant, agnita fuerit potens illucium,
 ut eum rogarent, ne ipsis hanc gratiam denegaret, satis pruden-
 tes fuerunt, ut eam peterent, et felices ut obtinerent.

*pro Dom. 2. a
 post Epiphani.*

138.

**Origenes hom. 9
 in Joan.*

Itaque ipsorum nuptiis interfuit, presentia sua probans Sanctitatem matrimoniorum Christianorum, qua quidam haeretici quondam temere damnaturi essent, imò palam faciens per conversionem aquae in vinum, quod primum miraculorum suorum fuit, se in hunc mundum venisse non solum ut Statum istum probaret et sanctificaret, sed etiam ut super alias professiones, ad quas illic quicquid amplectuntur, ipsum vocarent, gratiam suam effunderet.

* Ego sum ostium

* Hoc est, prout jam adnotavi, ostium per quod quis intrare debet, si serio salutem suam operam navare velit: sed quamvis etiam per illud intraret, id est, ad illam vocationem suam à Deo accepisset, perniciosus error foret credere, nihil ulterius ei esse agendum, sed caetera providentia et misericordia ipsius esse committenda. An non vinum defecit illis qui Christum Jesum ad suas nuptias invitaverant? et si miraculum, quod ibidem patravit, non fecisset, quanto pudore suffusi non fuissent? an gratia destinata ad obsequium Status alicujus munera adeo officiosa et praesentes sunt ut iis, quos Deus in eo collocavit, nunquam desint? Fides et experientia contrarium satis demonstrant.

Quidam Statu suo haud contenti illum mutare volunt, sunt homines morosi et inquisti: alii in eo, in quo sunt, permanentes, illius munera non servant, sunt homines leves aut desidiosi: sed quomodo tandem modo res se habeat, quamvis rectè ad Statum in quo sunt, vocati fuerint, quomodo in eo salutem suam consequentur? Si namque filii ipsi adaptentur illis dixit, quibus vinum defecerat: Quodcumque filius meus dixerit vobis facite. Si, inquam, nullas legitimas rationes habentes deserendi Statum in quo sunt, in eo permanent; prima ratio salutem in eo consequendi. Si in suo Statu persistentes, in eo laborent, illiusque omnia munera servant; Secunda ratio in eo salutem consequendi. Et his totus sermo meus continetur: Quodcumque dixerit vobis facite.

Divisio.
139.

q. ea quae Beata virgo

Parti ma
340.

Quicquid humani cordis motus voluerit propius observare, facile intelliget, quod impatientia Statum suum deserendi plerumque ab una ex his causis proveniat, scilicet vel ex inordinato desiderio dignitatis et honores adipiscendi, vel ex naturali repugnantia Status sui arbitratam tolerandi.

Priores conquaruntur obscuram obscuram et mediocrem conditionem, cui se mancipatos vident, et meliorem cuperent. Secundi non nisi murmureando exces Statum sui por-

ab eis liberari vellent. Quid utrisque dicemus?
 Permanete in Statu in quo estis, nisi illum deserendi
 potentes habeatis rationes; Sed ante omnia nec Super-
 bia motus, nec cupiditatis vestra propensionem, nec
 mentis vestrae illusiones sequamini: quodcumque Christus
dixerit vobis facite.

Si serio infortunia iis fere inevitabilia, qui in emi-
 nentibus conditionibus sunt collocati perpendere-
 mus; si consideraremus, quod honores humani magis perti-
 mescendi sint propter summam in iis salutem suam ope-
 randi difficultatem quam aestimandi propter tempora-
 lia commoda, quae illi nobis offerunt; quod dignitates eos,
 qui illis muniti sunt, magis onerent quam honorent;
 quod fore impossibile sit, ut qui statum mutat non
 etiam mores mutet, atque prosperitas minus faveat Chris-
 tianis, quorum mentes depravat, quam adversitas, quae
 indolenter ipsos ad suum officium revocat: Si,
 inquam aequo animo haec omnia revolveremus, tran-
 quilli in loco quem occupamus, permaneremus, nec no-
 bis providentiam Dei providentia contrariam fabricare intenderemus,
 sed ipsius mandata praestolaremur, donec Ro-
 chrislinus dicat: Amice ascende Superius. * Luc. 14.

Santum abest, ut Superbia semper turbulenta et
 inquieta anima otium relinquat. haec serio revolvendi,
 quin potius illi persuadet statum, in quo languet duntaxat,
 quocumque deum prois ipsi eluctandum esse,
 quod aequum sit eundem gradum tenere ac in tenent
 qui eadem habent merita, nec ignave permittendum
 se ab aliis deieci, quibus minora sunt merita: Hoc saeculo
 non amplius in usu esse, ut ad obtinendas praecipuas Ecce-
 siae dignitates quis se occultet: quod perinde sit si quis
 per portam sive aliunde domum Domini ingrediatur
 ut alius dominetur, sumtuosa et commode vivat, quod
 dignitas in foro, munus in negotio, locus in administratio-
 ne rerum publicarum sint gradus duntaxat ad nancis-
 cendam pinguiorem et ampliore fortunam, atque cum
 honore plabejam et miseram majorum suorum conditionem
 sopoliendum.

Inde moerore illi, quos quis in se ipso devorat, aut fre-
 quentes querimoniae illae, quae illos obtundit, quibus infor-
 tunia sua narrat circa injustitiam inimicorum, teporem ami-
 corum, indolentiam protectorum suorum.

Inde continua agitationes, furiosa impatientia illa
liberis suis Splendide prospiciendi, praeclaras dignitates
illis emendi, vel commoda matrimonia conciliandi.
Inde acerbitates illae et indignationes, quod videt
alios eminentiori loco collocatos quàm se ipsis digniorem
arbitratur. Inde ferox illa tristitia, vobamens po-
testatis emulatio, immoderata desideria supra
alios in aliquo eminendi, violenti conatus quacun-
demum via Deteriorem, in qua est, Statum eluctandi ut
ad meliorem transeat.

Quot mulieres maritis suis dicunt quod unor Job suo
dicebat? num in tua simplicitate semper manebis? an
Deo serviendo prout ei servis illustriores et ditior?
agendi rationem muta, vel in tua stoliditate move-
re.

Quot puella, quia sibi persuadent, vel ipsis dictum
fuit se formosas esse necnon ingenio et merito valere,
luculentas conditiones, quia infra se esse arbitrantur,
repudiant non nisi praeclari et eminentioris Sponsos or-
dinis Sponsos ambientes, qui eis nobilitatem et amplas
facultates tribuant, et quae hac ridicula sua obstina-
tione tandem redactas se vident ad plorandam reliquis
vita sua diebus virginitatem suam? conjugium inire
volebant cum filiis cedrorum, et semper cardui ma-
nent.

Quot ambitiosi modestiae consanguineorum su-
orum vim inferentes, illos urgent ad se manifestan-
dum, ut ex dignitatibus, ad quas in saeculo evadentur,
at ex honoribus, quos accipient, Splendor aliquis in
eos redundet? Quot qui ipsis ea dicunt, quae Jesu-
Christo consanguineis ipsius dicebant*, cum tam ma-
gna facias, penesque te stat, ut evaharis, manifesta
te ipsum mundo: nemo in occulto facit ea, quae ipsi ma-
gna commoda conciliare possunt.

Talia sentire vel aliis inspirare est caracter vano-
rum inquietorum hominum illorum, qui cum Deo
et cum se ipsis haud contenti singulis momentis conan-
tur Statum, in quo illos posuit, eluctari. Ubi semel eo
savenent, quid non audent? Omnis exemplis Ab-
salonis, qui patrem suum solio deturbare nititur; Si-
bae, qui ut ex servo Dominus fiat, bona Miphibosoth
occupat, Agar, quae sua servitutis impatiens Abra-
mae et Sarae intolerabilem se afficit; Ptolomaei, qui be-
ficium suum et liberos ejus, quos vult ad suam exactionem
obstantia intuebatur, interfecit: omnis aliis exemplis,

* Nemo in occulto
quid facit, et
quae ipse in
palam esse: si
haec facis mani-
festa te ipsum
mundo. Joan.
6.7.

quibus nostri libri sacri repleti sunt; quid haec nostra adhuc aetate non agunt homines, quando se ab obscuro et mediocri statu, sub quo gement, expedire studeant? Melius stare cuperent, rarumque est, ut in hac conditionis mutatione non magnas perpaterent injustitias.

Verum quamvis ex hac parte se flagitiosos non offerant, attamen ethnica quadam cupiditas et occulta repugnantia tolerandi molestias status, cui mancipati sunt et a quo liberari cuperant, in causa est, quod illius crucis non nisi murmure portent, atque eis exire cuperent: Saevius character hominum, qui hac ratione sua vocationi desunt, et qui dum in eam humiliter patientia salutem suam consequi possent, damnationem incurrunt.

Duo communiter in statu aliquo solent eos deterere, qui illum amplexi sunt, inquit S. Bernardus*. Quidam illum fastidiunt, quia nimium vilis et abjectus est; alii quia nimis incommodus, easque asperitates non libenter tolerant: Haec tamen, addit memoratus S. Bernardus, sunt duo latera crucis, cui Jesus Christus affixus fuit, et nos una secum ei affigere vult, ut si uni tantum lateri inniti velimus, nihil agimus.

142.
* De vita et moribus Clericorum c. 14. num. 43.

Si cum tranquillitate status vestri humilitatem toleratis, atque divina voluntati totos vos permittatis, iam multum agitis: Sed hoc nondum sufficit, ut ex gratia vocationis vestrae proficiatis; oportet ut illius molestias et amaritudines patienter feratis, et sic duobus crucis lateribus innitemini.

Ingentes clavi Deum, quem adoratis, ei affixerunt, et ubi status, quem amplexi estis, est indissolubilis, obligationes vestrae tot sunt clavi, qui ei vos affigunt. Non juvat amplius deliberare et eligere, res est conclusa, sive bona sive mala fuerit electio vestra, quartio nunc est, ut in ea salutem consequamini, presentissimumque medium, quod providentia et misericordia Dei vobis offerunt, est, ut per bonum crucem vestrarum unum vos ipsos sanctificatis.

Si uxori alligati estis, nolite quaerere solutionem, inquit Apostolus*, permanete in statu in quo estis: Ecce vestri clavi, ecce vestra vincula. Et si uxorem haberetis

* Alligatus es uxori noli quaerere solutionem i. Cor. 7.

... furiosa impetu
... di, pro clavis
... testimonia
... nationes, quod
... os quo se quibus
... iustitia, vobis
... rata dicitur
... enti corates que
... est, statum
... dicunt quod
... ata semper
... illustriores
... sua soliditate
... oscedent, vobis
... enis et
... infra se
... minentior
... is nobilitate
... ac ridicula
... t ad plura
... hiam: con
... et semper
... consanguine
... ut ad se
... as in saecula
... t, splendor
... a dicunt, que
... abant, cum
... t vobis
... lto fauces, que
... ti.
... are est
... illorum, qui
... gulis mon
... ductari: ubi
... Amiffis
... deturbari
... t, bona
... utis in
... cit; p
... ab ad
... : omiffis

Unusquisque in
quo vocatus est
permaneat apud
Deum. Ibid.

aque arrogantem et superbam ac Michol, aque mali-
gram et violentam ac Jessabat, aque quietis vestre ini-
micam ac uxorem tobie, aque in injuriis et imprecatis
nibus fornicandam ac uxorem Job, permante cum illa,
enimvero eam elegistis.

Et vos mulieres, quae maritis vestris alligatae estis, ne
ab ipsis Separari cupiatis, sive a partibus Divortis, sive Discor-
diis, odiis, et occultis inimicitis. Etri aque abriani offent
ac Nabal, aque Decotors et Dissoluti ac filius prodigus,
aque bruti ac Namroth, aque impudentes ac Semei, aque
Stolidi ac illi, qui turrim Babel edificaverunt, manete
cum illis; haec sunt crucee vestrae: haec sunt afflictiones
et mala illa carnis quibus vos eximere hic Apostolus ultro
cupiebat. Verum aliam conditionem amplexa estis,
nihil modo Superest aliud, quam ut in ea salutem vestram
consequamini.

* Ibid.

* Unde sis mulier si virum salvum non facies? aut unde
sis vir, si mulierem salvam non facies? Sed quidquid
evenerit, Deus satis benignus est ut vobis vera media
sanctitatem adipiscendi in vestro statu suppeditet, quin
illum deseratis, Supportate invicem vitia et imperfec-
tiones vestras, Sufferte cum patientia, Dissimulate
cum Sapientia, reprobandite cum mansuetudine.

143.

In statu in quo me positum vides, in mentis et corpo-
ris molestis, quibus me agitatum sentio, salutem me-
am operari nequeo, inquis; Equid illam operari non va-
les? attamen vult Deus, ut illam in statu tuo operaris,
multa aliae, quae maritos tuos longe superiores habuerunt,
salutem suam operatae sunt. Nulla mihi consolatio nul-
la quies: Sed scito, quod haec consolationum et gaudio-
rum sensibilibus privatione te Deus ad se vocet, atque
oblectamenta, quae invocata capere posses, cordis per-
fundens amaritudinibus te in via, quae ducit ad coelum,
cohorret.

Non possum Deum orare: quis te impedit? Job quam-
quam pessimam haberet uxorem, ad eum tamen in Star-
quilinico sedens proceres fundebat; David quamvis uxori
suae exigua esset humilitas et religio, Septies in die illum
orabat, nec quidquam eum a solitis pietatis suae exercitiis
avertere poterat. Ipsamet patientia tua, quae, prout ait

* Patientia opus
perfectum ha-
bet. Jac. c. 1.

S. Jacobus Apostolus opera sua perfecta efficit, tibi oratio-
nis loco erit et si tranquilla crucee status tui portave-

ris, hae poenitentia species erit tibi velut secunda in tuo naufragio tabula.

Sacramenta frequentare neques adeo aridum et perplexum sentio cor meum: Offer Deo has exteriores et interiores molestias; Sicque preparabis animum ad frequentanda cum fructu poenitentiae ac sacra mensae tribunalia. Ibi in amaritudine animae tuae peccatorum tuorum onus depones, et Dominus iis, quibus molestias et afflictiones teras manifestabis, apta, quibus iis liberari possis, media inspirabit. Hic in corde puro: tale animi id est esse suppono: Suscipies Patrem misericordiarum, et Deum totius consolationis, qui te consolabitur in omni tribulatione tua, nec patietur, ut supra vires tuas tenteris.

* 2. Cor. c. i.

Utro agnosco me non esse in eo statu, in quo esse deberem, et quia Deum non consului, vocationis meae negotium male mihi cessit. Idultrò conceperim, enimvero hoc nimisquam frequenter accidit: Sed error factus est, ne malo pro malo addas namque pusillanimitatem et desperationem. Amplexere statum tuum in spiritu poenitentiae et resignationis, poteris cum auxilio gratiae ad bonum finem perducere id quod iniqua habuit initia.

Probabiliter Ruth non videbatur ad thalamum nuptialem Booz vocata, nihilominus ipsius humilitas, mansuetudo, obsequentia ipsius matrimonium beatum effecerunt. Gemo, ora, ede coram Deo gemitus non impatientiae et murmurationis, sed doloris et submissionis ad sanctam illius voluntatem. Dic ei, non in spiritu Isaii, sed in spiritu humiliato et contrito: * Num unam tantum benedictionem habes pater mi. Doloribus tuis et lacrymis permotus forte dicat tibi quemadmodum Isaac: * in pinguedine terrae et rore coeli futura sit benedictio tua. In pinguedine terrae, in consolationes temporales; In rore coeli, in dona caelestia.

* Genes. 28.

Quod si omnes has magnas veritates probe intelligerant, o quot molestias et moerores devitarent! o quot benedictiones et gratias sibi auerterent! * Vicia quae erant aspara, fierent recta. Nec amplius tot divorcia et dissidia in familiis, tot confusiones in cleso, tot provaricationes et injustitiae in aliis conditionibus viderentur. Enimvero quae modo de matrimonio in particulari eloquutus sum,

* Erunt prava in directa et aspara in rias planas. Isai. 40.

intelligi debent. De quibuslibet Statibus in genere, quorum suavitatem equidem omnes delectare volunt, sed cruce illorum portare detrectant plerique. Et qui illas portarent, cum saepe vix tantum sibi imperare valeant, ut illorum munera at obligationes adimpleant. Nihilominus iis Satisfacere oportet, et qui laborem professioni sua annexum detrectat, is se ipsum perdit, quamvis ritè ad eam vocatus sit: Secunda propositio, qua aequè ac prima Seriam animi volutionem expetit.

Barb. Ja
144.

*i. Rat. s.

Non Solum de vocatione ad Christianismum generatim, sed etiam de vocatione ad Status particulares loquitur loquitur Apostolus, quando ait: Satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciatis.

Non ex sola qualitate hominum per Baptisma re-generatorum et in sinu Ecclesiae educatorum, sed ex qualitate Magistratum, Ecclesiasticorum, opificum, mercatorum ad laborem at adimplentionem munerum nostrorum tenamur: Enimvero Apostolus damnat huc indolentiam et desidiam eorum, qui non faciunt opera Status sui, errores ac pravam et inordinatam agendi rationem eorum, qui illa male faciunt. Oportet ergo ut quisque in Statu suo laboret, ~~et in eo~~ ~~adimpleret~~ ipsiusque munera adimpleat; oportet ergo, ut in eo cum fructu laboret, eaque ritè exequatur: Duae obligationes cuiuslibet impositae, qui in suo Statu salutem consequi cupit.

Laborare at munera Status sui adimplere grava illud iugum est omnibus Adae filiis impositum,

* Occupatio magna creat a est omnibus hominibus, et iugum grava super filios Adae. Eccl. 1. 40.

145.

inquit Ecclesiasticus*. Id intuetur vult magnam occupationem, qua pro omnibus hominibus facta est, et cum ipsis nata videtur.

Quidam laborant corpore, alii mente. Arator vomere sinitur duritiam terra, quam sudoribus suis irrigat; litteratus dies transigit noctesque perdit operosis vigiliis, qui Sanitate in ipsis exhaustiunt: Mercatores et opifices negotiationes et artes suas

exercent, Magistratus et Judices professionis suae mun-
neribus incumbunt. Imprimis etiamnum Principes
occupationes suas et labores habent; Sunt pro eo, qui
sedet super thronum gloriae suae, aequis ac prois, qui in ter-
ram sunt inuoluti et pulvere cooperti.

Verum ut ut quilibet teneatur laborare et Status sui
munera adimplere, tamen nimisquam raperuntur,
qui onus istud exuere totis viribus nituntur. Otiositas
quae multam malitiam docet, Scholam toti mundo aper-
tam tenet, atque cum S. Augustino dici potest, nullam ma-
gistrum insinari, cujus dicta libentius excipiantur,

Ibi puella quae quietem diligit et voluptatem suam,
non nisi cum morore et tardio labori se subicit quod tar-
dus potest illum incipiens, et quod citius potest, illum fi-
nians. Hic effrenis adolescens filio prodigo similis nonni-
si voluptuosam et mollem vitam diligit dissipans suam
sustantiam cum prostibulis et meretricibus, domum pater-
nam, in qua ea qua valet libertate frui non potest, de-
serens ut militia nomen det si que professionem amplec-
tens, quae illum magis adhuc fatigat, quam ea, a qua de-
sideria sua illum abduxit.

Quid dicam de tot utriusque Sexus personis, quibus
labor odiosus est et intolerabilis? De viris illis, qui cum
professionem suam cum honore exercere possent, lusu,
deambulationibus, haeculationibus tempus darent, quod
honestae occupationi, cui providentia Domini suam bana-
dictionem largiri dignaretur, tribuere deberent? De mu-
lieribus maritatis et otiosis viduis illis, quae de domo in
domum uisitant, cum rei domesticae, educationi proli-
am, recto familiae sua ^{ordini} sapienti et vigilantis oeconomiae
intendere deberent? Suntne opera illa ad ad necessaria
ad firmandam vocationem suam, atque Status sui mune-
ra rite obeunda?

Benedictus sis Domine, quod volueris, ut in abjectissi-
mis etiamnum, et secundum speciem inutilissimis con-
ditionibus inveniamus unde sanctificemur. Ultra vis pa-
tri rationem habere laboris, quem impendit ut victum
liberis suis providat, matri sollicitudinis, quae abjectissi-
ma etiamnum rei domesticae munera exercet, hanc
et hanc securam quam gerunt domesticorum suorum, stu-
di quod adhibet servus in prostando exigua obsequia sua,
ad quae alias tenetur. Sive magnos sive parvos omnes vocas

* A voridante
Super sedem
gloriosam us-
que ad humilia-
tum in terra et
cinera. Ibid.

Multam malitiam docet otiositas. S. Aug. lib. de quere Monachos.

Statibus in quibus
es de quibus
tantum sibi
at obligati
atque fore
unum dicit
eam vocat
ma. Seriam
ad Christiani
ione ad statu
olus, quod
am vestram
inum per
ica educato
Eclesiastic
orem et aliq
amur. Qu
et desub
i, erroris
in eorum
isque in
ipsumque
eo cum fr
ligationes
item conse
is sui aliq
de filiis
ur volut mag
nibus fact
e, alii man
e, quam
igit nol
in ipis
ationes et

ad participationem Regni illius, cujus porta infine usque
iusque diei, quemadmodum urbium, non clauduntur:
imò per quot portas illud ingredi possunt? cum in eo tres
sint ex parte orientis, tres ex parte Septentrionis, tres
ex parte Meridiei, et tres ex parte Occidentis?

Ergo omnes in id incumbamus, ut rempe munera
Statûs nostri fideliter obeamus: Idem Deus, qui nos labo-
ri adstrinxit, illum benedicet et fortunabit, et in qua-
cumque demum professione simus, dummodo honesta sit
et christiana, certam facere poterimus vocationem nos-
tram per bona opera nostra.

148.

Quam magnis ergo peccati se reos efficiunt illi et illæ,
qui potioram vitæ suæ partem in indolenti otiositate tran-
sunt? illi et illæ, qui sine agitatione et scrupulo nihil
aliud agunt, quam ut bibant, adant, dormiant, longos et
inutiles sermones terant?

Hæc obveniunt habituali languore illius simulatione
contracto, Desidia suæ pænsationis loco quosdam commen-
titias agitudines prætexentes, super quibus ab aliis sibi
condolesi gestiunt. Illæ industriâ maritorum suorum
sive prospero quodam venti flatu evecta fortunam suam
velut legitimam Desidia causam habent. Arbitrantur
otium esse signum eminentiæ, eorum verò rei domesti-
cæ non nisi plebajas vel facultatibus destitutas mulieres
spectare. Negligentia ipsarum vis titulus est potentia
eminentis conditionis suæ, et laboriores sunt illæ, quæ non
tam ex studio laboris, quam ex inertia tardis, quibus-
dam ad luxum suum conducantibus operibus incumbunt.

* Prov. 31.

An ergo ab exemplo, quod ipsa fortis mulier illa,
quam Sapiens* ad eò præclarè nobis depingit, præbet,
nunquam intelligent obligationem, quam habent Sta-
tûs sui munera obeundi? Procul ut rem domesticam
negligat, atque molli otiositate bona mariti sui dissi-
pet, oculos semper habet apertos ad necessitates domus
suæ, ut iis opportunè prospiciat. Id agit modò ac alie-
num dissolvendo, modò redditus suos augendo emione villa
aliujus, modò se alendo de fructibus vineæ, quam planta-
vit, modò domesticis suis victum et amictum necessarium
præbendo, modò lanam et fuscum apprehendendo suisque ma-

vibus operando cum tanta dextaritate, et attentione, ut op-
rariis, quorum laborem dirigit, magno sit exemplo. O
quam necessaria sunt hujus characteris mulieres! at quam
rara sunt! Quot mariti se felices existimarent, si tam
vigilantes at laboriosas habarent uxores? Verum quod ait
Sapienter, nimisquam verum est, scilicet tales et procul in
in ultimis finibus esse quarendas.

* Mulierum fortam
quis inveniat?
procul et deul-
timis finibus
potium ejus.
Ibid.

Nec etiamnum sufficit in suo statu operari illiusque
munera obire, addidi, quod oporteat in eo cum fructu opera-
ri, eaque rite obire: Idque S. Paulus intelligit quando
bona nuncupat opera illa, qua exigit ad certam faciendam
vocationem nostram.

Ita, bona respectu ordinis, qui in illis ponitur, ita,
bona respectu finis, qua in eis sibi proponitur. Bona ope-
ra quidam, sed pro posterò, agere ea, et extra limites voca-
tionis suae vagari ad quereudas occupationes supervacuas
et exteras, id hic Apostolus improbat et damnat. Rogamus
vos, inquit scribens ad Thessalonicenses*, ut negotium vestrum
agatis, quasi dicere voluisset, ait S. Anselmus, aliorum
negotia vobis quidem cordi sunt, id enim opus charitatis
esse potest, sed tamen prius qua vestra sunt curate, haec
charitas a vobismet ipsis incipere debet, ut pote, cujus praei-
cipua objecta estis.

147.
* Thessalon. i.
c. 14.

Aliis emendandis incumbite, si Status, quem amplexi
estis, id exigit, sed prius vos ipsos emendare studete. Officium
Magdalena, pace mea, peragite, sed si ad ministerium
Martha vocati estis, ne illud negligatis, ut intempestivis
Devotionis exercitiis insistatis, qua vos impediunt quominus
ea, qua officii vestri sunt, agatis.

Omnia ordinatè fiant. Quidam ubi aliquibus conducere
possunt, qui aliis, noivis epant. Quidquid Deus operatus est
idem ordine, pondere, et mensurâ fecit: Spiritus ipsius est
Spiritus regula, et consilii et prudentia: quod vobis conve-
nit insequere praecepit sumite, De cetero quieti sitis et nego-
tium vestrum agatis.

Addidi quod, ut haec Status vestri opera efficiantur bona,
oporteat illa propter bonum ^{facere} facere. Propter quem finem,
queritis? nempe oportet ut ea faciatis in Spiritu poenitan-
tiae ad expiationem peccatorum vestrorum, nec id adhuc
sufficit, enim vero oportet etiam, ut ea faciatis in Spiritu
pietatis et religionis, quo Deus honoretur et colatur.

Sunt opera hypocritarum, ipsorum finis malus est; tantum abest, ut eis mercedem aliquam in altera vita mercedem recipiant, quin potius terribiliter punientur. Sunt opera virtuosorum iuxta mundi opinionem justorum seu honestorum, sed quia illa precise non agunt, ut eis Deum glorificent, erunt opera saltem ipsis inutilia, et facit Deus, ut ea illis ad peccatum non imputet. Sed sunt opera secundum Paul' justorum, qui propriam sanctificationem suam animo intendunt; qui ea Deo offerunt, qui eorum rogant, ut ea accepta habere dignetur, qui ab ipso gratiam postulant, ut in ipsis coronare dignetur propria sua dona, qui in signum gratitudinis et amoris sui ad eum ea remittunt quae ab infinita et gratuita misericordia ipsius proveniunt.

Hic est finis ille, Auditoras, quem vobis proponere debatis, ut per vestra bona opera vocationem vestram et electionem caritatem faciatis. Quid obest quò minus id faciatis, quaevit S. Augustinus? Quid impedit servum Dei manibus operantem pfallere nomini Domini alligini? Tot et tanta agunt mortales pro mundo infideli et ingrato: cur nihil agerent pro mundi Creatore, qui tam copiosam mercedem illis retribuit, qui exiguos labores suos ei offerunt, ac in communis circumferentia sua status sui centros se continent.

Tot flagitationis vel inutilibus cogitationibus se tradunt, cur ab errore suo non revocarent animum inconstantem et vagum, ut bonas et sanctas concipiat? Cor suum tot sterilibus vel malis desideriis permittunt, cur illud non preparant ad bona et utilia afformanda? Linguam suam tot mundanis cantilenis prophanant, cur illam non consecrarent quibusdam pietatis cantionibus, quibus mens et cor nutriuntur?

In solus Domine, tam bonas et salubres cogitationes nobis potes inspirare, atque nos ad tam sancta proponenda adducere. O Deus patrum meorum, O Deus misericordia, qui fecisti omnia verbo vitae, da mihi illam sedem tuam vnum astricticam sapientiam, mitte illam de sanctuario tuo coelesti, ut macum sit et laborat, sedamque qui tibi gratum et acceptum sit. Haec ratione in statu meo sanctitatem adipiscar, atque sperare potero mercedem quam promisisti eis, qui tibi bona serviant.

* Lib. de opere
Monachorum.

Documenta Moralia.

Sensa Patrum et Theologorum, Concio-
natorum veterum et recentiorum circa
Vocationem, obligationem eam à Deo
postulandi, atque in ea fideliter perma-
nendi: Quam multum intersit bene Sta-
tum vitæ eligere, media et præcautiones,
ne mala elatio fiat.

I.

149.

Duo perniciosi errores, quorum consecutiones Ecle-
sia sanctissima fuerunt, variâ hominum men-
tes diviserunt. Quidam arbitrati sunt, immotum
fatum quoddam omnibus vitæ eventibus præsidere,
quemadmodum Superiorem ordinem omnes creaturas sive
rationales sive irrationales ad suos fines revocare, atque
quod ut ut quis Deliberaret et consuleret, à quadam
causa dominante atque omnia ad suum arbitrium
dirigente etiamnum necius et imprudens trahatur.

Alii contrariam omninò viam incuntes, tuiti sunt
hominem se ipsum regere ac gubernare posse; et quod,
cum per Dei gratiam proprio suo arbitrio et voluntati
relictus esset hac prima gratia æquitate et sapientiâ
sibi ab infinitâ, Creatoris sui bonitate obviantibus
comitata sufficiat ad quidpiam certum eligendum, et
quia in manibus consilii sui positus fuisset in semet ipso
inveniret, unde id amplecteretur quod sibi utile censa-
ret, atque id relinqueret et rejiceret, quod sibi noci-
uum esse censeret.

II.

Ecclesia Catholica, quam Spiritus veritatis semper
regit, binos hos adeò perniciosos errores anathemate
seruit. Primum est, dixit ad priores, quod invictum
fatum summo jure hominibus dominatur: Idem Deus qui
eos creavit, ipsis rationem suam et libertatem reliquit.
Primum est, dixit ad secundos, quod homines se ipsos
regere et gubernare seorsum possint. Ex quo peccatum ori-
ginale totam corrupt naturam, erroris et ignorantia
tanabræ adeò naturales ipsis facta fuerunt, ut cum ipsis
creata fuisset videantur. Si in minoris etiamnum momen-
ti rebus alieno indigent consilio quæ fieri possent, ut in iis,
ubi de eorum æterna felicitate aut infelicitate agitur,

sui ipsorum moderatores, consiliani, ac Iuces essent.

III.

Ex hoc praeclaro Moralis principio, duo consequuntur; primum, quod cum Deus libertatem hominibus reliquerit vocationem eligendi, si male eam elegerint, omne malum, quod inde ipsis oboritur, sibi ipsis imputare debeant, si vero bene, id Deo imprimis ac curae, quam habuerunt ipsum consulendi, adscribere debeant, quod in ipsis initium est sapientiae et subjectionis titulus. Secundum est, quod cum naturaliter mentalis. Secundum est, quod cum naturaliter mentalis vitiatam et cor depravatam gerant, sibi ipsis diffidere debeant, ac credere, quod se ipsos regere non valeant, sed teneantur alibi quaerere id quod in se ipsis invenire non possunt, sed ubi illud inveniant nisi in Deo, qui solus bona consilia ipsis dare potest.

* Serm. i. Bernardus.

Enimvero Spiritus Dei est, inquit S. Bernardus, qui illos monet, docet, movet. Ipsos monet in suis vacillationibus, ipsos docet in sua ignorantia, ipsos movet in suo languore. Spiritus Dei est, ait quoque S. Prosper,

* In respons. ad capitula gal. lorum

qui eos non solum ad cognoscendam sed ad faciendam iustitiam per actus singulos adiuvat, ita ut sine illo nihil verae sanctaeque pietatis habere, cogitare, dicere, agere valeant.

IV.

151.

Solius Dei est nos vocare, quamvis id fides nobis non dicat, mille extraordinarii eventus id certis quibusdam exemplis palam facerent, ubi quidpiam insolitum et divinum reperiri facile iudicatur.

Quis credidisset futurum fore, ut unus ex filiis Isai scriptum Juda teneret? Quis ex his filiis illos Davidi non praetulisset, quos natura pluribus externis dotibus instructurisse videbatur? Nihilominus ille eligitur, de quo nulla erat cogitatio: et Deus, qui nobis ostendere amat, quantum iudicia sua à nostris differant, voluit nos hoc exemplo convincere voluit, quod ipsius sit nos vocare:

* i. Reg. 16.

En quid S. Scriptura hac de re loquatur? Venit Dominus ad Samuelem: imple cornu tuum oleo et veni ut mittam te ad Isai Bethleemitam, providi enim mihi Regem in filiis eius. fecit ergo Samuel sicut locutus est ei Dominus. Venitque in Bethleem, et mox sanctificavit Isai et filios eius, et vocavit eos ad sacrificium. Cumque ingressi essent, vidit Eliab, et ait: Num hunc elegit

Dominus, non, respondit Dominus; Ne respicias vultum eius, neque altitudinem Staturae ejus, quoniam abjeci eum, nec juxta intuitum hominis ego judico, homo enim videt ea quae parent, Dominus autem cor. Et vocavit Isai Abinadab, cum Samma ac reliquos filios suos, qui tunc domi erant, sed Deus nullum ex illis elegerat; quapropter dixit Samuel ad Isai: Nunquid jam completi sunt filii tui? Qui respondit: Adhuc reliquus est parvulus et pascit oves. Et ait Samuel ad Isai: Mitte et adhuc eum; et quamprimum illum vidit Samuel, tulit cornu suum olei, et unxit eum in medio fratrum ejus.

V.

Haec circumstantia juxta mentem S. Chrysostomi tribus nobis palam faciunt: primum, quod a Deo nostram vocationem expectare debeamus; secundum, quod per precum nostrarum sacrificium idam ab eo postulare nos oportet; tertium, quod saepe nobis vitae electionem inspirat, quae nunquam nobis venisset in mentem.

VI.

152.

Unge quemcumque monstravero tibi, ait Deus ad Samuelem, mystica verba, quae ex sententia S. Gregorii nos docent, quod electio alicujus Ministri Jesu Christi ad Deum pertineat, quod homines quidem eam ungere possint, sed quod Deus eum eligat, et quod, cum caeca personarum acceptione externa dotes virtuti et merito praferuntur, eos quaerant quos sibi ipsis monstrant, et non quos Deus monstrasset.

* In c. ii. lib. i. Reg.

Ne respicias vultum neque altitudinem Staturae ejus: alia verba quae nobis denotant, quod nec agnita conditione nec alia exteriores dotes hae Staturae altitudine et elegantia vultu figurata, quidquam sint coram Deo, qui nec scientiam nec opera aestimat, nisi quantum fundantur in vera humilitate.

VII.

Providi in filiis Isai mihi Regem, Deus non tantum dicit: Providi, sed addit, providi mihi. Hoc grande mysterium includit; Providi in filiis Isai mihi Regem, inquit S. Basilii Seleucionensis*, non solum quia ex Davide Christus secundum carnem nasiturus erat, verum etiam quia Deus regnum Principis hujus tanquam proprium regnum suum intrabat. Arcanam miraculi dispensationem. Filium legit, non clare dicit: Ungetur mihi Rex David, sed providi in filiis Isai, ne humana gratia esse videa-

* In Davidis historiam orat. 14.

» turuntio, sed à Deo: O Propheta expecta unctioem
 » gratia, ne extemporale regis proclamatio dignitatis eva-
 » dat imminutio, neve gloriam adulteret regnantis no-
 » titia. Orem incredibilem! David cum oculis sub die-
 » agit, et Deus in caelo super regno consilia cogitat. Medi-
 » us inter ejus fratres Samiuel, quem eligerat dubius hae-
 » bat, in omnes jecit oculos, et quis mitteret gratia et inspi-
 » ratio divina praestolatur. Cornu invergens rejectaneum
 » ut ungeret, agebat, sed oleum fluere reusabat, ne cum
 » errante propheta faceret, et fluxa natura sursum detineba-
 » tur gratia legibus obscura capiteque, à quo resiliabat gra-
 » tia, relinquebat aridum. Præsto erat et alter, Tertius quo-
 » que cum germanis, sed nubes eorum est Deo acceptus, qui
 » nec generationum ordinem, nec externas dotes respicit.
 » Pater de minimo filiorum suorum non cogitat, et Deus de
 » illo cogitat. De repente David producitur parvus aetate,
 » animo magnus trahit in commendationem oculos Creatoris
 » perinde ac si diceret ad Samuelem: tu mortali oculo corporis
 » magnitudinem dimensus mirabaris, et ego ante omnia
 » anima pulchritudinem intueor, et ubi hunc invenis thesau-
 » rum, illum diligo, atque praefers. Hoc factum est in electione
 » hujus parvi pastoris; gratia enim statim ad unctioem
 » movit manum. Nondum cornu invergebatur, et oleum pro-
 » peranter diffusibat, unctioque sententiam confirmabat.

153.

VIII.

Antiquis Sinagogæ temporibus, et primis etiamnum
 Ecclesiae saeculis, certis quibusdam extraordinariis signis
 Deus electionem manifestabat eorum, quos vocabat.
 Rubus, qui ardet, et non comburitur Moysi demon-
 strat, quod Deus illum suâ presentia corroborare, ei-
 que pro populi sui gubernationem committere ve-
 lit. Ramus seu virga, quæ florat, quamvis à stipite suo
 avulsa ostendit populo Israëlitico quod Deus elegerit
 Aaronem pro omnibus aliis. Velut rore madidum in
 madis arida terra Gedeonam impellit, ut imperium sus-
 cipiat exercitus, qui contra Madianitas dimicare debet.

Oportet ut Ecclesia ad eligendum Apostolum loco per-
 sidi Juda dicat Deo: Domine qui corda nosti omnium, or-
 tando quem elegeris.

hinc ad id...
 ...

IX.

Quamvis haec signa diversa sint, nihilominus ab uno eodemque principio proveniunt. Modo suavis Zaphirus Eliam afflat, modo Spiritus Superior Danielis Spiritum excitat et animat. Hic verbum Domini missionem tribuit Jeremia: ibi Christus Apostolos suos vocat, ipsisque dicit, ut illum sequantur, et eant docere gentes. Modo Stella ducit Magos ad praesepe Domini in Bethlehchem, modo fulgur in via Damasci Saulum prosternit; modo columba per aliquod temporis spatium volitat super caput illius, quem Deus in Episcopum elegit, tandem quiescit: Ex hac de re eventum satis specialem, quem Cardinalis Petrus Damiani refert de S. Severo*.

* Serm. 2. de S. Severo
v. 14.
121. p. 79.

Mortuo urbis Ravenna Episcopo conveniunt populi illic, quorum intererat, ad eligendum novum Episcopum, qui ei in sua Sede succederet, et quia antiquis illis temporibus interdum columba apparebat, qua super caput illius quiescere solabat, quem Coelum ad hoc munus destinare volabat: quilibet cum impatientia volatum et quietem hujus mystica avis praestolabatur. Venit ipsa, et quamprimum apparuit, nide inquisti oculi motum ipsius observabant: Quo ibit? Super quem requiescet? Ubique tumultus confusus in eularia bombi apum circa alveum suum volitantium instar excitabatur. Vidit ipsa virum vix notum propè Ecclesiae januam stantem, statimque rapide super caeterorum capita pertransiens ad ipsum volat, et ut ut eam a se repellere conatur, tamen supra caput ejus mansit. Hoc satis fuit, ut ipsi totique conventui signa darentur vocationis atque divinae electionis suae.

X.

Procul dubio dicitur, quod si quis tam apertis signis vocationem suam cognosceret, multis liberaretur inquietudinibus et perplexitatibus mentis; sed quod cum haec miracula non amplius eveniant, et proinde nihil sit difficilius, quam circa electionem faciendam Dei voluntatem cognoscere, quid agendum sit ignoratur.

Verum qui ita loquuntur, non animadvertunt, quod tantum absit, ut difficultas cognoscendi voluntatem Domini ratione vocationis suae merito Christiani alius animi frangere possit, quin potius illum humiliare simul et animare debeat. Haec ratione fides ipsius excitatur, patientia probatur, spes firmatur, ipsaque mentis

incertis inquietudo illum adigit ad querenda omnia
apta media ad cognoscendum, quid Deus ab illo exigat.
Haec ratione ipsumat Dei Silentium illum movet ad
proces et mortificationes suas duplicandas, ad sapies fre-
quentanda Sacramenta poenitentiae et Eucharistiae, quotannis
quoddam Sanctae ejus voluntatis Signum accipiat.

Nam cur Deus tacet, atque illum in incertitudine status,
quam amplecti debet, relinquit? an ut in ignoram animi
dejectionem labatur, dicatque sibi: quia Deus mihi non lo-
quitur, nihil melius agere possum, quam ut propensio-
nem meam sequar? Id dixit et egit Saul, Sed et etiam id
cum coronam privavit et vitam.

155.

XI.

Istud Dei Silentium respectu nostri unum est ex prae-
cipuis mediis, quae ipsius providentia et misericordia nobis
offert ad nostram Sanctificationem. Si nos in ista suspensio-
ne et perplexitate relinquit, nonne id agit, ut cum ma-
jori otio examinemus pericula status, ad quam magis
propendimus, annosa? pericula, quae nobis manerent
incognita, si subito violentos coeca et proscriptis cupi-
ditatis impetus sequeremur; pericula, quae iniqua
amici iniquam consilia, familiae aliquis commoda,
amor honoris aut voluptatis, colloquium inopinatum et
adiciens nobis occultarent.

+ c. 37. " Omnis homo, qui consultitur, dat consilium suum,
" inquit Author libri Ecclesiastici*, Sed sunt, qui illud da-
" do se ipsos solos respiciunt, propter utilitatem, quam
" ex illo haurient. Ne super rebus Sanctis hominem con-
" sulas irragiosum, Super justitia injustum, Super gel-
" lo timidum, Super pietate impium; Super asidui-
" tate ad laborem pigrum, multa enim bona consilia
" ab ipsis referes. Hujusmodi hominibus diffide, ne
" forte plantent rudem in via tuas, et cum tibi dicunt,
" viam tuam esse bonam semoto in loco se teneant,
" ut videant, quid tibi sit eventurum.

156

XII.

Consultite Deum, bona electis ab ipso pendet,
Nostri corda ho. Sors vestra est in manibus ejus. Ipse novit corda homi-
nimum. num, et ipsius sapientiam. Eligit quem vult, ostendit
quem elegit, et ipsius auctoritas et designatio.

Ad munus aliquod tria requiruntur meritum
Subiecti, ipsius electio, et ipsius nominatio: tria
quae ad Deum pertinent.

Quod ii, quibus Ecclesia sua regimen pertinent
eisque commisit, Seminaria erigant ad exami-
nandam vocationem alumnorum: an nulla hinc
inapat hypocrisis? an non hi alumni ad tempus
ultum ad pietatam et collectionem componant,
quam facile mutare poterunt, ubi, quod desidera-
bant, obtinuerint? an non interdum necessitas
ad has partes amplectendas cogat? an non commo-
da obarata vel multis liberis onusta familia hu-
jus vocationis ~~hujus~~ ~~rationis~~ partem constituent?
Sicis, Domine, tu qui nosti corda omnium.

Leges condant Principes ad impedendas et ar-
cendas pravitates, quae committi solent in adminis-
tratione justitia; jubeant, ut non nisi probitatis
viri et in rebus tractandis experti et solertes eligan-
tur; an non tamen inveniuntur qui sibi ipsis spe-
cialem faciunt vocationem, atque sine arduo
ne, sine integritate, sine dotibus officia avidè
suscipiunt ut per ea suspectam fortunam suam tuean-
tur, ut in provincia aliqua timeantur? An tales jus-
titiae amorem cordi habent? An non nisi proprium
commodum et honorem aucupantur. Tu Domine
id nosti?

Quisquis ergo se ipsum, inconsulto Domino Deo,
vocat, is ipsius Sapientiam, libertatem, et poten-
tiam simul offendit, arroganti temeritate in ejus
jura involat, se arbitrum illius, quod ab ipso proveni-
re debet, constituit, atque dignum se arbitratur
status penitus, plerumque indignus est.

XIII.

*S. Bernardus nobili cuidam Ecclesiastico adoles- * Ep. ad Bon-
centi, ab ipso querenti, num Archiepiscopatum non.
Coloniensem, ad quem electus fuerat, acceptare de-
beret necne, ista respondet: Quæris à me consilium, et
an volentibus te promovere ad Episcopatum acquies-
cere debeas? Quis hoc mortalium definire præsumat? et
Deus forsitan vocat, quis audeat dissuadere? Fortè non et
vocat, quis appropinquare consulat? Utrum vero et
vocalis Dei sit, an non sit, quis sive possit excepto et
Spiritu, qui servatur etiam alta Dei: vel sicut fortè et

» revelaverit ipse? Magis quoque reddidit dubium con-
 » silium illa in litteris tuis humilis et terribilis con-
 » fessio, qua vitam tuam tam graviter, et, ut credo, non
 » nisi veraciter accusas; nec enim negandum est,
 » hujusmodi vitam indignam esse tam Sacri dignitate
 » ministerii..... Horreo, factor, considerans, unde et
 » quò vocaris, praesertim cum nullum intercessit poeni-
 » tentia. tempus, per quod utumque hujusmodi
 » periculosissimus transitus fiat. Et quidem rectus
 » ordo requirit, ut prius propriam, deinde alienas cura-
 » re studias consentias; primus quippe pietatis gra-
 » dus est, de quo scriptum est: miserere anime tuae pla-
 » rens Deo, ex hoc autem ad miserandum proximum recto
 » iam tramite charitas ordinata procedit, quippe quem
 » ad sui quisque mensuram amare praecipit. Quod si in
 » hunc modum, quo te hactenus ipse amasti, et tibi com-
 » mittere amatus es, malo ego quidem tibi non com-
 » mittere quam sic diligere. Sed quid si suam Deus auclerat
 » gratiam, et multiplicet misericordiam, et sit ad ras-
 » tituendam innocentiam efficacior valeat clementia,
 » quam diuturna poenitentia..... Hoc salutis compen-
 » sium sanctus ille latro consecutus est uno eodemque
 » die simul et confessus latrocinia et introductus in glo-
 » riam. Hoc subitum pietatis remedium percepit felix
 » illa peccatrix, cum repente, ubi superabundave-
 » rant delicta abundare cepit et gratia. Hoc et ille pa-
 » ralyticus in Evangelio, duplex atque celerimum
 » potentissima bonitatis percipit beneficium prius-
 » mente quam carne curatus. Sed aliud est celere
 » accipere veniam peccatorum, et aliud de ipsis sceleribus
 » ad infulas mox proveli dignitatum. Vides ta-
 » men ~~Matthaeum~~ Matthaeum de talonia ad Apostolatus
 » culman assumptum: Sed me rursum conturbat, quòd
 » non prius audierit cum ceteris ~~Apostolis~~ ~~Apostolis~~ ~~Co-~~
 » apostolis suis: ita in universum orbem, praedicate
 » Evangelium, quam egavit poenitentiam multo tem-
 » pore et labore sequendo Dominum, quocumque ierat.
 » Sed et si occurrat de Ambrosio, quòd de tribunaliibus
 » ad sacerdotium raptus fuerit, non me valde confortat,
 » cum a puero mundam in mundo duxerit vitam: et etiam
 » faga et latebris multisque dissimulationum modis de-

dinare conatus sit. Hæc interim à me ad id quod quaeris, *cc*
 suspensivè responsa sufficiant, neque enim possum, *cc*
 unde certus non sum, certam profere sententiam. *cc*
 unum tamen impendere possumus nostræ videlicet *cc*
 pro hac re orationis ad Deum qualescunque. Suffragium. *cc*

XIV.

Coaci et temerarii filii hominum, qui vos ipsos re- *158.*
 gere, vosque sortis vestrae arbitros officere pretenditis,
 quo loco vobis Deus est? quo loco vos ipsos ponitis? Num
 vobis Deum imaginamini velut divinitatem indolen-
 tam, qui nullius rei curam gerat, qui potius Servus
 quam Sapiens moderator. Diversorum vita eventu-
 um, nullatenus attendat ad eos, vestram agendi ratio-
 nam intuens volut quidpiam sibi indifferens, cuius nonni-
 si frigidus et otiosus Spectator est?

Quo loco vosmet ipsos collocatis? an ignoratis, quod
 tristis experientia tam saepe vos docuit, quod cupiditates
 vestrae vos excœcant, mala propensio vestra vos trahat,
 atque omnia, quæ vos circumdant, ad nihil aliud sint,
 quam ut vos seducant? Quod, cum nesciatis, quid vobis
 conveniat, periculum subest multos errores committan-
 di, quorum moesta consecutiones sunt infinitæ, et
 propemodum irreparabiles?

Omnibus naturæ vestrae infirmitatibus, omnibus
 cupiditatum vestrarum aberrationibus, omnibus Status
 vestri periculis traditi, quomodo firmi stare poteritis?
 Si humana infirmitas in viâ, in quâ Deus eam collora-
 vet, non nisi vacillando graditur: quò deveniet, cum
 auxilio Dei privata erit?

Initia statim gratias susceptis, silenti, secessionis
 à mundo vobis concesserat: felices hæc propensiones, quæ
 ab ipso proveniebant, temperatis illa suavis et honesta,
 mans illa facilis et tranquilla, conscientia illa recta
 et timorata, tot veluti signa erant illius erga vos volun-
 tatis: ea tamen neglexistis, et electionem facientes,
 quam vobis non inspiravit, statum prorsus contrarium
 amplexi estis. Quid eveniet? Sanctitas thalami nup-
 tialis erit pro vobis occasio diffidiorum et divortii;
 ex Sacramento gratiæ et benedictionis facietis fon-
 tem confusionis vel opus prorsus carneum. Mala vita
 vestra liberis vestris erit perversitatis exemplar. Offi-
 cium, quod ex solis vobis elegistis non erit nisi fatalis
 siogulus innocentia vestrae atque continua lapsus

ocasio. Divitiae vestrae sunt fructus injustitiarum
vestrarum, et dignitates obiectum ambitionis vestrae.
Prosperitas vos delectabit, adversitas vero crudelibus
impatiens vos tradet; et tandem perditionem ves-
tram invenietis in iisdem Statibus, in quibus salutem
suam consecuti sunt ii, quos Providentia in illis collocavit.

179

XV.

Est idem fornacis Babylonica ignis: attamen
ii, quos curiositas vel indolis sua malignitas ad hoc specta-
culum attraxit ab eo devorantur, dum Sidrach, Misrach et
Abdenago ⁱⁿ servantur incolumes. Est idem mare,
per quod Israëlitae sub Moysis imperio transeunt, et in
quod se conjiciunt Aegyptii, qui Pharaonem sequun-
tur: nihilominus mare istud aquas suas separat, ut illis
prodigiosum transitum praebet, et se contrahit, ut
istos fluitibus suis deglutiat.

Omnia sunt periculum et occasio lapsus iis, qui ⁱⁿ Statibus
sui electione voluntatem Dei non faciunt: Omnia sunt
agilum et salutis medium illis, qui secundum ipsius vo-
luntatem se illi mancipant. Voluntas Domini erat,
ut viam hanc e.g. ambulares, aliam arripuisti. Gra-
tias tibi preparabat ad te sustentandum in eo statu,
quem tibi designabat: et tibi eos denegat in illo,
quem tu ipsummet elegisti. Sacramentum e.g. propensio-
nem tibi Federat ad sacerdotium, collectionem, silen-
tium, orationem, rerum mundanarum abelationem:
statum arripuisti tumultuosum, et amplam
dignitatem et splendidum officium amisti: mundi
spiritum omnino indues, avaritia, libidini, et
superbiae tuae motibus te trades.

160.

XVI.

* Ep. 137.

Facta hac mutatione tui si inquit S. Bernar-
dus ad Papam Eugenium: nihil tibi amplius super-
est, quam ut curas, quae Ecclesia quae tibi commissa
est Domini tui sponsa mutatur in melius. Si amicus
sponsi illius es, nihil in ea tuum vendica, nisi quod
pro ea, si oportuerit, etiam animam dare debes.
Si Christus te misit, aestimabis te non ministrari
sed ministrare venisse, et ministrare non solum
substantiam, sed ipsam quoque animam: Patrum
traces audiat Patrum dicentem: Naque ut domi-
nantes in Clerum, sed forma facti Gregis. Sic jam non

ancilla sed libera etiam et formosa speciosissimi sponsi
 per te in desideratos acciscetur amplexus; alioquin
 per quem alium hac tam debita libertas sperabitur,
 si et tu in hereditate quaeris quae tua sunt, qui jam
 et ante didiceras, non dico, tua retinere, sed nec tuis
 esse. Fiduciam talem habens in te, qualem in multis
 praedecessorum tuorum à multis retro temporibus visa est
 habuisse, exultat merito ubique et gloriatur in Domino
 omnis Ecclesia Sanctorum, et specialiter illa, cujus uterque
 te portavit, et cujus ubera sumisti. Nunquid ero unus de
 numero latantium. Exultavi, fateor, sed cum tremore.
 Ego enim etsi nomen patris deposui, sed non timorem sed
 non anxietatem. Considero gradum, et casum vere-
 or. Considero fastigium dignitatis, et intueor fa-
 ciem abyssi jacentis deorsum. Attendo caltitudinem
 honoris, et vicino periculum reformido. Et quidem
 elegeras abjectus esse in domo Domini Dei tui, et re-
 cumbere in novissimo loco in convivio ejus: sed placuit ei,
 qui te invitavit, dicere: amice ascende superius. Ita-
 que ascendisti in altum: noli altum sapere, sed time,
 ne forte contingat serò miserabilem illam amittere vo-
 cam: à facie irae et indignationis tuae elevans abissi-
 time; altioram quippe locum sortitus es, sed non tu-
 tioram, locus Petri est locus Principis Apostolorum: lo-
 cus illius quem constituit Dominus Dominum domus
 suae: si forte declinaveris à viâ Domini: cineres ejus
 sepulchri erunt contra te in testimonium.

XVII.

161.

Præcipuum Christiani alicujus negotium est,
 consulere et sequi voluntatem Dei ratione sua vo-
 cationis, sed hoc ei inutile foret, nisi etiam ejus mu-
 nera adimpleret: vocationem suam equidem à Deo
 petere, sed et etiam in ea ambulare debet.

Post inæsta et frequentia exempla, quae Sacra
 Scriptura nobis suppeditat, quis locus, in quo collocat-
 us est, sanctitati, et privilegio eidem concessis fide-
 re potest? An non omnia loca ex quarundam crea-
 turarum lapsu dedecus aliquod pertulerunt? An non
 coelum superbum vidit luciferum? Paradisus ter-
 restris hominem inobedientem? An non Sanctuari-
 um pravos suos ministros habuit? Solium suos Tyrannos,

Salonum suos usurarios, Magistratus indignos suos
Judices, Matrimonium patres inhumanos, matres
infideles, liberos rebelles et ingratos? In omnibus
statibus semper fuerunt bene vocati, sed et qui in
eis aeternum perierunt.

XVIII.

Si horum lapsum causae examinentur, ex eo pro-
venire deprehendantur, quod pauci inveniuntur, qui
specialia Status sui munera animo perpendant. Qui
in Ecclesia eminentem locum occupat, sibi ipsi dicere
deberet: an in illo collocatus sum, ut otiosam vitam
ducam, atque sub suavis abundantiae umbra quiescam?
an non potius, ~~an non potius?~~ ut animarum mihi com-
missarum saluti operam navem, ut bono virtutum
maorum odore ipsis exemplo sim, easque cogni-
tionum, quas à Deo accipi, participes efficiam?

Qui Magistratus dignitate praeminet, sibi ipsi
dicere deberet: An inter Judices Israël ideo locum
occupas, ut justitiam prope commendationum vel pe-
cuniarum vendam, ut fatigantibus dilationibus ege-
nis litigatoribus, quos longa procrastinationes ge-
nere faciunt, fastidium creem? An non potius ideo
duntaxat, ut illos protegam, qui injustè impetuntur,
ut à carnivoris dentibus praedam arripiam, in quam
irruunt captivi et maligni litigatores, ut eam de-
vorent; ut cum severa diligentia causas, quarum
judicium mihi commissum est, examinem, atque
cum expeditione aequa prompta ac justa partes liti-
gantes dimittam?

Qui Status Religioso addictus est, sibi ea di-
cere deberet, quae sibi dicebat S. Bernardus: Ad
quid huc venisti? num ut sub poenitentiae am-
tu flagitiosam veteris hominis molliem occultes,
vel ut omnibus illius voluptatibus renunciis no-
vumque induas? num ut sub quadam ad modesti-
am comparata specie animam Superbia turgem-
tem conserves, vel ut cum gaudio crucis humili-
tatem amplectaris?

Haec sunt quae quisque circa Spiritum et specia-
lia munera vocationis suae serio animo revolvere
deberet. Sed cupiditas semper intenta ad expo-

nandum oculis Christiani quod in statu, cui se mani-
patum videt, dulca est, et ad ea occultandum quod
in eo laboriosum est, ipsum impedit, quominus prae-
cipua illius munera et obligationes secum ipso repu-
tat.

Habent, inquit S. Bernardus*, Singula quaeque Sta-
tum genera voluptatis et honoris aliquid, aliquid la-
boris et difficultatis: Sed advertere est et mitari, et
quemadmodum nove artificis utantur homines, ut haec
à se invicem distinguant, amplectantur et intueantur, et
quod placere potest, fugiant et à sua imaginatione aver-
tant quod deterreret, displicere posset.

* De vita cle-
ric. c. 9. n. 10.

Si quis nobilis est ac dignitate minet, tamen ex gradu
suo iuribusque stiamnum valde ambiguis emolumentum
cupere novit, sed an ei idem sensus et studium ad
reddendam justitiam eis quibus eam debet? Si quis
commercium et negotiationem exercet, nihil omittit
quo prospereatur et augeatur, verum quod bonam fidem
et sinceritatem attingit, an eam habet prout verum
Christianum debet? Si quae de omnibus aliis vita
conditionibus differendum est.

XIX.

162.

Si S. Chrysostomum interrogetis, quid de illis
sentiatur, qui curam animarum temerè in se susci-
piunt, vel huic suo officio desunt, respondet vobis*,
eos esse miseros, qui se in suppliciorum abyssum conjici-
unt. Omnium, quos regunt, virorum mulierum, et
puerorum ab eis reddendam esse rationem. Quomodo
salvabuntur, si ad hoc periculorum ministerium vo-
cati non sint, vel si vocati sunt, tamen in gelida qua-
dam et molli indolentiâ permaneant. In sacris libris
non lego nisi horrendas comminationes, quas Spiritus
sanctus indignis pastoribus illis intantat, et ubi ea, quae
ex illis desiderantur comparo cum iis, quae agunt, miror
admodum, vixque capere possum, quod aliqui eorum
salutem consequantur.

* In Epist. ad Hebr.
hom. 34. in c. 13

Si illi, qui ex quadam necessitatis specie hoc sanc-
tum Ministerium amplecti sunt, ignorant quamnam
excusationem offerent, quando ex negligentia vel in-
advertentiâ illud rectè non obierint. Si Moyses at Ka-
ron, quamvis proprio motu illud arripuerint, ob mini-
mas culpas tanta Severitate correpti fuerunt; quid non

» timere debent illi, qui omnem movent lapidem, ut
 » beneficium adipiscantur, atque se ipsos in discrimen
 » conjiciunt? an non omnem excusationis et venia ratio-
 » nem sibi ipsis adimunt? an non merito timere debent
 » propter propriam conscientiam suam, et propter pondus on-
 » ris quod ultro suscipere voluerunt.

XX.

163.

Sive patres et matres soboli, per violentiam quam illi
 inferunt, vocationem inspirent, ad quam nullatenus pro-
 penderet, sive illam ab ea ad quam à Spiritu Dei invita-
 tur, avertant, utroque modo summum admittunt rea-
 tum.

Ipsorum non est inter filias suas eam eligere, qua,
 ut potius exhereditetur quam collocetur, claustrum
 ingrediatur: ipsorum est expectare, ut Deus eam vocet,
 Secus enim an non edificat edificatur Sion in sangui-

* Mich. 3.

q. martirium

ne, et Jerusalem in iniquitate? An non offerunt Deo
 victimas ambitionis et avaritia suae? an non ex devo-
 tione ipsas sacrificant atque ad involuntarium con-
 demnant? Deus nondum illis dedit, quod in thesau-
 ris suis recondidit, namque gratiam vocationis ipsarum,
 et parentes ipsis auferunt quod creatura pretiosissi-
 mum habet, scilicet libertatem suam. Hac ratione
 non eas consecrant sed damnant ad statum religiosum,
 Hac ratione non expectant mandata Dei, quemadmo-
 dum Abraham, sed preveniunt ea, confodiunt Isaac
 invito a tiamnum Angelo ictum sistere volente.

Eyuidem verum est, quod multi parentes subti-
 liter rem aggrediantur, atque cum majori dexterita-
 te Deorem servent: non amplius a partem violentiam
 adhibent, mediis utuntur, quae animum faci-
 lius subvertunt atque magis idonea sunt ad inspiran-
 dum suum consilium filiae, quin ipsa avertat, ipsi
 celant familia opes, illius cas aliarum, temporum
 que miserias argent. Nulla pro ipsa in domo blandi-
 tia, mille aspere in variis occasionibus repulsa.
 Quando neglectus sui et contentus partasa se Monas-
 terium ingredi velle profitatur, tum id a gre-
 sere se simulant, sed interne sibi gratulantur,
 quod tam dextere negotium perfecerint. Multi

parentes diem sacrificii lugent, qui maxime dolent,
si ipsa victima restitueretur: ultimi conatus hypocrisis
teneritudinis, quae quaedam commiseratione ho-
norat innocentes quos damnat.

XXI.

Huius filio nullam vim inferunt, ut Status Eccl-
siasticum amplectatur, solum monent, ut ad illum se-
rie mentem attendat: ipsius voluntatem non cogunt
sed preparant. Nec clavos nec spinas nec concam Status
sui ei ostendunt; haec sunt aut ipsorum cura, ut ei
illius decorem et suavitatem exponant. Si occultant
oneris gravitatem et commoditates exhibent. Non ei lo-
quuntur de merito, quod beneficium exigit, nec de
dotibus quas requirit, sed solummodo de commodita-
tibus et abundantia quas offert. Spe et Splendore fa-
cile detinetur..... Pater iste magnam capit consola-
tionem dum filium suum Ecclesia nomen daturum, ac
illius habere vocationem sibi ad blanditur. Praeclara vo-
catio non querere nisi commoda, opes et otium! Praecla-
ra vocatio velle hoc prole esse Ecclesiasticum; id est,
honorem, divitias et otium Sectari! Praeclara voca-
tio, quam à longè jam conciliant parentes, ne ala-
batur! Huius parvulo, aut forsitan nondum nato, ait
S. Bernardus*, Ecclesiastica iam beneficia provida paren-
tum sollicitudo parabat. Hunc nos illi tradamus Episco-
po apud quem habemus gratiam, aut cui forte servimus, ut
ut ditetur de bonis Domini, ne in tot liberos nostra
dividatur hereditas. Hic delicate à quodam Praecla-
to vel Decano aduatur, qui eum tanquam huc sporem
suum spectat. Ille vero maretur dignitatem Archidia-
conatus, ius ad sublimiorem conditionem destinatus,
sibi Episcopi consobrinus quasi tota aegre Episcopa-
lis esset progenies: alius undique circumfusus
explorator, ut quaecumque demum via in ordinem
Ecclesiasticum cooptari valeat. Instat, blanditur,
dissimulat, nec ullum est suffragium quod non emen-
diat, quatenus patrimonium Crucifixi sibi vendica-
re possit.

* Tract. de vita
et mor. Cler.
c. 9. n. 14.

XXII.

164.

Si hac agendi ratione parentes se vocis efficiunt,
atque adhuc peccant, cum scilicet vocationem libe-
rorum suorum impediunt, eosque à sancto proposito

* Ep. 111.

quo se Deo consecrare statuerunt, avertare conantur.
Idem S. Bernardus hanc in rem Religiosum quendam
hac ad Ingerrandum patrem suum et Yvettam ma-
trem suam scribentem inducit.

- » Si me verè ut boni, ut pii parentes diligitis, si ve-
» ram si fidelem erga filium pietatem habetis, quid me
» patri omnium omnium Deo placere satagentem
» inquietatis, et ab ejus servitio, cui servire regnare est,
» retrahere tentatis? Verè nunc cognoscite, quia in i-
» mici hominis domestica ejus. In hoc vobis obedire non
» dabo, in hoc vos non agnoscite parentes sed hortos: alioquin
» quid mihi et vobis. Quid à vobis habeo nisi peccatum
» et miseriam? hoc solum quod gesto corruptibile corpus
» de vestro me habere fateor. Non sufficit vobis, quod me
» in hanc saeculi miseriam, et miseri miserum indu-
» xistis, quod in peccato vestro et peccatores peccatorem
» genuistis, quod in peccato natum de peccato nutritis.
» tis, nisi etiam invidando mihi misericordiam, quam
» consecutus sum ab eo, qui non vult mortem peccato-
» ris, sed qui vult ut convertatur et vivat, filium in-
» super gehennae faciatis?
» O durum patrem! O saevam matrem! o parentes cu-
» deles: quorum dolor salus pignoris est, qui me ma-
» lunt perire cum eis, quam regnare sine eis, qui me
» rursus ad naufragium, unde tandem nudus evasi, rursus
» sursum ad ignem, unde semivivus exivi revertare conan-
» tur: et militam Christi propè jam rapti caelo trium-
» phantem ad saeculum reducere moluntur.
» Mira abrasio! Domus ardet, ignis instat à tergo,
» et fugienti prohibetur agredi, ac postea evadenti
» suadetur regredi! Et haec ab iis, qui in incendio
» positi sunt, et obstinatissimam dementiam ac demen-
» tissimam obstinatione fugere periculum nolunt.
» Proh furor! Si vos, contemnitis mortem vestram, cur
» etiam appetitis meam? Si negligitis salutem vestram,
» quid juvat etiam persequi meam? quare vos non
» potius sequimini me fugientem, ut non ardeatis?
» An hoc est vestri concitatus levamen, si etiam me pe-
» rimitis? Ardens ardentibus quodnam solatium
» praestare poterit? quia, inquam, consolatio iam

natis socios habere. Damnationis? Non hoc mihi per-
suadat Sivas illa, qui in tormentis desperatus de sui
liberatione, rogat nunciari fratribus suis, ne et ipsi
veniant in locum eundem tormentorum, timens
procul dubio ex eorum cruciatu augeri suum.

Quid ergo? Ibo et consolabor lugentem matrem
meam mei ad tempus visitatione, ut in aeternum lu-
gream, et me et ipsam sine consolatione? Ibo, in-
quam, et Satisfaciam patri meo irascenti pro mei ad
tempus absentiam consolandus et ipse ad tempus de
ejus presentiam, ut postmodum et quisque pro se, et
utrique pro alterutro inconsolabili desolemus tris-
titiâ?

Truncs ceciderunt mihi in proclavis, et coelestis
hereditas proclava est mihi, et terrena adulabitur
promissio. Desinite parentes, desinite vos frustra
plorando affligere, et me gratis revocando inquietare.
Clavavallum in perpetuum non dimittam: haec requies
mea in saeculum Sauli. Ibi pro peccatis meis ac vestris
jugiter orabo.

XXIII.

O Parentes, qui ex coeca quadam amicitia, vel
turpis lucri gratia interdum liberos vestros
vocationem frustratis eos statui, ad quem à Deo non
sunt vocati, manipando! Vos, inquit S. Hierony-
mus, estis seductores, persecutores, tyranni eorum,
nihilque magis formidandum vobis est, quam furor
Dei cui rapitis sponsas ejus.

Hanc in rem historiam refert, in qua tanto ma-
jorem fidem meretur, quod vir esset, qui dauppi se mi-
nimè pateretur, aut inest a facta scriberet.

Prætextata illustri foemina naptam suam Eu-
stochium, qua se Deo voverat, iuxta morem saeculi
ornavit, ejusque comam composuit, ut hisce ornamen-
tis sacri obliti voti mundi spiritum indueret, si que
à sancto suo proposito avertaretur. Verum nocte in-
sequenti Angelus eam horrendum patrocinit hicce
eam abiecit: Quomodo ausa es ex altari bus rapere
victimam, qua se Deo obtulerat? Quâ sacrilegâ teme-
ritate super caput, quod Dominus consecratum est, ma-
num tuam ponere verita nonas? Manus hac eo ipso, quo
tibi loquor, momento arcescit, atque intra quinque

- » manuum spatium morientur maritus, et liberi tui, et
 » si adhuc tale crimen admiseris, ipsam te ob sacrilegum
 » huiusmodi facinus morte punietis.

Quae Angelus praedixerat, evanescunt, inquit S. Hieronymus: et sic interdum Deus jam adhuc in hoc mundo vindictam sumit de iis, qui liberorum suorum vocationem impediunt.

166.

XXIV.

Summum vitae spiritualis arcanium est, ut quis recte vocationem suam sequatur, seque ab illusionibus, quae eam comitari solent tueatur, easque praeveniat, vel sariat.

XXV.

Raro Deum plerique cogitant, quando statum eligunt, et quamvis illum cogitant, saepe evenit, ut cum Jesu Christo dicere deberent id, quod dicebat S. Paulus: Domine quid me vis facere expectant ut ipse dicat quod coeco illi secus viam sedanti dixit: Quid vis ut faciam tibi.

167.

XXVI.

Levitas et inconstantia homini sunt adeo naturales, ut rarum sit invenire, qui suo statu sint contenti. Hic Beneficiarius feliciter se aestimaret, si relicto beneficio militiam vel forum sequi posset. Haec puerba arbitratur, quod in mundo multa charitatis opera exercere posset, quae in claustris nequit operari; haec alia sibi permadet, si austriorem ingrederetur Religionem.

Neminem judicemus, sed etiam non dissimulemus veritatem. Hoc statum mutandi propositum saepe provenit ab inordinato amore rerum novarum, ex desiderio illis, quae S. Paulus desideria saeculi nuncupat; ex concupiscentia illa, quam S. Joannes concupiscentiam opulorum vocat.

Si relictam veram et solidam virtute non nisi illius umbram et phantasma quis arripuit, si cum Jesu Christo interiori conipere, atque in se ipso formare debuerit, sufficit ipsi exteriori illius exhibere effigiem: mirum non est, quod ei status suus non ardeat, atque ibidem in alium commutare velit.

Cum cupiditatis veteris hominis, adhuc vivant, quid mirum, quod in nullo vite genere stabilitatem in-

veniat? Hic est unus ex primis morbis virtutis quae non-
dum matura est. Prunus vermis, qui affirmatur in
fructu adhuc tenero, videtur illius accelerare maturi-
tatem, sed revera illius putridunam praecipitat.

XXVII.

Ubi certi quidam Devoti levem aliquam poeni-
tentiam egerint aliamque vivendi rationem sunt ex-
orsi in omnes eas, quae primo occurrunt, novitates impou-
denter irruunt. Vix ulla nova directio, nova praecis,
nova constitutio, nova Devotio, quam cum calore non
amplectantur: Verum an non id agunt potius ut tedi-
um suum demulceant, quam ut in perfectionis Semi-
tis proficiant?

Qui ab omnibus Medicis remedia accipit, omnia cir-
cumforaneorum medicamenta probat, omnia phar-
maca, ac balsama empiricorum sibi applicat, tantum
abest, ut sanetur, quin potius sic mutando et remediis
Stomachum suum onerando mala sua multiplicat. Ean-
dem fere ratione de Spirituali animarum Sanitate ju-
dicandum venit.

Quid levibus et inconstantibus animabus illis, eve-
nit? Hoc sapè dicitur, quod, postquam inconstantem in-
nocentis et communis vitae rationem dedignatae sunt,
quia popularis minusque splendida est, ubi novita-
tes, quae infinitae non sunt, illos deficiunt, ipsis nihil
remaneat praeter mentis lassitudinem, quae ipsos debi-
litat, indolentem languorem, qui nullum ipsis addit ani-
mum ad verum bonum faciendum, et forte etiamnum
Cum omnis Devotionis: omnia delibaverunt, omnia
fastidiunt.

XXVIII.

169.

Cum quaedam Monialis Monasterii B. Mariae Tra-
censis S. Bernardo significasset, se vellem vitam coenobi-
ticam deserere necnon in solitudinem secedere, haec ei
S. Bernardus respondit:

Desiderium tuum ex quo cognitum habui cogitans et
atque recogitans quo quidem Spiritu id consepseris facile
non audeo judicare; potes namque in hac re Zelum Dei
habere, ut excusabilis sit intentio tua, sed quomodo se-
cundum suavitiam tua talis voluntas impleatur, omnino
non vides. Cur, inquis, non est sapere ut opulentiam,

» ut vobis frequentiam, ut delicias fugiam? Annon mea
 » pudicitia mihi tutior erit in eremo, ubi in pace cum pau-
 » cis, aut sola conversans, soli placeam, cui me probavi?
 » Nequaquam: nam volenti perperam agere, et deser-
 » tum abundantiam habet et nemus umbram, et si-
 » lentium solitudo; malum quippe quod latet, nemo
 » arguit. Ubi autem non timetur reprehensor, secu-
 » rius accedit tentator, licentius perpetratur iniquitas.
 » In conventu verò bona si qua facis, nemo prohibet.
 » Malum autem facere si vis, non licet. Mox etenim
 » à pluribus comperitur, arguitur, emendatur, sicut à
 » contrariis bonum cum vident, omnes mirantur, veneran-
 » tur et imitantur. Vide ergo filia, quòd et tua merita
 » major in conventu gloria sequitur.
 » Denique ut omnem tibi auferam tui exusatio-
 » nem erroris: aut de fatuis virginibus una es, si tamen
 » virgo es, aut de prudentibus? Si de fatuis, congrega-
 » tio tibi necessaria est; si de prudentibus tu congrega-
 » tioni. Nam si sapiens et probata es, religio certe, qua
 » illo in loco noviter innovata nunc ubique laudatur,
 » multum tua dissensione infamabitur; dicatur quip-
 » pe, quòd bona cum sis, bonum ordinem nequaquam
 » desereres. Quòd si fatua es, et recedis, dicamus, quòd
 » quia cum bonis male vivere non licet, bonas mala
 » non ferens quavis, ubi vivere liceat ut libet. Et meri-
 » to nam ante Ordinis emendationem nunquam, ut
 » ajunt, inde discedere te velle locuta es. At ubi re-
 » ligio crevit, sanctior subito facta favore repentino
 » cogitare coepisti de eremo..... Sed audi me filia, fide-
 » le audi consilium; sive pueratrix sive sancta sis, no-
 » li te separare à grege, ne quando rapiat, et non
 » sit qui eripiat. Sancta es, stude tuo exemplo socias
 » acquirere tuæ sanitatis. Beatrix es noli addere
 » peccata peccatis,

Supplementum.

Sive vocatio ad Christianismum generatim
 sive variorum statuum specialiter spectetur, procla-
 ra inveniuntur loca in Scriptis Patrum et plurimum
 aliorum Auctorum tam veterum quam recentiorum.

Nota sunt ea, quae S. Gregorius Nazianzenus, S. Basilus,
S. Ambrosius S. Augustinus, S. Fulgentius, et S.
Prosper de prima locuti sunt.

S. Gregorius Papa lib. ii. moral. in Job c. 21. ait, 170.
quod amore suo et electione Deus nos vocet, ipsique
respondere debeamus per cooperationem nostram et bo-
na opera. Homilia in Evangelium de iis, qui ad convi-
vium invitati fuerunt, loquitur de iis, qui illi sunt
fideles ut sunt pauperes et humiles, et de iis qui voca-
ti vabiles sunt sua vocationi, ut sunt avari, curiosi,
et voluptuosi: et in Psal. 5. vocationem intuetur velut
semen, quod modo in bonam, modo in malam terram
cadit. Hom. 36. in Evangelia haec inter alia loquitur:
Vocat nos per se, vocat per Angelos, vocat per Patres,
vocat per Apostolos, vocat etiam per nos, vocat per
miraacula, vocat plerumque per flagella.

Præclara etiam sunt ea, quae S. Basilus Seleuciensis
Serm. 24. eloquitur de matre filiorum Zebedaei, quae
velut arbitra vocationis ipsorum esse voluit, et quae pos-
tulavit à Christo, ut unus ad illius dexteram et alter
ad sinistram sederet. Matrem filiorum imperia aman-
tam et piam mulierem!.... Quid ais mulier? Crucem
audis, et thronum rogas?..... Tandem dicitur de respon-
sione Christi ad hos duos filios: Potestis bibere calicem.
Possumt etiam legi ea, quae Serm. 30. de vocatione Apo-
stolorum: Vanitas post me p. elocutus est.